

Enige gebeden, uitgesproken kort voor en gedurende de
Duits-Franse oorlog

IN DE JAREN 1869, 1870, 1871, 1873, 1874

GEHOUDEN DOOR

H. F. KOHLBRUGGE

DOCTOR THEOLOGIE EN PREDIKANT VAN DE NEDERLANDSCHE
GEREFORMEERDE GEMEENTE TE ELBERFELD

Als een manuscript gedrukt voor vrienden.
Tweede uitgebreide editie.

Elberfeld, 1893.

OPNIEUW VERTAALD UIT HET HOOGDUITS

STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG
2010

Inleiding bij de Duitse uitgave

De volgende gebeden van onze zalige pastor en leraar, pastor Kohlbrügge, die hij in de openbare godsdienstoefening vrij uit zijn hart heeft uitgesproken, zoals de geest hem daartoe bewoog. Een trouwe Gemeentelid schreef deze onmiddellijk op. Tijdens het herlezen was hij blij om deze stem weer te horen zoals hij deze hoorde spreken tijdens het gebed in al zijn ijver. Anderen aan wie hij deze gebeden meedeelde, ontving ook veel zegeningen daarvan. Dit bracht hem op de gedachte om het in druk te doen verschijnen en hij verzocht de ondergetekende de zorg op zich te nemen van de druk.

Zijn verlangen is, de herinnering van onze overleden predikanten in al zijn liefde, en zorg voor de gemeente weer in het geheugen werd teruggeroepen.

De gebeden verschijnen hier in een nieuwe editie. Moge deze collectie voor vele tot zegen strekken.

Pastor Künzli.

Voorwoord bij de Nederlandse uitgave.

In deze veelbewogen tijd, waarin het roepen van vrede! vrede! en geen gevaar! in weerwil van het spoedig dagende vredescongres, voortdurend afgewisseld wordt door allerlei geruchten van oorlog en allerlei onvrede, meenden wij onze lezers een genoeg te doen met hun enige gebeden mede te delen, die onze schrijver in het midden van zijn gemeente uitsprak ten tijde van de grote oorlog 1870-71.

Onze schrijver was nooit gewend zijn gebeden op te schrijven of af te lezen. Bezitten wij dus deze heerlijke, door hem in grote benauwdheid en zielsworsteling uitgesproken gebeden nog, zo hebben wij zulks te danken aan een lid der gemeente te Elberfeld, die deze onder de godsdienstoefening opschreef. Velen, die deze eens hoorden uitspreken, waren diep bewogen toen zij ze weer in handen kregen; daartoe behoren ook wij en wij betwijfelen niet, dat onze lezers er zich over zullen verheugen. Zij kunnen nu zien, hoe deze oude dienstknecht van Jezus Christus medestreed en medeworstelde voor het land, dat hem opnam en waar hij, geëerd en geacht van allen, leefde, nadat het despotisme van zogenaamd liberale kerkbesturen hem in Nederland alle deuren op maatschappelijk en op kerkelijk gebied had gesloten.

Toen de Koningen van Pruisen hem gastvrij opnamen, namen zij, misschien zonder het zelf te vermoeden, een bidder op, die niet alleen hun rechtvaardige zaak warm bepleitte voor de genadetroon van de hemelse Rechter, maar ook een vertrooster van duizenden, die de last van de oorlog moesten dragen, zowel onder de uittrekkenden als onder de achterblijvenden.

Wij delen deze gebeden aan onze lezers mede, niet opdat zij, in geval er niettegenstaande de vredes-conferentie, toch eens oorlog uitbrak, zouden weten, hoe en wat te bidden, maar alleen om hun een blik te doen werpen in het stille en vredelievende gemoedsbestaan van onze schrijver; om het allen, wie het ook voor kerk en vaderland wel eens bang te moede is, te doen zien, hoe God het gebed verhoort en met eer en zegen kroont. Men kan uit deze gebeden zien - die, wij herhalen het: geenszins als een formuliergebed aan onze lezers worden aangeboden -

hoe eenvoudig en kinderlijk onze beroemde en geleerde schrijver met de Heere sprak, ook in het midden der gemeente.

Och, waren er ook maar velen in ons dierbaar Nederland, die evenals hij, zich niet schroomden, het luid uit te spreken: *wij verdienen niets dan oordelen en straffen, wees ons nochtans genadig om Jezus wil.*

Redactie

Wij menen onze lezers een welkome gave te geven, wanneer wij hun tevens mededelen over welke teksten onze schrijver bij het doen dezer gebeden gepredikt heeft en welke Psalmverzen hij daarbij heeft laten zingen.

Opmerking van Red. Gihonbron:

De uitgever van Schriftverklaringen vanaf 1886-1906, heeft de gebeden opgenomen die in deze brochure voorkomen.

Men heeft echter bij een aantal gebeden het Slotgebed gevoegd achter het Gebed voor de predicatie. Dat geeft een vreemde toevoeging. Ook werden de Liederen die gezonden werden uit de Duitse Liedbundel niet weergegeven. Een en ander is in vergelijking met de Duitse uitgave thans gecorrigeerd. Bovendien werden enkele gebeden toegevoegd uit het Duits uit het jaar 1869 en de eerste helft van 1870

Gehouden op 5 September 1869.

Tekst: Johannes 11, 39.

Zingen voor de preek: Lied 160, 24.

Psalm: Psalm 103, 7.

Laatste nummer: Lied 140, 11-13.

Gebed voor de preek.

Genadige Heere, de enige Heiland, de Almachtige God, de meeste trouwe Verlosser, de enige Leidsman en Bewaarder door dit leven, Hoorder van gebed en Ondersteuner van Uw kinderen. Gij zijt het alleen die helpt, want U helpt zo gaarne; want U leidt ons door de diepten van dit hele leven tot verheerlijking van de Naam van uw Zoon, in Wie wij alleen ons behoud vinden. Gezegend zij Uw heilige Naam! Van de wieg aan tot het kind is grijs geworden, hebt Gij het gedragen en geheiligd van de zonde. Och, hoe vreselijk is het aantal van onze zonden van morren, van ongeloof, van versagen; en dat we in de zonde van onze hoogmoed U niet meer krachtiger houden, en als enige Verlosser. O, hoe velen zijn de zonden die ons nederdrukken! Maar als we komen naar U, dan kunt U ons helpen, als weten wij niet hoe. Wij staan voor een zodanige verborgenheid. U helpt ons en voert ons over alle afgronden.

O Heere, U bent zo genadig en trouw voor ons, dat U ons Uw kruis oplegt, opdat wij het U na mogen dragen. O, wat een zegen hebt U ons mensen daardoor geschonken, dat U het kruis Zelf wil dragen, zodat al ons lijden en ellende wordt teniet gemaakt. O Heere, dat Uw genade heerse en regere in onze ziel en ons hele leven. O gaat daarin voort naar de kracht van Uw Ontferming! Leidt Gij ons daarin genadig voort, opdat Uw woorden tot ons komen en houdt Gij ons in uw Woord tot versterking van ons zwakke geloof dat alleen Uw woorden waarachtig zijn tot ons behoud.

Genadige Heere, wees met ons omwille van Uw Naam en met onze kinderen en kleinkinderen naar het eeuwige verbond van Uw trouw en barmhartigheid. Ontfermt U over ons opdat we door Uw Woord in waarheid geheiligd worden om af te leggen alle verkeerdheid, alle tweedracht en strijd. O, dat Uw woord regere in onze harten en huizen, heerse bij mannen en vrouwen, meesters en bedienden door de kracht van Uw genade. Gij zendt Uw woord nooit tevergeefs. Gij vernedert, maar ook verhoogt Gij opdat Uw woord heilig worde gehouden. Wees U met ons allen! Wees met al degenen die getuigen in alle uithoeken en einden van de wereld van Uw waarheid en goedheid. Maak te schande, hen die opstaan tegen de kennis van Uw Naam.

Bescherm ons land en onze stad! O, wees met ons naar de kracht van Uwe trouw, opdat teniet gemaakt worden, naar Uw woord, die zich verzetten tegen U. En dat Uw volk met opgerichten hoofde Uw toekomst verwachten moge. Amen.

Slotgebed.

God van alle heil, eeuwig barmhartig, trouwe Heiland, O, schenk het aan ons arme mensen, die stof zijn, aarde en as, Uw genade, dat wij een weinig mogen aanschouwen van Uwe heerlijkheid, uw liefde en genade. En dat we die maar stof, aarde en as zijn waarachtig ervaren mogen Uw barmhartigheid. Laten we allen bedenken wat U in de Naam "Jezus" ons geopenbaard hebt in Uw woord. Wees met ons op om Uws Naams wil, opdat wij Uw Naam groot maken. Ontfermt U over ons. Amen.

Gehouden 19 September 1869.

Tekst: 1 Cor. 11, 26.

Zingen voor de preek: Psalm 96, 35.

Psalm: Psalm 25.4.

Laatste vers: Psalm 96, 9.

Gebed voor de preek.

Genadige Heere, grote Koning, Koning der koningen, Heere der heren, Heere Jezus Christus! Gij waarachtige Zielsbruidegom, waarachtige spijs en drank van het eeuwige leven! Ja, Gij zijt het! O, wees met ons zijn naar de kracht van uw genade, opdat we volharden in onze allerheiligst geloof, wat U ons hebt gegeven en verworven. O, dat we volharden tot het einde, opdat wij niemand onze kroon rove! Vergeet niet ons op voor de kracht van uw genade en barmhartigheid en maak Gij wat U wilt dat wij zijn zullen om alles te ontvangen, daar we niets hebben. O, dat wij het van harte belijden en erkennen, dat het licht niet in ons is, maar de nacht en duisternis ons omringt buiten U en Uw Zoon. En dat in ons is niets meer dan een grote afschuwelijke dood, zodat als Uw leven niet in ons leven komt, o, dan zijn wij verloren mensen. O, Heere, geef ons bedenken hoe blind we zijn in de kennis van Uw Naam, hoe blind voor uw eeuwige, heilzame liefde, en wat Gij uzelf hebt overgegeven voor ons in de verschrikkelijke dood aan het kruis. Ach, dat we toch wilden bekennen over onszelf, hoe we gebonden zijn met handen en voeten aan het zichtbare en de vergankelijke dingen bedenken, opdat onze ogen op U zijn.

O, Heere, geprezen zij uw heerlijke Naam, dat U ons wil helpen en bij ons blijven zal, om ons zalig te maken. Wij belijden voor U dat wij onwaardig zijn Uw grote genade en dat wij in gedachten, in woorden en daden Uw heilige geboden overtreden en zondigen. O, wees met ons, Gij machtige God, in onze zwakheid, wees ons licht in de duisternis en bedek ons met Uw genade, opdat wij, also leven naar Uw welbehagen, en dat U onze zonden niet toerekent, maar dat U ons veelmeer toerekent Uw onschuld en heiligheid.

Wees met ons en onze kinderen, de jeugd van de gemeente naar de grootheid van Uw genade. Ach Heere, waar alles valt, waar het de schijn heeft dat het Evangelie moet worden verdreven uit de wereld. O Heere, wij bidden U dat U in genade bij ons wil blijven met Uw woord, en dat onze jeugd U moge vinden! O, vlees en bloed zal niet toevoegen aan de eeuwige goed, maar alles blijft in het vergankelijke. O, hoe wordt het bij de jeugd zoveel gezien, dat ze geen verlangen naar Uw Woord hebben! O God, trek U nog menige ziel weg uit de klauwen van Satan en ontferm U over ons, over deze stad, en onze Koning door Uw grote goedheid en barmhartigheid! Blijf bij ons in ons laatste uur dat we het doorstaan en vreugdevol hopen op Uw toekomst. Amen.

Slotgebed.

Genadige Heere, trouwe Ontfermer! Wij danken U voor Uw genade en goedheid! Wij bidden dat Gij Uw Geest ons wil geven, opdat Die ons leide en ons altijd herinneren dat met Dezelve hand in hand gaan met de eenvoud van Uw waarheid en dat wij Uw woord blijven gedenken. Zalig zijn zij die niet zien en nochtans geloven.

We bidden dat U ook met ons zij in deze dagen en dat U ons gedenkt naar de kracht van uw genade. Gedenk aan al Uw trouwe getuige en Uw kinderen onder het hele volk, die Uw Naam aanroepen, dichtbij en ver, en troostende Uw kinderen dat we allen gesterkt worden in onze verdrukking, en met vreugde uitzien naar Uw toekomst, terwijl de duivel en de hele wereld

bezig zijn ons te beschadigen. O genadige Heere, wil met Uw genade bij ons blijven en geef ons dat wij U onze, Heiland, recht verhoogd zien in Uw belofte die U ons gaf in Uw Woord. Wees genadig onze weduwen en wezen, de zieken en zwakken en stervenden, naar Uw grote barmhartigheid en goedheid. O Heere, wil ons gedenken in het uur van de dood, bij ons op ons sterfbed. Houdt Gij ons eenvoudig, eenvoudig bij het geloof in U en in Uw Naam. Amen.

Gehouden op 21 November 1869

Tekst: Genesis 22, 14.

Zingen voor de preek: Lied 58, 13.

Tussenzang: Lied 92, 3.

Laatste vers zingen Lied 254, 10.

Gebed voor de preek.

O, Gij genadige God en Vader van onze Heere Jezus Christus, door Wie wij kunnen naderen tot U, naar Uw woord, als tot onze Vader! Wij loven U dat wij op deze uwen dag de troost van uw Woord mogen horen, dat Gij waarachtig om Uw lieve Zoon een genadig God en Vader van ons wil worden, voor ons en al uw hulpeloze kinderen wil blijven. Wij danken U, dat wij kunnen horen, dat Gij alles, ja alles in Uw hand hebt, en dat alle macht en geweld in Uw sterke hand ligt. Wij loven U dat we kunnen vernemen, dat U al Uw armen helpt en roept, dat U aan hen denkt, dat U hen in alle ellende aanschouwt, al hun ellende en lijden weet, en dat U dicht bij hen zijt en blijft. O Heere, een ding willen wij van U vragen: dat U wilt vergeven in de genade, dat wij ons niet gedragen als kinderen van zulk een goede Vader, omdat de hitte van de aanvechting die ons zo gedurig omringt, ons menigmaal aftrekken van U. O, geef dat we steeds meer verstaan en kunnen begrijpen dat het alles Uw genade is, liefde en Uw trouw is, ook als Gij ons tuchtigt, opdat wij niet vergaan met de wereld. O Heere, Gij wilt ons vergeven, dat we de meest eenvoudige, kinderlijke geloof niet vast kunnen houden zonder U, maar dat we zo ongelovig en zo geesteloos zijn, dat wij meer geloven in afgoden die van hout en steen zijn, dan in U, de genadige en barmhartige Vader. O Heere, vergeef ons, dat we niet kunnen vasthouden, dat U waarlijk alles geschapen hebt uit het niets, door Uw Woord beveelt en het staat er! O, vergeef ons dat we niet kunnen geloven, dat Uw woord het is wat alles beweegt en dat U alles verzorgt!

Och Heere, wij kunnen we zo verblijdt zijn in uw aanwezigheid, al was het maar dat we een weinig vertrouwen hadden in Uw voorzienigheid en Vaderlijke zorg. O, doe met ons naar Uw Vaderlijke barmhartigheid, opdat we onszelf niet als grote en wijze mensen in de wereld zouden gedragen, die menen de wereld op hun schouders te nemen, en die denken dat we alles kunnen wat we willen, en zonder U alles klaarmaken. Geef Gij liever dat wij onszelf grondig vernederen en als kleine kinderen en zuigelingen U aanhangen. U geeft ons alle reden en oorzaak dat te doen, want Uw woord is waarachtig; en of het ook lijkt alsof U ons verlaten hebt en ons overgeeft aan dood en verderf, de Rots is evenwel vast, en dat zijt Gij en vanaf Uw bergen ziet U alles. Dus laten we dit maar, ja voor zeker houden dat wij blind zijn, maar dat Uw ogen als vlammen van vuur zijn om daarin te zien.

Ontfermt U over ons, over allen in alle plaatsen, hoeken van de wereld die Uw Naam aanroepen en graag Uw Naam aanzien. Ontfermt U over hen die in nood en ellende verkeren. O Heere, wij zouden zo graag eenvoudig geloven en ons aan U vastgeklemd houden, maar we zijn zo bang van de vijanden, die er zoveel zijn. O Gij goede God, de Vader van wezen en der weduwen Helper, o Gij barmhartig God van alle arme en onrustige zielen die voor U nederbuigen in stof en as! Geef ons Uw aanschijn, opdat Uw blijdschap onze kracht worde. O

ga met ons naar Uw barmhartigheid, dat wij geloven dat U nochtans regeert over alles en nog steeds al Uw kinderen verzorgt, en geen vijanden zullen het gelukken, maar Gij zult dan nog Uw woord waar maken, want Uw Raad zal bestaan.

Wij vragen U, vervul ons met Uw geloof, met innige liefde, met blijde hoop om Uw geliefde Zoon wil, Die U niet heeft gespaard, maar voor ons allen overgegeven hebt, die Gij niet verschoont hebt, maar Hem veeleer voor hebt overgegeven, maar Hem voor ons hebt opgewekt uit de dood. En ieder die dat vast gelooft, zal niet meer sterven. Amen.

Slotgebed.

O Heere, wij danken U voor uw goedheid dat U ons Uw trouwe, genadige woord gegeven hebt. Wij danken U dat u ons niet doet naar onze verdiensten.

Wij bidden dat u ons uw Heilige Geest wil verlenen en ons allen door Dezelve heiligen, opdat wij door Hem de eenvoudige woorden van Uw zoete Evangelie vasthouden in onze harten, opdat wij daardoor de duivel, wereld, zonde en dood overwinnen, en psalmen zingen die U in onze harten legt. Amen.

Gehouden op 9 Januari 1870

Tekst: Matthéüs 2, 1-12.

Zingen voor de preek: Psalm 72, 35.

Psalm: Psalm 55, 13.

Laatste vers: Psalm 135, 3.

Gebed voor de preek.

God van hemel en aarde! Genadig en barmhartig God en Vader van allen die kinderen heten in de hemel en op aarde! U hebt alles wel gedaan, naar alles wat U in Uw hand hebt, alle macht en gezag; U bent ook nabij alle mensen die wachten op U en Uw heil. Gij laat niet varen de werken van Uw handen. O God, wat zijn wij arme, ellendige, vloeken- en verdoemeniswaardige zondaars, aan allerlei zorgen, alle soorten van verdriet, alle soorten van ellende en alle soorten noodsituaties onderwerp!

O God, U zij dank dat U ons Uw Zoon gegeven hebt. Ja, zelfs meer, dat Uw Zoon leeft in onze harten als onze Koning. Waar anders zouden we troost te vinden van alle zorgen en nood, tegen alle tirannie van binnen en van buiten, zo niet bij U en Uw woord? Ja, in Uw heilige woord dat openbaart Gij Uw Raad, door Uw Woord, weten we dat ons leven hier op aarde als een pelgrim.

Ach Heere, help ons, maak ons bereid, maak ons, lieve genadige God en Vader, bereid voor de overtocht van de Jordaan van dit leven, totdat we waarlijk onze voeten in het land van gelukzaligheid boven zetten, waar de dood zal niet meer zal zijn, waar geen zonde is, waar de tirannie een einde neemt en geen duivel en geen dood meer is.

O God, wil ons troosten door de kracht van Uw genade, allen, allen in alle hoeken van de wereld, die behoeftig zijn naar troost en vraag naar de vertroosting Israëls. O God, wij loven U dat U regeert, dat U alles in Uw handen hebt. U kunt het heerlijk maken met Uw armen en kunt voor ons heengaan, zodat we niets van de dood en ontbering smaken, door de bloedige verwoestingen kunt U ons dragen en Uw vijanden vergelden naar hun verdienste. Maar die op U wachten wilt U verblijden met Uw genade.

O, wees bij ons met Uw genade, wij die hier in Uw tegenwoordigheid zijn. Wees Gij een hulp voor weduwen, een Trooster van de bedroefde. O, Gij die een waarachtig Helper zijt van al diegenen die hier eenzame hun weg moeten zoeken. O Heere, ontferm U over ons met Uw genade naar Uw woord, opdat we ons verheugen in Uw goedheid en waarheid en laat de wereld en de hel varen. O Heere, ontfermt U over ons en onze kinderen. Zegen ons land en onze regering, volgens Uw genade. Houdt ons in de waarheid bij Uw woord. Maken ons meer en meer arm en ellendig, hongerig en dorstig, vragen wij meer en meer om Uw woorden, voordat het licht op ons pad wordt weggenomen. Geef dat wij U vrezen, ja, U en niets anders. Amen.

Slotgebed.

Wij danken U, genadige God en Vader, voor Uw troost die U ons wilt geven, ons en onze kinderen, de troost van Uw woord. Wij bidden Heere, sta ons bij; want we kunnen van onszelf niets goeds en weten niet welk gebruik wij ervan moeten maken als U het ons niet leert. En geef het ons, Uw kinderen, dag na dag daarnaar te leven en daarop te sterven. Dat U ons wilt geven door Uw Heilige Geest, dat wij al Uw vriendelijke woorden van de verlossing houden. En dat we ons niet ergeren maar geef ons veelmeer dat we op de eenzame weg U volgen, een welgevallen hebben, en dat wij de verachting, lijden en bespotting die U onze Koning wordt aangedaan niet schuwen, maar dat U toch voor eeuwig regeert.

Amen.

Gehouden op 16 Januari 1870

Tekst: Job 33, 14-30.

Zingen voor de preek: Lied 254, 13.

Psalm: Psalm 130, 2.

Laatste vers: Lied 70, 1.

Gebed voor de preek.

Enige Ontfermer! Waar U met de toornige lichtstraal van Uw gerechtigheid en heiligheid op de mens zoals hij is, uitstraalt, dan wordt haar schoonheid verbrijzeld als de motten - waar U met U lichtstraal het hart met Uw genade verlicht, daar volgt de vreugdeolie, en na het klagen de zaligheid. Als Gij Uw aangezicht verbergt, worden wij met schrik vervuld. Als U met de Zon der gerechtigheid onze zieke ziel verschijnt, dan krijgen wij moed. Maar als Gij Uw hand aftrekt, dan verhardt de arme mens zich en hij wordt vastgehouden door de duivel en meegesleept van de ene zonde in de andere. Maar als U een ziel met Uw machtige hand optrekt, dan moet ze uit de diepte komen, zodat het de ziel goed gaat met Uw tegenwoordigheid.

Genadige en barmhartig God, U kent ons allen zoals wij zijn in Uw aanwezigheid, al onze wegen zijn voor u, zelfs de meest geheime gedachten van het hart, en alles, alles wat in onze nieren en in onze geest opklimt. O God, ontfermt U over ons! Want zo is Uw heerlijk hart van Uzelven, dat als we niet willen letten op Uw slagen, dan zult U ons verbrijzelen, en onze harten en onze trotse nek buigen, omdat wij niet naar Uw roede opmerken, die U voor ons gebruikt, en waarmee U ons tuchtigt naar Uw welgevallen, opdat U ons vanuit de hemel Uw genade zou betonen.

Och Heere, ontferm U over ons, over jong en oud, zoals wij hier zijn voor Uw aanwezigheid. O, weet U kent ons en hoe ons hart is en wat daar voortdurend uit voortkomt. Ach, U weet het, ja, we willen ons geluk en zaligheid nu niet en nooit. O Heere, de duivel is ons te listig, en onze wil is zo verkeerd, en onze voornemen is enkel duisternis, zodat we alleen kunnen kiezen voor de hel en de hemel niet willen. We lopen naar onze ondergang en willen geen heil. O Heere, ontferm U over ons en verlicht onze ogen dat we Uw licht zien, en wees ons genadig, dat we bij tijden onze arme harten opbeuren en het geloof in Uw genade aannemen en een weinig moed vatten, om den Mantel die U ons, arme wormen in genade schenken wil te aanvaarden voor ons en onze kinderen.

Oh Heere, wees ons genadig naar Uw grote goedheid, opdat wij U erkennen door de vergeving van onze zonden, U kennen in het aangezicht van Jezus Christus, opdat wij van onze zonden aflaten en dat wij in onze loop vasthouden aan Uw genade, - want wij zitten hier in dit tranendal en worden omringd door duivels, en de dood omgeeft ons, die allen ons zoeken te beroven van alle geloof, en ons van al Uw genade afscheuren.

Bescherm Gij Uw kerk en alle leden van hetzelfde die Uw Naam dragen. Maak te schande en vernietig wat er samenspannt tegen de kennis van Uw Naam, tegen de waarheid van Uw rechtvaardigheid, die U aan ons geopenbaard hebt in het bloed van Jezus Christus. Laat Uw woord zijn loop hebben en verzamelt Gij in deze tijd van algemene afval een groot aantal leden die U bekend zijn. Wees met ons in Uw genade en laat aan ons voor en na Uw licht schijnen in de duisternis die ons omringt, opdat wij U loven en bij U aanhouden voor vergeving en heiliging. Amen.

Slotgebed.

Barmhartige Ontfermer, en trouwe Heiland! Uw Naam zij geprezen dat U goed en ons genadig zijt, en allen die Uw Woord deelachtig zijn. Gij wilt U over ons ontfermen door Uw grote vriendelijkheid, opdat wij in alle dingen onszelf verwerpen en veroordelen, wij onszelf verloochenen en ons hele bestaan aan U onderwerpen. En dat we allemaal onze hoop op Uw genade stellen en nederigheid voor U wandelen. Doe ons zo ervaren hoe Uw genade ons leidt, en dat U ons door de dood heendraagt. Amen.

Gehouden 23 Januari 1870

Tekst: Jeremia 9, 23 en 24.

Zingen voor de preek: Psalm 34, 13.

Psalm: Psalm 25, 2 en 3.

Laatste vers: Psalm 147, 6.

Gebed voor de preek.

O God, onze Vader, God en Vader van onze Heere Jezus Christus! Heb lof en dank voor Uw goedheid en barmhartigheid, dat U ons weer samen wilt brengen voor Uw aangezicht, om de gezonde leer van Uw Woord te horen. O Heere, wat bent U toch genadig, dat U ons arme mensen met Uw genade, met Uw gezonde leer zo nabij wil zijn! Hoe vol bent U van genade, dat U laat varen de werken van Uw handen. U vernedert ons om ons groot te maken, en dat U ons door Uw Heilige Geest altijd wilt onderwijzen waar ons verderf ligt, en waar aan de andere kant, onze redding ligt, waar ons heil te vinden is, en waar alle geluk voor ons bloeit.

O mijn God, vergeef ons in genade al onze trots, dat wij zijn zo groot doen op al onze wegen, en dat we niet zien welke aanstoten er voor onze voeten liggen. Uw Naam zij geprezen, dat U zo rijk bent aan barmhartigheid, dat U niet wil toegestaan, dat Uw volk opgeblazen wordt om te roemen over de dingen die niets anders zijn dan ijdelheid, en dat U zo genadig bent om Uw kinderen te verrassen met Uw eigen verlossing, zodat zij eeuwig deze roem hebben, dat ze ondanks hun verschrikkelijke verderf, door Uw genade van hetzelfde worden afgehouden; en dat ondanks hun zwakte door de kracht van de opstanding van Uw Zoon Jezus Christus in lichaam en ziel tot Uw eigendom opgewekt worden. Barmhartige Ontfermer, wees U bij ons door de kracht van Uw genade in dit uur, opdat wij Uw heilige woord behoorlijk verstaan, zoals U zegt, 'Een wijs man beroeme zich niet in zijn wijsheid, maar die zich wil beroemen, die roeme in de Heere.' O Heere, geef dat wij het ijdele geluk dat we hier op aarde hebben verwerpen, maar de andere zijde ter harte nemen. Dat allen Uw genade loven en Uw barmhartigheid prijzen.

Heere God, lieve Vader, wees met ons en leer Gij ons, omdat we anders niets weten. Brengt U ons er voortdurend bij, dan zullen we het niet vergeten, dan worden wij vervuld met de volheid van Uw Naam.

Gedenk aan ons en onze kinderen na de kracht van Uw genade. Houdt ons Heere, in de genade van Uw woord en wees met ons en alle mensen in alle uithoeken van de aarde, die graag de getuigenis van Uw Naam dragen en Uw Naam aanroepen in ellende en pijn.

Gedenkt in genade aan de onderdrukten, om U aanroepen, naar Uw grote trouw en almacht, en laat Uw licht en Uw rechtvaardigheid schijnen over ons. Wees met de aangevochtenen en diep beproefden, verleen hen dat ze in U vinden hun kostbaarste Schat. Wees een arts voor de zieken, en het Brood des Levens voor de stervende.

Wees met ons, met ons land en onze koning naar de kracht van Uw genade. Maak te schande en vernietig alles wat de kennis van Uw Naam tegenstaat. Verijdel Gij alle verleidingen van

Satan, dat zij geen voorspoed hebben, maar heers Gij over ons door Uw barmhartigheid en houden ons wakend en gereed om Uw toekomst te verbeiden. Amen.

Slotgebed.

Wij danken U, waarachtig God en Heiland, voor Uw heilzame lering in Uw Godes woord. En wij bidden U dat Gij ons genadig wil blijven, opdat vernederd blijven, arm, verslagen en verbroken van hart, dus dat we niets hebben dan Uw woord wat ons helpen kan. O lieve God en Vader, help ons, wij die maar stof, aarde en as zijn, en verleen ons dat het laatste woord van onze lippen zij: "God, ontferm U over ons." O, Heere, mijn God! Verheerlijk Uzelf aan ons en aan Uw gemeente, overal waar Uw Naam aangeropen wordt, opdat we onze oren open te zetten en onze harten gaan waar Uw woord wordt gepredikt. Amen.

Gehouden op 20 Februari 1870.

Tekst: Lucas. 3, 21-23 en 38

Zingen voor de preek: Psalm 2, 3.4.

Zingen: Psalm 96, 1.2 en 4

Laatste vers: Psalm 2:7.

Gebed voor de preek.

God en Vader, barmhartige God en genadige Vader van onze Heere Jezus Christus. Ontferm U over ons en al Uw kinderen in alle hoeken van de wereld. Wees met ons en wees ons genadig, help ons en vertroost ons, en leert ons door Uw Heilige Geest, dat wij Uw eeuwig woord, het getuigenis van Uw genade, het getuigenis van Uw lieve Zoon in onze harten bekomen, dat we geloven in dezelfde waarheid dat we waarachtig daaruit leven en sterven.

O God! We zijn zo arm, steken ons in dit leven in de vergankelijke dingen van deze wereld en laten ons betoveren door wat we genieten hier, en laten ons menigmaal verleiden door hetgeen we horen van de leringen van de mensen; maar wat U ons geleerd hebt uit de hemel, van U lieve Zoon, alles wat Hij ons geleerd heeft als onze grootste Profet, alles wat Hem naar ons dreef, dat kunnen en willen wij niet geloven. En toch is het zeker dat we zullen verloren gaan als U ons niet vasthoudt in het bezit. Heb medelijden met ons, naar de kracht van Uw genade, dat we alleen naar U zien en alles wat Uw woord tot ons spreekt. Herinneren ons aan de kracht van Uw ontferming en Uw genade!

Vergeef ons al onze zonden, al onze ongeloof en onze verzaken. Geef dat we U liefhebben en de eer van Uw Naam zoeken. Ach, verleen Gij ons dat wij zeker en vrij heengaan en op U hopen en ons vertrouwen stellen op U eeuwige waarheid en genade. Wees met ons naar Uw barmhartigheid. U hebt beloofd, dat als de vijand nabij zou komen, dat U medelijden zou hebben met Uw arme volk op de ganse aarde en de machten te vernietigen over de hele wereld en alles wat strijdt tegen de eer van Uw Naam, om Uws Gezalfden wil. Verderf allen die krachtig zijn in het koninkrijk van de duivel. Verzamel Uw arme volk die Gij nog bewaard hebt, en verblijd hen met Uw heil, opdat Uw eeuwigblijvend woord nog zijn loop hebbe, en dat we daaraan gedenken dat we moeten sterven, opdat wij de ware grond onder onze voeten mogen behouden en dat we ons houden aan Uw lieve Zoon. Amen.

Slotgebed.

Wij danken u, genadige God en Ontfermer, voor Uw heerlijk woord dat U aan ons geopenbaard hebt. O, hoe genadig en heerlijk is het wat U gedaan hebt om ons, arme zondaars door middel van Uw lieve Zoon! Ach, Heere God, wij kunnen het niet vatten, het niet geloven dat we kunnen het niet vasthouden, maar het is zeker onze plicht. Och, ontferm U over ons en wees genadig bij ons en met Uw woord van genade; dat het bij ons moge blijven in leven en dood, als de lamp voor onze voeten, en een licht op onze paden. Amen.

Gehouden op 5 Maart 1870.

Tekst: Matthéüs 26, 15.

Zingen voor de preek: Psalm 2, 1 en 2

Zingen: Psalm 3, 2,

Laatste lied: Psalm 132, 7, 8.

Gebed voor de preek.

O, genadige Heere en barmhartige Vader, U bent de enige toevlucht van al Uw arm en ellendig volk, zoals we zijn. Waar moeten we dan heen? Waar anders heen dan naar U? Naar Uw Genadetroon en Uw geweldige hulp? Waar moeten we anders heen dan naar deze Troon en naar Uw stoel, waar het water des levens vrij te krijgen is, en de ziel, die van dorst verkwijnt als een opgejaagd hert, verfrissing krijgt? Waar moeten we heen? Waar moeten we troost vinden als bij U, dan aan Uw voeten, o God! Almachtige zijt en blijft altijd Dezelfde om het woord Uwer genade te vervullen en de eeuwige Raad tot zaligheid, om voor Uw volk te verlossen, wat arm en ziek is, want als een gevangene is, een volk, verslagen en gebroken van hart en een beangstig volk, omdat ze niets vermogen. En zo geeft U Uw volk een ware belijdenis van hun zonden en hun schuld, een bekentenis dat ze de eeuwige dood verdienen. O, wees met ons en laten ons zien dat U de hele wereld in Uw bezit en macht hebt, zodat allen moeten buigen voor Uw Naam, ter ere van Uw macht en glorie. En dat Gij Uw volk door veel lijden het eeuwige leven geeft. Om hen te bewaren van de eeuwige dood tot het eeuwige leven, als gevolg van de gehoorzaamheid van Uw geliefde Zoon, Uw Enige, Jezus Christus.

O, genadige God en Vader, U weet wat we zijn en wat voor maaksel we zijn, U weet het ons hart treft, U weet het, dat het kleinste ding ons verdrietig maakt en dat we niet in staat zijn ons te onderwerpen aan Uw wil om te zeggen: 'Uw wil geschiede'. Maar, o Heere, U hebt alle macht en kan wonderen doen, en ons verlossen dat we niet te schande worden, - al onze hoop is op U. Ach, we zijn van huis uit als dood, het leven dat U ons geschenk is een genadegave. O, dat we het toch bedenken dat het hier niets is, maar dat we ons moeten voorbereiden voor Uw eeuwige heerlijkheid, opdat wij de eeuwige dood, de kaken van de duivel, en de geweldige strikken van de wereld te ontkomen.

Wij mensen vermogen van onszelf niets, Uw woord alleen vermag alle dingen door de kracht van de Heilige Geest, die onze harten moet vervullen om U te loven en U te danken, dat U de zaligheid van Uw volk besloten hebt en in Uw Raad hebt vastgelegd. Uw volk is weinig in getal, de hele wereld is tegen hen, maar Gij zult Uw volk, dat Gij verkoren hebt verheerlijken, en alles te niet doen wat zich tegen U verheft.

Wees met ons in genade met de kracht van Uw Ontferming. Wees met onze weduwen en wezen, met onze behoeftigen, die voor U wenen en snikkend op U hopen. Geef ons genade om Uw kracht te ervaren en dat wij genade mogen vinden in Uw ogen voor en na, om Uw geliefde Zoon Jezus Christus wil. Amen.

Slotgebed.

Genadige Heere en God, enige Heiland en Verlosser! Wij danken U voor Uw genade, dat U ons met Uw heilig woord begiftigt en ons allen onderhoudt.

Wij bidden U, wilt Gij in genade met ons zijn en met en met al Uw getuigen die U op de wereld hebt om Uw geliefde Zoon Jezus Christus. Hem zij lof en glorie. Doe met ons naar de kracht van Uw genade, en daar U ons zo overvloedig zegent, zegen ons ook dat wij voortaan Uw Naam eren. Verlos ons arme zondaars en mak te schande de macht van de duivel! Ontfermt U over ons, ook als we naar huis gaan en alle soorten van lijden en pijn te dragen hebben, wij het toch voor gewis houden dat U de koning van leven en dood, zegen en vloek zijt. En geef dat wij buigen en ootmoedig U de hulde toebrengen; want Gij zijt waarheid en trouw. Amen.

3 Juli 1870

Tekst: Psalm 48:1-10.

Gezongen: Psalm 48, 2 en 3.

Tussengezang: Lied 96, 1-3.

Slotzang: Lied 96, 4.

Gebed

Heere, God des hemels en der aarde! Wij zeggen U dank, dat Gij ons Uw woord hebt gegeven. Dat belijden wij voor U en daarom roepen wij U aan als van oudsher bij Uw heilige Naam en prijzen U, dat Gij zulk een God zijt, die hulp verschaft in nood. Daal ook thans neder en handel met ons naar de macht Uwer genade en verheerlijk aan ons Uw oneindige barmhartigheid.

Ach! vergeef het ons in genade, dat wij zo nergens aan denken dan aan onszelf en aan onze huizen, dat die staande gehouden en gebouwd worden! Vergeef het ons in genade, dat wij voortdurend maar aan onszelf en aan ons doorkomen door deze wereld denken! Vergeef het ons, dat wij Uw Naam voortdurend vergeten, vergeten Uw waarheid en Uw trouw en niet gedenken aan Uw almacht en genade. O, vergeef het ons, dat wij ons zo weinig bekommeren om Uw heilige stad! Genadige Ontfermer! Doe naar Uw barmhartigheid met ons en onze kinderen!

Gij zijt toch groter en hoger dan alle machten hier op aarde. Heere! Heere! verhoor toch onze gebeden en schenk ons Uw zegen en blijf de Uwen een Redder uit de nood. Wil ons toch nabij zijn en werp Gij de vijand terneder die op ons losrukt, werp Gij hem terneder, opdat hij ons niet schade! Wees met ons en onze kinderen en verheerlijk Uw wonderen in het midden van Uw gemeente. Verjaag Gij Zelf de vijand, opdat wij in stilte en rust vredig mogen ternederzitten om Uw Woord te horen.

Ach Heere! wil Gij ons toch genadig zijn naar Uw grote barmhartigheid. Geef dat Uw Woord nochtans zijn loop moge hebben. Is het echter Uw welbehagen, oordeel en straffen over ons te brengen, en daartoe ons onder heerschappij van de vijand te doen komen, zo ontferm U toch nog over uw arm en ellendig volk en maak, dat alles diene tot opbouw van Uw goddelijk rijk. Ontferm U over ons en zij met ons naar Uw genade, opdat wij U in waarheid vrezen en geloven, dat Gij in waarheid een Beloner zijt dergenen, die U zoeken. Leer Gij ons allereerst te trachten naar het koninkrijk Gods en te geloven, dat al het overige zal vergaan. Neen! Gij zult ons niet vergeten, maar, zo Gij ons slaat, zullen wij ons destemeer vastklemmen aan Uw genade alleen en tot U de toevlucht nemen in elke nood, die ons moge treffen.

O, welk een wonderbaar God zijt Gij! Gij wilt al onze smarten helen en ons uit alle nood redden. Zegen Gij ons dan en help ons! Gij zijt gekomen om de treurigen te troosten en de aangevochtenen op te beuren. Heere, onze God, ontferm U over ons opdat wij Uw Woord geloven en open belijden! Wees Gij ons nabij in allerlei druk en zij en blijf de troost onzer harten! Daarom willen wij U ook prijzen, U prijzen, dat Gij ons Uw dierbaar en heilzaam evangelie laat verkondigen.

Och, Heere! wil ons toch levend maken door Uw woord, dat kunt Gij doen aan ons, ouden en jongen. Wil ons toch Uw genade geven op U te zien, die, als de rechtvaardige Rechter, gezeten zijt ter rechterhand des Vaders daarboven en doe ons geloven, dat Gij niet zult verlaten allen, die op Uw heil wachten.

Onderwijs Gij ons maar, o Heere! ons, arme, blinde mensen. Wij komen tot U, o Heere, met de ganse last onzer noden, wetende, dat Gij ons helpen kunt en helpen wilt! Wij zijn dood in onszelf, daarom: wil Gij ons levend maken.

O, lieve Heere! leer Gij ons toch inzien, in welke grote nood en dood wij steken, opdat wij ook leren juichen over het grote heil, dat wij bezitten in U, die ons helpen wilt. Amen.

10 Juli 1870

Tekst: Psalm 48: 9 en 10.

Gezongen Psalm 25, 1-3;

Psalm 119, 4;

Psalm 18, 1.

Gebed

Laat ons niet tevergeefs Uw goedheid aanroepen, o Gij God Zebaoth! Uw goedheid rust door Uw Heilige Geest op Uw gemeente, zoals Gij zulks beloofd hebt in Uw heilig Woord. Dat is vast en zeker, en dat blijft tot in alle eeuwigheid! Uw grote genade en barmhartigheid staat ons allen open en wij mogen daarheen de toevlucht nemen om met een levende hope op U te hopen en Uw sterkte aan te grijpen in alle nood, die ons kan treffen.

Ach Heere! Gij weet het Zelf, dat de wijze, waarop Gij ons in de laatste dagen regeert, ons niet behaagt en toch regeert Gij ons en Uw heilige stad met eeuwige leidingen en naar Uw eeuwig raadsbesluit!¹

Voortdurend aanschouwen het onze ogen, hoe de goddelozen zich in hun hoogmoed en opgeblazenheid tegen U verzetten en in hun euvelmoed menen U te kunnen trotseren. Maar, Gij zijt het toch alleen, Die de teugels in handen hebt en alles goed weet te leiden en te besturen.

Gij zult onze voet niet laten uitglijden en ons niet overgeven in de handen van de vijand. Want Gij regeert in eeuwigheid naar Uw heilig woord. Dat woord zegt ons immers dat in de laatste dagen er vreselijke verschrikkingen over de mensen zullen komen, zodat de mensen zullen vrezzen, ja, hun hart zal wegzinken in angst en benauwdheid, maar toch, welgelukzalig zullen zij allen zijn, die op U wachten. Regeer Gij Zelf ons dan naar Uw wijsheid! Wees met ons naar Uw genade en barmhartigheid! Wilt Gij Zelf de rechte Herder Uwer arme schapen zijn! O, Heere, wil ons niet begeven noch verlaten maar blijf bij ons met Uw troost, met Uw Heilige Geest!

O, Heere, kom tot ons en delg onze zonden uit! Wij arme mensenkinderen kunnen niets. Leer Gij Zelf ons te hopen en te pleiten op Uw belofte: Zie! Ik ben met ulieden alle dagen, tot aan de voleinding der wereld!

Zo kom dan, Heere! Gij zijt het alleen, Die ons redden kunt naar lichaam en ziel. Gij alleen

¹ Men had nog altijd gehoopt dat de vrede gehandhaafd had kunnen worden, maar, het kwam anders. Red.

kunt ons redden, ons beschutten en bewaren. Dat smeken wij van U. En daar wij niets zijn dan zwakke, met de vloek beladene, verdoemenswaardige zondaren, zo naderen wij tot U met al onze zonden en ellenden. O Heere, verhoor ons en geef ons wat wij van U afbidden.

Wil ook overal doorbreken met Uw allerheiligst woord en te schande maken alles en allen, die zich verheffen tegen Uw gemeente, tegen Uw zwakke kerkbruid. Wil Gij Zelf de twistzaak Uwer schapen twisten, maar te schande en te niet doen, allen, die Uw arm volk willen onderdrukken, dat dierbare volk, dat Gij gekocht hebt met Uw dierbaar bloed.

O, lieve hemelse Vader, Gij, Gij, Heere des hemels en der aarde! kom! en schenk ons Uw licht, opdat wij niet struikelen. Laat Uw licht over ons lichten nu en tot in alle eeuwigheid. Ontferm U onzer en schenk ons Uw genade, opdat wij de goede strijd mogen strijden, de strijd des geloofs en ons zwakke vlees en bloed leren overwinnen en ten onder houden, dat vlees en bloed, dat liever de ijdele vermaken dezer wereld najaagt, dan de eeuwige dingen te zoeken.

Genadige God! ontferm U onzer en gedenk onzer naar Uw grote barmhartigheid; want wij weten wel, dat wij arme, ellendige zondaren zijn, vervuld van hoogmoed, ijdelheid en allerlei wereldse begeerlijkheden. Ja, Gij weet wel, welk maaksel wij zijn, Gij weet wel, wat wij zijn, niets dan stof, aarde en as! Daarom, Heere! vergeef ons al onze zonden, delg die genadig uit en gedenk niet der zonden onzer jeugd, noch onze overtredingen. Laat Uw Heilige Geest op ons komen en wij daardoor leren, ons te verheugen in de vergeving onzer zonden en laat ons zo het zalige bewustzijn verkrijgen, dat Gij de onze en wij de Uwe zijn.

Wees met ons en maak te schande alles, wat zich verheft tegen Uw arm en ellendig volk, dat op Uw heil hoopt. Gij, die de schepen uws vijands verbreekt en uit elkaar drijft alles wat tegen U opkomt, o Heere, ontferm U over ons, opdat wij U loven, Gij die onze Redder en God zijt van oudsher.

Wees met ons in Uw genade, met de stad onzer inwoning, met onze dierbare Koning en zijn raden. Houd ons allen vast bij Uw heilig Woord. Bewijs U als een Helper der weduwen, een vader der wezen. Wees met ons! Toon ons, dat wij zonder Uw genade nergens toe deugen dan om kwaad te doen en leer ons zó meer en meer de toevlucht te nemen tot Uw barmhartigheid. Amen.

Slotgebed

Genadige God, behoud Gij ons bij Uw woord en geef, dat wij niet alleen hoorders maar ook daders des woords mogen zijn.

Geef Gij ons door Uw genade en door Uw Heilige Geest het waarachtige geloof, opdat wij leren ons te verheugen in Uw heil en in Uw heilige Naam! Ja! Gij zijt en blijft de Koning over alles wat op aarde en in de hemel is, de Heere der heren, de Koning der koningen. Gij alleen verstaat het ons te reinigen en te wassen in Uw dierbaar bloed en ons te maken tot koningen en priesters voor U. Amen.

24 Juli 1870

Tekst: Psalm 130:3.

Gezongen Psalm 130, 3-6;

Psalm 119, 29;

Psalm 4, 4.

Gebed.

Barmhartige God en Vader van onze Heere Jezus Christus! Geef ons in genade dat wij in

ootmoed voor U mogen wandelen en U onze ongerechtigheden bekennen, het bekennen en van harte belijden, dat wij alles, wat nu over ons komt, wel dubbel en dubbel verdiend hebben. O God, zo deze zaak, de zaak van Duitsland tegen Frankrijk, ook rechtvaardig is, daarom zijn wij nog niet rechtvaardig, maar wij allen zijn niets dan arme, vloek- en verdoemenswaardige zondaren.

De meest verschrikkelijke van al onze zonden is: de afval van Uw woord, van Uw alleen goede wet, van Uw geboden en van de inzettingen, die Gij ons hebt gegeven. O, lieve hemelse Vader! zie niet aan de gruwelijke afgoderij, die onder ons heerst. Maar Gij zijt zo barmhartig en genadig, ons door Uw oordelen wakker te schudden, Gij zendt ons de vijand op de hals, opdat wij ons tot U zouden bekeren, tot U, de levende God en alle afgoden van ons zouden werpen. Och Heere! wees ons toch genadig! Wij belijden volmondig voor U: zo Gij met ons doet naar onze zonden, zo moeten wij verzinken en het zal niet ons, maar onze vijanden welgaan.

Barmhartige, maar niet minder rechtvaardige God! verlos ons van al onze zonden, die wij begaan hebben, verlos ons en onze kinderen, anders komen wij om onder de vloek van onze ongerechtigheden, wij en onze kinderen. Ach Heere! Wijs Gij ons toch de rechte weg, opdat wij niet op het zichtbare zien maar op dat wat tussen U en ons ligt, zodat wij onze ongerechtigheid leren kennen en in het bloed van Uw Zoon Jezus Christus verzoening vinden voor al onze ongerechtigheden, zonden en dwaasheden.

O Heere! geef ons door Uw genade in alle eenvoud en oprechtheid te wandelen voor Uw heilig aangezicht en in te zien, dat alle zichtbare macht voor U niets is dan rook en ijdelheid. Geef het ons toch in te zien en te belijden, dat in ons niets woont dan liefde tot het zichtbare, dat al ons zinnen en trachten niets dan afgoderij, dan beeldendienst is, waardoor wij alles verliezen, maar niets winnen.

Trek Gij Zelf ons naar boven tot U, bij Wie alleen hulp voor ons te vinden is. Gij genadige God en Ontfermer, op U alleen werpen wij ons met alles, wat ons omringt. Gij zijt rechtvaardig, Gij zijt een Helper, Gij Heere! zijt de God des hemels en der aarde. O, daal dan neder en verhoor ons gebed. Wil toch Uw arm en ellendig volk te hulp komen, Uw volk, dat alleen op Uw ontferming hoopt.

Trek binnen in onze harten en zij met ons, met ons Vaderland, met onze Koning, met zijn veldheren en raadgevers, ook met al onze dierbaren, die uitgetrokken zijn onze vijand tegemoet. Geef toch, dat de vijand niet over ons triomfere en wij niet met schande worden overdekt. Gij genadige God en Ontfermer, verhoor ons toch, in genade en laat het ons beleven, dat Gij de Verhoorder van onze gebeden zijt. Gij hebt het immers Zelf gezegd! Waar twee of drie vergaderd zijn in Uw Naam, om iets van U te begeren, dat Gij het hun wilt geven! Daarom, Heere! help ons uit de nood, waarin wij geraakt zijn en wees ons genadig naar Uw grote barmhartigheid. Wil ons niet begeven noch verlaten en ook onze Koning helpen en ondersteunen. Trek Gij uit aan de spits van onze legers, trek Uw zwaard uit de schede en strijd Gij Zelf voor ons in de strijd, die ons is opgedrongen. Help Gij de armen en ellendigen, droog Gij de tranen af, die in het verborgene en in het openbaar gestort worden. Bewijs U te zijn een Man der weduwen, een Vader der wezen en een Helper der verlatenen, een Trooster der bedroefden en van al degenen, die op Uw heil hopen en die zonder Uw hulp verloren zijn. Blijf bij ons naar de macht van Uw ontferming en genade. Wij laten U niet gaan, tenzij Gij ons zegent. Wij willen het niet opgeven, U om hulp en uitredding aan te roepen. O, Heere! Gij zult het doen, opdat wij U wederom loven en Uw grote barmhartigheid prijzen, Gij, die wonderen doet onder het heidendom. Ja, Heere! ontferm U over ons en wees ons genadig! Amen.

Slotgebed

Wat wij op de dag van de uitgeschreven biddag hopen te doen, dat doen wij ook reeds heden, zoals wij hier voor Uw aangezicht vergaderd zijn. Verhoor ons en blijf ons met Uw genade en Uw Heilige Geest nabij, opdat wij denken mogen aan hetgeen Gij ons hebt laten verkondigen omtrent Uw goedheid en onbezweken trouw. Geef Gij ons een hart om U onze zonden te belijden en die te bekennen en na te laten, geef ons een oprecht en ootmoedig hart, dat het gedurig moet herhalen: Heere! wij zijn verloren als Gij U niet over ons ontfermt.

Wil Gij dus ook in onze harten het vaste geloof verwekken, dat wij, om des Heeren Jezus Christus wille, Uw lieve kinderen zijn, die zo gaarne "Abba, lieve Vader" zouden roepen! Wil ons toch verhoren, O Gij genadige en eeuwige God!

Laat Uw aangezicht lichten over onze koning en over Uw volk. Laat het onze vijanden heet worden onder de voeten, maar wees Gij een wolk en schaduw over Uw volk. Amen.

27 Juli 1870, op de door koning, - later keizer - Wilhelm I uitgeschreven biddag.

Tekst: Psalm 75:1-11.

Gezongen Psalm 75, 3-6;

Psalm 85, 1;

Psalm 84, 3.

Heilige God! Gij zijt rechtvaardig in al Uw oordelen, heilig in al Uw wegen: daarom zullen wij U loven. Maar o! wij zijn het waard, dat Gij ons de bekera van Uw toorn te drinken geeft. Ja, Heere, wat hebben wij anders verdiend, door al onze zonden? God! Gij zijt rechtvaardig, dat Gij zulk een grote nood over ons hebt gebracht en over ons laat komen. O Heere! open Gij toch onze ogen en geef ons op U alleen te zien, op U te wachten, en aan Uw voeten te blijven liggen zolang het U behaagt de beker van Uw toorn aan onze lippen te zetten. Genadige God! wat hebben wij anders verdiend dan dat deze vreselijke oorlog over ons komt, ja, dat Gij ons van U stoot en verre van U werpt.

Met welk een liefde zijt Gij niet jarenlang het Duitse volk tegemoet gekomen, met welke weldaden hebt Gij het niet bezocht, maar het heeft Uw woord versmaad en in een hoek geworpen.

Barmhartige Heere! Gij hebt ons echter Uw woord geschonken, opdat daardoor Uw grote, geweldige Naam zou verheerlijkt worden, Heere! wij zijn hier voor Uw aangezicht verschenen, zoals wij zijn, met de bede, dat Gij U over ons wilt ontfermen en ons gebed in genade aannemen. Wij zien niet op onze gerechtigheid, maar wij werpen ons gebed in Uw schoot, op grond der gerechtigheid van Jezus Christus, Uw lieve Zoon. Ach Heere! Geef ons genade, geef genade aan het ganse land, geef genade aan onze koning en aan zijn raadgevers, opdat zij Uw aangezicht mogen zoeken en U de ere geven.

O grote Ontfermer! wij kunnen uit onszelf niets, want wat zijn wij anders dan dwaze mensen, die U misschien wel aanroepen als wij in nood zitten, maar die overigens onze wegen gaan en naar U niet vragen. Ja, wij zijn een ondankbaar volk en niets meer dan dat en als Gij Uw hand een ogenblik van ons aftrekt, dan grijpen wij weer naar de zonde en er is aan en in ons niets goeds te vinden. Maar, Uw gerechtigheid, die Gij in Jezus Christus, Uw lieve Zoon verheerlijkt hebt, kan Uw rechtvaardige toorn stillen en genade voor recht laten gelden, daarom zien onze ogen op U en smeken wij U om genade en ontferming.

Gij hebt toch nog overal een volkje, dat naar U vraagt, al zijn het er maar tien, zoals in Sodom. Gij hebt toen gezegd, dat Gij om der wille van deze tien, indien zij in Sodom te vinden waren, de gehele stad wilde sparen.

Barmhartige God! Gij hebt ons in die geschiedenis Uw vriend Abraham tot een voorbeeld gegeven, opdat, waar Gij ons wilt verderven, wij toch voor U blijven staan, bij U blijven aanhouden en niet aflaten met bidden en smeken totdat Gij ons geholpen hebt. Daarom blijven ook wij voor Uw aangezicht staan, hopende en pleitende op de grootheid van Uw barmhartigheid. Ach, wij kunnen ons niet verlaten op vlees en bloed, op vader of moeder, op alle menselijke kracht, op alles, wat de mens heeft en waarop hij pocht. Maar God de Heere is onze toevlucht, ja die toevlucht is onder de schaduw Uwer vleugelen.

Gij, o Heere! weet wel de wonden te helen, die ons geslagen zijn. O, indien Gij het niet doet, dan zijn wij verloren! Ja! wij hebben het wel verdiend! Ook in onze stad wordt, vooral door de jonge lieden, de sabbat maar al te veel geschonden. Zij weigerden onder de verkondiging van Uw woord te komen, nu kunnen zij de heerlijke godsdiensten des Heeren niet meer bijwonen, maar moeten in het open veld liggen. Ach! hoeveel armen zijn er niet in onze stad! Heere, wil hun toch brood geven, hier en overal, waar het nodige voedsel ontbreekt.

Gij kunt toch niet lang aanzien de ellende, die overal heerst, Gij kunt het schreien van de jonge kinderen niet horen zonder te helpen. Gij kunt de tranen der jonge gezinnen, die beroofd zijn van man en kostwinner niet zien vloeien zonder ze af te drogen. Ach, er liggen zoveel moeders met hun kinderen ziek terneder en zij hebben geen aardse helper meer, maar moeten zich alleen behelpen en door alles heen worstelen.

En och, Heere, ook in het land van onze vijanden hebt Gij vele kinderen, zielen die U toebehoren en toch is er bloed en doodslag tussen hen en ons.

Ach Heere! ontferm U onzer en zegen onze koning en zijn raadgevers en zegen ons gehele volk en leer het Uw woord in ere te houden en schenk ons spoedig de weldaad van de vrede weer. O, barmhartige God! wij mogen immers bij U aanhouden, sta ons dan bij, want het is ons zo bang te moede, want wat zou er van ons terechtkomen, zo Gij met ons deed naar onze zonden.

Wees met ons naar Uw barmhartigheid, vervul de Koning en zijn raadgevers met Uw Heilige Geest opdat alles, wat door hen geschiedt, zowel als wat door onze kroonprins en andere veldheren gedaan wordt, als van U uitgaande, erkend wordt en ons arme, Duitse volk zo door U geholpen wordt. Moet het echter anders gaan en is het Uw welbehagen ons door de vijand te laten verslaan tot onze verootmoediging, zo willen wij ons onderwerpen onder Uw slaande hand, maar toch smeken wij van U; maak het kort om Uws Naams wille! opdat Uw arm volk, dat nu in het stof ternederligt, U toch prijzen kan en U loven als de God des heils, als een Verhoorder des gebeds.

Neem ons land, onze stad en onze overheid in Uw bescherming. Houd alle gevaren genadig verre van ons; help ons en doe niet met ons naar onze zonden, maar doe met ons naar Uw barmhartigheid, zodat, waar Gij met de ene hand slaat, Gij met de andere heling en verzachting aanbrengt. Genadige Heere! zie op ons neder, op de arme vrouwen, moeders en kinderen, wier mannen en vaders, zonen en verloofden ver weg getrokken zijn. Neem ze in Uw bescherming, vervul hen met de troost van Uw woord, die de enige troost is in leven en in sterven, in Jezus Christus.

Ook indien zij door het zwaard moesten vallen, zo geef ons de zalige overtuiging, dat zij in het geloof zalig zijn gestorven.

Genadige Vader, Gij Heere, onze God! hoe hebt Gij ons toch in de laatste jaren zo wonderlijk in Uw bescherming genomen?

Dat kunt Gij ook nu nog. O, doe het dan ook! naar Uw grote barmhartigheid! Wij hebben wel

weer alles verbeurd en verzondigd, maar doe het toch weer zoals Gij het ook vier jaar geleden gedaan hebt. Toen hebt Gij onze zaak aangenomen en al zijn en blijven wij ongehoorzaam, help ons toch weer! Wij zouden toch zo gaarne Uw wet bewaren en Uw geboden houden.

Wees met ons naar Uw grote barmhartigheid, met allen die uitgetrokken zijn, ook met hen, die in de vestingen of in het open veld liggen. Laat onze ogen gericht zijn op Uw barmhartigheid die Gij hebt verheerlijkt in Jezus Christus, Uw lieve Zoon, opdat wij spoedig mogen juichen daarover, dat Gij niet te schande hebt laten worden hen, die U in oprechtheid des harten hebben gezocht.

Geef genadig aan Uw arm volk, waar het zich ook mag bevinden, de Geest der genade en der gebeden! Ach, de duivel zou zo gaarne ons vertrouwen op U in de grond boren en ons zwak en vreesachtig maken.

Neem ons in Uw bescherming en sta ons bij naar Uw grote goedheid; geef dat de kinderen U mogen loven en de nakomelingen U prijzen daarover, dat Gij het zuchten der ellendigen niet hebt veracht, maar ons gebed hebt verhoord. Lieve Heere Jezus!

Gij blijft toch gisteren en heden Dezelfde en tot in alle eeuwigheid! Tot nu toe hebt Gij geholpen, help nu ook verder.

Stel ons en al Uw heiligen achter U, in Uw bescherming. Heere, verhef Gij het zwaard Uws woords, zo genezen wij. Amen.

31 Juli 1870

Tekst: Psalm 65:1-10.

Gezongen Psalm 65, 3-5;

Psalm 105, 2 en 3;

Psalm 2, 7.

Gebed

God en Vader van onze Heere Jezus Christus! genadige en barmhartige Vader! Lof, dank en ere zij U toegebracht, dat Gij ons verwaardigd hebt hier tesamen te mogen zitten onder de vleugelen van Uw woord. Heb lof en dank voor Uw barmhartigheid, dat Gij in de dagen die achter ons liggen, met ons hebt willen zijn; daarvoor, dat Gij van dag tot dag voor ons in de bres hebt willen springen, als het ons bang en benauwd werd om het hart. Lof en prijs zij U toegebracht, dat Gij ons geeft ons hart voor U uit te storten, om te ervaren, welk een heerlijke avond Gij kunt geven na een zwoele, benauwde dag, vol moeiten en zorgen.

Barmhartige Vader! de dag moet U loven, maar ook de avond moet U loven. Uw oordelen gaan over de gehele wereld, maar Gij laat hen niet varen, die de toevlucht zoeken in Uw schoot, Gij laat niet beschaamd staan, die in hun nood Uw heilige en schone Naam aanroepen. Ja! Uw woord zegt het ons en wij verheugen ons ook over de nood die ons heeft getroffen, daar wij daardoor gedreven worden met onze smekingen en gebeden tot U te naderen. Wij zijn niets dan verblinde mensenkinderen en uit onszelf blijven wij altijd zien op de noden en bezwaren, waarin wij verkeren en van hetgeen in Uw hart woont, van de gedachten des vredes, die Gij omtrent ons koestert, ervaart niemand iets tenzij Gij hem de ogen opent voor de macht, die Gij bezit en dat Gij de Enige zijt, die de bruisende golven van iedere zee weet te stillen.

Ons hart springt in ons op van vreugde, omdat wij weten, welk een almachtig God wij hebben, welk een getrouwe en barmhartige Vader wij in U bezitten. Waar wij gebukt gaan onder het juk van onze zonden, ach! wil ons die toch in genade vergeven, opdat die zware last ons van de schouders mag worden genomen en wij arme mensenkinderen U in waarheid en

eenvoudigheid des harten al onze noden en behoeften mogen mededelen.

Laat Uw vriendelijk aangezicht over ons lichten en geef ons Uw vrede. Wil door Uw grote en heerlijke Naam allen tesamen roepen, die nabij, die verre zijn, om Uw macht te prijzen en Uw heerlijkheid te verhogen. Het is voorwaar niet om onze gerechtigheden, dat Gij onze gebeden verhoort, maar om Jezus Christus wille alleen, dat op één dag alle zonden en ongerechtigheden uitgedelgd en gereinigd zijn in Zijn dierbaar bloed.

Wij danken U voor Uw genade, voor Uw woord, voor Uw grote barmhartigheid. Lof, prijs en ere zij U gegeven, omdat Gij niet met ons doet naar onze zonden, maar dat Gij U wilt beijveren om de moeden en de ellendigen op te richten uit het stof en weg te nemen wat een scheiding maakt tussen U en ons.

Heb dank voor Uw grote barmhartigheid, dat Gij ons een Zon en Schild wilt zijn en dat Gij het degenen, die op U vertrouwen, aan niets zult laten ontbreken. Wil ons toch zó regeren, dat wij ertoe gebracht worden onze harten voor U uit te storten en het te belijden, dat Gij het zijt, die de gebeden en de verzuchtingen van Uw volk verhoort, om Uws grote Naams wille.

Geef dat wij ons niet laten terughouden door vlees en bloed, door allerlei nood, door de grootheid der zonden, door de macht van het zichtbare, maar dat wij de zoom van Uw kleed mogen vasthouden om door U gezegend te worden.

Wees met ons, o barmhartige Vader! Wees met de ouden van dagen en met onze jonge lieden, met de achtergeblevenen en met hen, die te velde liggen, tegenover de vijand.

Wees met allen, die in de steden en vestingen zijn, verwerp ons toch niet, zoals wij het verdienen, maar maak ons klein en verslagen door de wonderen van Uw genade en trouw.

Wil ons toch al onze zonden en misdaden vergeven en wees een scherm, een beschutting voor onze dierbare mannen, vaders en broeders, die ten strijde zijn uitgetrokken.

Ontferm Gij U over alle volken en landstreken, waar de oorlog zal woeden.

Ach, genadige Ontfermer! overal hebt Gij Uw arm en ellendig volk zitten, dat U aanroept; wil toch Uw genade groot maken in de vergeving der zonden ook van zo vele zielen, die U nog niet kennen, opdat wij U tenslotte mogen prijzen voor Uw wonderen en de Naam Jezus Christus des te meer verheerlijkt en grootgemaakt wordt. Amen.

14 augustus 1870

Tekst: Exodus 19:3-6.

Gezongen Psalm 103, 6 en 7;

Psalm 102, 11;

Psalm 103, 2.

Gebed.

Almachtige, genadige God en Heere! Wie is U gelijk? Enige en grote Ontfermer! Om Uws Zoons Jezus Christus wille overlaadt Gij ons voortdurend met allerlei weldaden, boven bidden en boven denken, zodat wij in het stof gebogen voor Uw troon liggen en tot U zuchten en klagen, Gij geheel onverwacht, tot ons komt om U te bewijzen als de hemelse Geneesheer, die o zo gaarne de stervende en de kranke wilt te hulp komen en de verlorenen tegemoet treden met alles, wat hun ontbreekt.

O neen! Gij laat niet varen de werken Uwer handen. Wij zijn voor Uw aangezicht niets dan stof, aarde en as; stof als wij zijn, zullen wij allen ook tot stof moeten wederkeren, maar juist aan stof en as wilt Gij Uw genade verheerlijken, Gij wilt het wel weten welk maaksel wij zijn. Gij wilt ons dragen, zoals een vader zijn zoon, een moeder de zuigeling draagt in haar armen.

O Heere, wie is U gelijk? Ja! groot zijn onze overtredingen, maar Gij wilt die Uw volk gaarne

vergeven, Uw volk, dat louter zonde is en wiens zonden voor Uw aangezicht open en bloot liggen. Gij hebt Uw enige geliefde Zoon gegeven, opdat Hij alle onze zonden zou dragen in Zijn lichaam op het hout en wij deel zouden krijgen aan Zijn rechtvaardigheid en wij zó rechtvaardig voor U zouden gerekend worden.

Genadige God! hoe groot is Uw liefde voor arme mensenkinderen. Hoe hebt Gij ons gedragen tot op de dag van heden en met welk een grote lankmoedigheid hebt Gij dat niet gedaan, hoe getrouw hebt Gij ons nagegaan van stap tot stap!

O grote Ontfermer! waar Gij Uw arme kinderen het zware kruis op de schouders legt, daar neemt Gij daarom toch Uw genade niet van hen weg, maar Gij doet wonderen boven bidden en boven denken. Heb daarvoor eeuwig dank! Gij wist het wel, dat wij overtreders zouden zijn, Gij hebt het wel geweten, dat er aan ons niets goeds is, dat wij nergens toe geschikt zijn dan om in ons verderf te lopen en dat wij daarom ons dag voor dag het geringste straaltje van Uw genade en ontferming onwaard maken. Gij hebt het wel geweten, welk maaksel wij zijn en dat wij geneigd zijn tot alle kwaad en onbekwaam tot enig goed. Ja! Wij verstaan het alles te bederven, wat Gij goed hebt gemaakt, maar wat begrijpen wij van Uw genade, Uw goedertierenheid, Uw woord van liefde en ontferming? En toch doet Gij zulke wonderen van ontferming, dat Gij Uw genade groot wilt maken in de zwakken, dat Gij het gebed verhoort der armen, ja, de allerarmsten hoort, die tot u roepen uit het midden der benauwdheid!

Wie arm en ellendig is, wie melaats en verwond terneder ligt, en een verbroken en verbrijzeld hart heeft, maar toch, zoals hij is, tot U vlucht, die neemt Gij zeker aan. Stof zijn wij en het stof van dit aardse leven kleeft ons aan, zodat wij wel eens menen te stikken in het stof, dat ons bedekt. Maar naar Uw grote ontferming verstaat Gij het wel ons rein te wassen, ons voortdurend te reinigen van onze zonden en ongerechtigheden en ons de Geest van het eeuwige leven toe te waaien, waardoor wij opstaan uit het stof en: *Abba! lieve Vader!* tot U roepen en: o Heere! ontferm U over ons! Heb dank voor al Uw genade en ontferming, voor al Uw lankmoedigheid en geduld, voor al Uw hemelse wijsheid, waarmede Gij ons verootmoedigt om ons groot te maken.

Heb dank voor al Uw verootmoedigingen en slagen, heb er dank voor, dat de vijanden van alle zijden op ons losrukken en dat Gij ons zó bereid wilt maken voor Uw eeuwige heerlijkheid. Heb dank! dat Gij U betoont als een Hoorder van het gebed en dat Gij in de weken, die achter ons liggen, wonderen van genade en ontferming voor ons hebt gedaan.

Ach, hoeveel lichamelijke en geestelijke vijanden hebben wij niet, die ons van U willen aftrekken en de weg tot Uw hart proberen te versperren. O God! Wij hebben het niet verdiend, dat Gij ons Uw getrouwheid en goedheid doet ondervinden, maar niettegenstaande wij het niet waard zijn, beleven wij het telkens weer, dat Gij woord en trouwe houdt, dat Gij waar maakt, wat Gij gezegd hebt en dat Gij de tranen van Uw volk telt. Ja, Gij verhoort hun gebeden, Gij maakt allen beschaamd, die U tegenstaan en zich tegen U verheffen, maar Gij versmaadt hen niet, die niets hebben om op te hopen dan het bloed des Heeren Jezus Christus alleen.

O, Heere! wees met ons en geef ons in het laatste uurtje te midden van alle zwakheid, genade, om het woord van genade en eeuwig leven uit te spreken en aan te nemen.

Wees en blijf met ons en onze kinderen, naar de grootheid van Uw barmhartigheid. Gij hebt onze Koning en het hele land Uw grote wonderen doen zien. Wil ook verder ons Schild en onze vesting blijven.

Sta Gij met Uw kracht en genade de jonge mensen bij, die in de strijd zijn getrokken. Help hen, Heere God! en sta hen bij!

Wil ook verder Uw wonderen groot maken aan allen die U aanroepen, zowel aan hen die te velde liggen als die in het vaderland zijn gebleven. Sta Gij allen bij die in het land van de vijand zich moeten ophouden, leer Gij Zelf hun U aanroepen in nood en dood. O, daal Gij

toch neder met Uw Heilige Geest over onze stad en zovele steden, die wel billijk de naam van Sodom mogen dragen.

Almachtige Ontfermer! Maak het kort! Ontferm U over ons, over allen, die lijdend of stervend, gezond of ziek, bedroefd of verheugd zijn.

Geprezen zij Uw grote Naam, waardoor alleen Uw raad zal bestaan en dat Gij daarnaar doen wilt. Gij alleen kunt tot de woedende golven der zee spreken: Wees stil!

Genadige God! sta ons bij naar de wonderen van Uw barmhartigheid. Voleindig wat Gij aangevangen hebt, opdat Uw woord nochtans zijn loop mag hebben en wij met opgeheven hoofd Uw glorierijke toekomst, o genadige Heere Jezus! mogen tegemoet gaan! Amen.

Slotgebed

Wij danken U voor Uw woord, voor Uw goedheid, voor Uw barmhartigheid. Geef, dat Uw woord niet ledig tot U wederkeert, geef ons, arme mensenkinderen en zondaren, het voor U te belijden, dat wij stof zijn en dat wij zonder U niets kunnen doen. Wil ons toch van Uw genade geven, dat Uw Woord onder ons mag blijven en vrucht dragen tot roem van Uw grote Naam. Geef ons dat door Uw Heilige Geest, opdat wij U eenmaal eeuwig daarvoor prijzen, dat het bloed des Lams alles goed heeft gemaakt. Amen.

28 Augustus 1870.

Tekst: Rom. 6:17;

Gezang voor de preek: Lied 60, 7-9.

Gezongen Psalm 119, 20;

Psalm 63, 5.

Gebed

Genadige God en barmhartige Vader! Neem Gij van onze ogen en harten alles weg wat ons ternederdrukt en bezwaart, alles, wat ons doof maakt voor de heilzame leer en wat ons blind maakt voor Uw wegen, zodat wij ons niet vrij bewegen voor Uw heilig aangezicht. Neem weg wat ons tegenhoudt, zodat wij niet vrij kunnen juichen over Uw heil en Uw grote wonderen.

Ach! U kunt dit alles immers van ons nemen en U wilt dat ook in genade doen. Doe het dan ook bij ons in Uw grote genade en barmhartigheid en werk in ons door Uw Heilige Geest, dat wij alleen voor waar houden, wat Uw woord zegt en dat wij daarmee en daardoor over al het zichtbare, dat Uw woord schijnt te logenstraffen, worden heengezet.

Heere God! Gij hebt ons in Uw hand, in Uw geweld en Gij kent onze arme harten door en door. Ach, wat is het menselijk hart toch hoogmoedig en vreesachtig tegelijkertijd. Maar toch wilt Gij Uw oren niet sluiten voor de jammerkreten, die uit zulk een verkeerd hart opstijgen en Gij kunt zulk een hart ook wel vervullen met Uw Heilige Geest en genade. Och, dat alles is voor U toch maar een kleinigheid, alles, wat hier op aarde is en wat ons zo terneder drukt.

Wat hebt Gij daar tegenover voor grote, wonderbare en eeuwige goederen, die Gij voor de Uwen bereid hebt in de hemel en op aarde. Heilig ons in Uw waarheid, Uw woord is de waarheid en wat wij dezer dagen op het grote wereldtoneel zien gebeuren, hoe Gij de onzen, hoe Gij de Pruisische legers, overwinning op overwinning hebt doen behalen, hoe Gij ons genadig zijt en de vijand voor ons zó hebt nedergeworpen, dat hij nimmer weer kan opstaan; o, zoals Gij ons tot nog toe hebt geholpen, help ons ook verder.

Help ons, o getrouwe God en Zaligmaker en kom tot ons in onze binnenkamers en in ons hart: maak ons hart rein en geef ons daar overwinning op overwinning op de vijand te behalen, geef ons dat door Uw dierbaar bloed en heilig ons door en door, ons gevende, dat ons hart in eenvoudigheid en oprechtheid alles voor waar mag houden, wat U ons in Uw woord zegt.

Hoe hebt Gij in deze dagen zo menige moeder, zo menige vader, die in angst en nood verkeerden, over hun dierbare zonen, hoe menige jonge vrouw, wier hart van angst om haar geliefde man dreigde om te komen in de diepste afgrond van het hart verkwikt door de blijde tijding: uw zoon, uw man, is nog in leven!

Ja, Gij verhoort het gebed en bewijst het in deze dagen ook in de uiterlijke dingen, dat Gij niet met ons doet naar onze zonden, maar naar Uw grote barmhartigheid alleen. Ach! geef ons toch genade, om dat alles ter harte te nemen, geef dat wij door al Uw wegen leren inzien, hoe Gij ons toebereiden wil door Uw Heilige Geest opdat wij eindelijk de overwinning mogen dragen, al wordt die dan ook niet behaald dan door bloed en tranen, door slijk en ellende heen.

God van alle heil! gedenk onzer in genade; wees ook verder met onze Koning en met onze kroonprins, met alle andere vorsten en veldheren, wees met ons gehele leger, opdat het voor het oog van de gehele wereld blijke, dat eendracht macht maakt. Zij en blijf met ons, naar de grootheid van Uw barmhartigheid, opdat wij spoedig weer vrede mogen hebben.

Blijf met Uw genade bij ons en onze kinderen. Verkwik Gij de stervenden met Uw troost en heel de gewonden door balsem uit Uw woord en door die balsem, die alles genezen kan naar ziel en lichaam.

God van alle heil en zegen, wees met ons naar Uw grote barmhartigheid en verlos ons voortdurend van den Boze, die ons altijd weer op de hielen zit en och! hij is zó sterk en zó listig en wij kunnen niets tegen hem. O, Heere! help ons toch!

Verlos ons van de wereld en haar begeerlijkheden, die ons maar hoogmoedig en opgeblazen maken.

Help Gij ons toch, o Heere en zij met ons en tegen alles, waartegen wij voortdurend te velde moeten trekken, opdat wij ervaren mogen, dat Gij voor ons aan de spits zijt getreden en geef Gij ons stil te mogen zijn en op U alleen te mogen hopen. Zij en blijf met ons om Uws grote Naams wille, opdat wij U eeuwig loven, dat Gij de God en Verlosser zijt van alle armen en ellendigen, altijd en eeuwig.

Laat Uw woord zijn loop hebben, beschaam de goddelozen en wreek Gij het vergoten bloed! Droog Gij Zelf de tranen af en zij en blijf de God van Uw arm volk. Amen.

Slotgebed

Wij danken U, grote en genadige Heere en enige Ontfermer! voor Uw grote en wonderbare genade, die Gij niet met ons doen wilt naar onze zonden, maar ons, arme mensenkinderen nog wilt bijstaan en helpen; dat Gij niet moede wordt, ons, die moedeloos op de weg zijn neergezonken, op te richten en te dragen op Uw Vaderarmen!

Heb dank voor het grote geduld, dat Gij met ons hebt als wij morren en klagen en vertwijfelen, want Gij treedt ons tegemoet met Uw heilzame leer. Ach, hoe vaak zijn wij de aanvangsgronden vergeten, want wij kunnen die niet in het geheugen behouden als Gij niet bij ons zijt met Uw genade en ons voortdurend terechtbrengt en ons het vergetene weer in herinnering brengt door Uw woord en Geest.

Heb dank daarvoor en houdt Gij ons vast bij Uw woord, dan leven wij en hebben goede moed. Amen.

4 september 1870 ²

Tekst: Psalm 97, 1;

Gezongen: Psalm 99, 1-3;

Psalm 150, 1.

Gebed

Genadige God! Enige Ontfermer! God en Vader van onze Heere Jezus Christus! Wij hebben geen woorden om voor U uit te spreken al de heerlijkheid, die U voor ons gedaan hebt. Wij danken en aanbidden U, dat U zulke wonderen gedaan en dat U Uw barmhartigheid bewezen hebt aan de koning, aan het land en aan alle vorsten van Duitsland!

Wij hebben geen woorden om U dank te zeggen voor de zo onverwachte, koninklijke beloning, welke U onze broeders, die in Frankrijk voor de vijand staan, hebt doen ervaren, o Gij genadigste God!

Waar zijn zij nu die meenden ons in nood te brengen en ons in hun geweld te krijgen? Hoe hebt U het bewezen, zoals U het alleen kunt, wie het zijn, die U vrezen en tot U roepen.

Geloofd zij Uw heerlijke Naam, dat Gij onze gebeden gehoord hebt, dat Gij onze vijanden verjaagd, verstrooid en verslagen hebt en dat Gij ons bewaard hebt voor de vijand die alle zedelijkheid en recht met voeten getreden heeft.

O God, geprezen zij Uw heilige Naam, dat Gij tegelijkertijd ons land verhoogd en de Franse natie op het diepst vernederd hebt.

Ontferm U over ons, dat wij toch een waarachtig, Godvrezend hart mogen ontvangen opdat Uw woord de ware zedelijkheid in ons schept, zoals zij van Uw Geest komt.

Geloofd zij Uw heilige Naam, dat Gij ons zulke wonderen hebt doen zien en dat Gij onze hand alsoo versterkt hebt, al is het ook midden door treurigheid gegaan.

Geloofd zij Uw heilige Naam, dat Gij onze hoog bejaarde koning in Uw genadige bescherming hebt genomen toen hij uitrok om ons volk en heel Duitsland met sterke hand te verdedigen en zijn leven te wagen.

God, Gij almachtige God, geloofd zij Uw Naam, dat Gij hem alsoo wonderbaarlijk behouden hebt.

Geloofd zij Uw Naam, dat Gij wederom met ons gedaan hebt als in de laatste jaren, boven bidden en denken, op zulk een wijze, dat wij zeggen moeten: wie had dat ooit gedacht!

Genadigste, enige Heere God! Heb dank voor alles, wat Gij aan onze zonen en echtgenoten die in de strijd uitgetrokken zijn, gedaan hebt en hen in het leven hebt behouden.

Wees ook verder met hen en breng hen spoedig, U dankzeggend, weer thuis bij hun geliefde betrekkingen.

Geprezen zijt Gij in Uw ontferming, dat Gij zo genadig en vaderlijk voor hen gezorgd hebt, ja, Gij hebt U ook heerlijk betoond bij onze gewonden en hen goede verpleging doen toekomen.

Geloofd zij Uw Naam, o God voor Uw goedertierenheid en trouw.

Heere, laat ons ook voortaan op U vertrouwen! Denk aan ons naar Uw barmhartigheid! Maak ons levend door Uw Heilige Geest. Troost ons! Droog af de wenende ogen der weduwen en der ouders, wier mannen en zonen op het slagveld liggen en ten dode getroffen zijn.

² Met het gebed, de 15e november 1874 gehouden, sluit de reeks der door bevriende hand onder het gehoor opgetekende gebeden van onze schrijver.

Wij vonden onder het doorbladeren van deze aantekeningen echter nog een gebed, gehouden op de eerste Zondag na de 2e september 1870, toen Napoleon zich bij Sedan met zijn ganse leger aan koning Wilhelm I moest overgeven en meenden, ook dit onze lezers te moeten aanbieden. Red.

Genadigste God! Gij zult toch steeds een God zijn om te oordelen het goddeloze.

Barmhartige Heere en Heiland! Geef ons die genade, dat wij in waarheid met onze kinderen U vrezen, eren en liefhebben. Behoud ons Uw woord opdat het zijn loop hebbe!

Genadigste Ontfermer! Gij zult het maken naar Uw goedertierenheid en trouw, dat, wanneer U eenmaal op de wolken des hemels zult komen, wij het dan met onze ogen aanschouwen, hoe dood, wereld en duivel zich onder Uw voeten zullen moeten leggen.

Wij zeggen U lof en dank, dierbaarste God en Redder voor Uw wonderbare goedertierenheid en genade, en daarvoor, dat Gij ons Uw heilig Woord gegeven hebt.

Wij bidden U, dat Gij in genade ook verder met ons wilt zijn en met onze kinderen.

Wees in genade met onze koning en alle vorsten, die voor de goede zaak van Duitsland gestreden hebben en strijden. Ach gedenk ons in genade en alle gemeenten, waar Uw heilig Woord gepredikt wordt en gezocht, wil aan ons denken altijd en voortaan naar Uw barmhartigheid, opdat wij, die stof, aarde en as zijn, U prijzen en loven, Gij grote en geweldige God, die alle volken en landen onder Uw scepter houdt om U te betonen als een genadige Koning en barmhartige God.

Heere ontferm U over ons en over allen, die tot U schreien en Uw Naam te hulp roepen tegen zonde, dood en duivel, opdat wij U loven, dat Uw naam alleen heilig is en dat wij niet tevergeefs deze Naam ter hulp roepen. Amen.

11 september 1870

Tekst: Colossenzen 1:9.

Gezongen Psalm 119, 9.

Gebed

O God! wij vernemen het met onze oren, wij mogen het belijden met onze lippen, dat Gij nog genade over hebt voor Uw ergste vijanden. Ons hart is zo trots, dat wij ons niet tegen zulk een leer verzetten, en tegelijkertijd is datzelfde hart zo vreesachtig, dat het niet horen wil, dat er genade is bij U tegenover de vijandschap, die ons eigen is.

Dat belijden wij van ganser harte voor U, maar uit onszelf naderen wij niet tot U en verootmoedigen ons niet voor U tenzij Gij ons zulks geeft en het in ons uitwerkt. Ach, uit onszelf kunnen wij niets dan ons verzetten tegen Uw genade en beweren, dat wij onszelf staande kunnen houden met onze goddeloze eigengerechtigheid. Wij willen van U niets weten uit onszelf, maar nemen liever de satan als onze helper. Wij verstaan maar al te goed de kunst om tegen Uw genade allerlei verschansingen op te werpen en menen, dat wij tenslotte toch wel alles terecht kunnen zetten door onze kracht.

Och, Heere! wat zijn wij toch verkeerde mensenkinderen! Waar is onder ons een hart, dat, zoals het in de Psalm staat, U zo van harte loven en danken kan voor Uw grote barmhartigheid en genade? Ach, onze verkeerdheid en verstoktheid is zó groot, dat wij voortdurend stilstaan op de weg en vol vreesachtigheid niet vast kunnen houden dat Gij genadig zijt.

O Heere! inplaats van vorderingen te maken in de kennis Uwer wegen, onttrekken wij ons telkens weer van Uw genade.

Ontferm U over ons, dan zijn wij in deze Uw ontferming geborgen en goed geborgen; zo Gij met ons zijt, zijn wij gefundeerd in de genade en alleen zó zullen onze harten vast komen te staan in het geloof, alleen zó zullen wij daarin opgebouwd en bevestigd worden, geworteld en opgebouwd zijnde in de levende hoop op het heerlijk erfdeel, dat in Jezus Christus voor ons weggelegd is in de hemelen.

Ach God! Gij eeuwige God, bij U is geen haat, ook geen grimmigheid noch duisternis. Gij hebt het leven lief en Gij deelt het leven uit en Gij verheugt U over het leven der Uwen. Daarom, neem in genade onze grote dood van ons, ook de grote dood, die in onze kinderen, in onze stad, in ons vaderland heerst, de grote dood, die helaas! ook in onze gemeente alles in slaap wiegt. O God, schud ons toch in genade wakker!

Wij danken U voor al de wonderen van Uw genade. Gij leidt onze bejaarde Koning van slagveld tot slagveld, van overwinning tot overwinning en helpt ons boven bidden en denken, daarentegen hebt Gij onze vijand verblind, zodat hij niet kon zien. Gij hebt hen hard geslagen en het Duitse volk genade en ere gegeven boven alle volkeren der aarde. Ach, getrouwe en genadige Heere! wil ook verder met ons zijn, met de Koning, met zijn legers, met zijn bondgenoten. Blijf Gij aan de spits onzer legers optrekken en wees met ons allen, opdat Uw woord de vrije loop neme. Regeer alles zó, dat Uw grote Naam geprezen worde voor het oog van alle volken.

Verootmoedig Gij de vijand meer en meer, die zich op Uw troon wil zetten en zij en blijf met ons naar Uw barmhartigheid. De bron van Uw zegeningen is immers nog niet opgedroogd en Gij kunt verkwikkende regen zenden op het dorre aardrijk. Gij kunt toch nog helpen, al is de nood ten top gestegen. Gij kunt ook inwendige nood doen ontstaan in onze dode harten, zodat wij, arme mensenkinderen, beginnen te vragen naar hetgeen tot onze zaligheid dient, en ons dat nog zwaarder gaat wegen dan de dingen van dit aardse leven. Heere! in Uw handen bevelen wij ons! Wij zeggen U lof en dank voor de grote wonderen die Gij aan ons hebt gedaan, wij zeggen U dank daarvoor, dat Gij, niettegenstaande de inwendige vijandschap die in ons woont, zo kennelijk met ons geweest zijt. Ja, Gij wilt al onze zonden uitdelgen om Uws grote Naams wil.

O, Heere, doe het dan ook en handel met ons naar Uw grote barmhartigheid. Ja, Gij hebt wonderen van genade en goedheid aan ons bewezen, sterk onze harten nu ook verder in het geloof aan Uw heerlijke Naam.

Bewijs U als een Helper der zieken en gewonden en bewijs U ook bij hen die bij U hun toevlucht nemen als de eeuwige troost in leven en in sterven.

Wees Gij met onze weduwen en wezen, wees Gij hun Trooster en Helper. Gij hebt immers alles, Gij hebt dood en leven in Uw hand en van U alleen moet alles komen, want Gij zijt de enige troost in leven en in sterven.

Wees Gij met ons en wil Gij ons Zelf leren op niets anders te bouwen dan op Uw grote barmhartigheid. Handel met ons naar Uw grote barmhartigheid, naar de grootheid van Uw genade om Jezus Christus, Uw lieve Zoon's wil.

Wij danken U voor al de grote wonderen van Uw hand, voor Uw heerlijk woord, voor Uw dierbare genade. O, wil ons toch Uw Heilige Geest niet onttrekken, maar bij ons blijven met Uw Geest, met Uw licht, zodat wij geopende oren hebben voor Uw dierbare waarheid en die, volkomen overgegeven aan Uw heilige wil, in een eerlijk hart bewaren, opdat die vrucht drage U ter ere. Amen.

16 oktober 1870

Tekst: Rom. 4:1-5.

Gezongen Psalm 32, 1 en 2;

Tussengezang: Lied 2, 1 en 2

Psalm 119, 21.

Gebed.

God en Vader van onze Heere Jezus Christus, enige en genadige Ontfermer! Gij hebt toch alles alleen moeten uitrichten, wat er zijn moest om een arm en verloren zondaar, die midden in de dood ligt, het eeuwige leven te schenken. O, het is maar alleen door Uw barmhartigheid, dat zulk een arm voorwerp niet geworpen wordt in de diepte van de afgrond. Dat is alleen op grond van Uw lankmoedigheid en genade! O, maak ons toch levend door Uw Geest, opdat wij U daarvoor van harte dankbaar zijn, U danken, dat Gij ons drijft, om de offerande, die Gij Zelf gebracht hebt, aan te nemen. Help ons en geef ons een dankbaar hart daarvoor, dat Gij ons genade wilt geven, om onze hand op dat offer te leggen, om alleen uit kracht van dit offer, vergeving van al onze zonden van U te ontvangen.

O, barmhartige, genadige Vader, wend U niet van ons af, maar verhef Uw aangezicht over een arm, in nood en dood wegzinkend menskind. O, Heere! wij zijn het niet waard Uw Heilige Naam op onze lippen te nemen. Ach, het is toch alleen een vrucht van Uw barmhartigheid, dat Gij ons hebt willen kennen vanaf ons moeders lijf af, zodat U wel weet, wat maaxsel wij zijn en dat U ons toch uit eeuwige, vrijwillige liefde, die gerechtigheid aanbiedt, die alléén voor U geldt.

U laat ons uit genade, uit Uw Goddelijk woord, Uw zoet evangelie der zaligheid vernemen. Laat dat, door Uw Heilige Geest in onze zwakke, vreesachtige harten het geloof aan onze Verlosser en onze verlossing tot stand brengen. Wij kunnen dat geloof niet zelf in onze harten scheppen, dat is alleen het werk van Uw genade.

U hebt in Uw woord gezegd: Ik wil de dood van de goddeloze niet, maar dat hij zich bekere en leve. Maar wij menen toch altijd weer, dat U niet ons leven, maar onze dood wilt! Wij denken dat U niets van ons wilt weten, omdat wij, evenals de overigen, niets verdiend hebben dan de eeuwige dood. U echter wilt onze dood niet, maar U schenkt ons uit genade Uw leven om de verdiensten van de Heere Jezus Christus. O, maak ons dan ook Zijn vrede en Zijn gerechtigheid deelachtig, zodat wij vrede vinden onder de schaduwen van Uw vleugelen.

Ontferm U over ons en onze kinderen, over allen die nabij, die verre zijn en die met ons zijn verbonden in de eenheid des Geestes en het ware geloof. Versterk onze harten en leer ons, dat de enige grond, het enige fundament onzer zaligheid is hetgeen Uw woord getuigt omtrent de verlossing, die door de Heere Jezus Christus geschied is. Ach Heere! geef het ons uit genade, dat wij Uw offer aannemen, want dat alléén kan onze zonden uitwissen. Ach Heere! handel met ons naar Uw barmhartigheid, doe zo ook met onze Koning, met onze kroonprins en alle andere prinsen, vorsten en raadslieden der kroon. Doe ook naar Uw barmhartigheid met de veldoversten en het hele leger.

Ach Heere! ontferm U over al Uw arm volk, dat U in deze stad hebt, opdat zij niet omkomen. Almachtige God! Hoe heerlijk hebt Gij ons geleid van overwinning tot overwinning en het lijden van de oorlog ons wel tot aan maar niet over de lippen gebracht. Gij hebt het getoond, dat Gij met ons zijt en hebt vele tekenen en wonderen gedaan, ons ten goede. Ontferm U over ons naar Uw grote barmhartigheid, Gij Die alles in Uw hand hebt. Geef ons verder oorzaak om U te loven.

Vervul onze jonge mensen, die onder het vaandel staan, met Uw Heilige Geest, opdat zij volharden hun plicht te doen, waar zij zich ook bevinden. Ontferm U over onze weduwen en wezen en over de jonge dochters, die verloofd zijn en wier verloofden op het oorlogsveld vertoeven.

Almachtige God! verhoor Gij toch onze gebeden, die wij in het geloof aan U opzenden, uit de diepte van ons hart, opdat wij meer en meer ervaren, hoe Gij zijt de enige God in de hemel en op aarde, totdat Gij ons opneemt in Uw heerlijkheid.

Dan zullen wij Uw lof zingen tot in alle eeuwigheid en bij U wonen en U loven voor onze verlossing uit de nood en dood. Amen.

Slotgebed

Dierbare Heiland! Wat zijt Gij toch genadig! Ja, Heere! wij belijden het voor U, dat wij niets zijn, maar U kunt alles! U kunt wat dood is, levend maken, dat de stommen spreken, de lammen lopen, de blinden kunnen zien en dat de melaatsen worden gereinigd.

Geef ook boven alles dat door Uw genade en Heilige Geest, Uw woord over ons komt en zo ver in het hart zinkt, dat het ons door alles heen helpt ook als ons laatste uurtje daar is. Amen.

13 november 1870

Tekst: Zacharia 9:1-17.

Gezongen Psalm 45, 1 en 2;

Psalm 72, 7;

Psalm 72, 9.

De genade van onze Heere Jezus Christus en de liefde Gods en de gemeenschap des Heiligen Geestes zij met ons allen!

Gebed

O God! Gij zijt zo rijk in genade en Gij wilt ons telkens, als wij in Uw huis zijn vergaderd, doen ervaren hoe goed Gij zijt. O, doe het dan ook heden, opdat wij met al Uw heiligen mogen getroost en verkwikt worden. Wij hebben geen andere toevlucht dan tot U alleen. Ach, als ons hart beangst en onze ziel bedroefd is, waarheen zullen wij ons dan wenden dan tot U alleen? Ach, waar de zonde ons bezwaart, waar men vrede noch rust heeft in het gebeente en het ons zó bang, zó bang te moede is, kunnen wij toch alleen bij U troost vinden en zoeken.

Wij arme mensen zien op het zichtbare en verstaan het niet, dat U alleen de wereld regeert en dat alles gaat naar Uw raad, waarin U alles bepaald hebt hoe het gaan moet, ook hoe U Uw Naam zou verheerlijken voor armen en ellendigen en hen oprichten uit de diepte; daarentegen alles vernietigen, wat zich tegen U en Uw woord verheft.

Zij ons genadig, U, die aan Uw volk een Koning hebt beloofd en Hem ook hebt laten komen op Uw tijd; geef, dat Diens Koninkrijk nog voortdurend kome! Hij is de Koning aller koningen, de Heere aller heren. Hij is rechtvaardig en een Helper, die ons verstaat en begrijpt te midden van al onze noden en smarten, in al onze aanvechtingen, in al onze beproevingen. Hij alleen kan ons helpen, Hij alleen is getrouw en rechtvaardig. Hij wil het gekrookte riet niet verbreken. Hij wil de rokende vlaswiek niet uitblussen.

Gij genadige God en Ontfermer! verlicht onze ogen, opdat wij mogen zien de wonderen Uwer wet en zo onze harten versterkt mogen worden te midden van allerlei onrust en verwarring. Doe met ons naar Uw barmhartigheid, bevestig Gij onze harten door Uw genade.

Barmhartige God en Vader! vergeef ons in genade al onze zonden en verkeerdheden, handel met ons naar Uw grote barmhartigheid, opdat wij ons verheugen over het verbond van Uw genade en trouw, voor ons en onze kinderen.

Wees ons nabij met deze Uw genade, opdat wij acht leren slaan op het woord, dat wij horen en het in onze zielen en harten opnemen en wij zo versterkt mogen worden en waarachtig ons mogen verheugen over het heil, dat U in Uw koninkrijk verordineerd hebt. In Uw rijk van genade, van vrede, van schuldvergeving en eeuwige heerlijkheid. O God! U hebt de hemel en de aarde gemaakt. Zou er enig ding zijn dat U te wonderbaar is? Wilt U Zich niet over ons ontfermen? Ontferm U ook over onze oude koning, over zijn raadsliden, over het gehele land en over allen, die daarover regeren.

Zegen U onze jonge mensen, waar zij zich ook bevinden, wil genadig bewaren en beschermen

diegenen onder hen, die op het ogenblik geen dak boven het hoofd hebben. Wees U Zelf hun dak en beschutting, maak hun de koude en de stormen van dit jaargetijde dragelijk en als zij met een kogelregen aangevallen worden, geef dat het hun niet treft, maar de kogels en granaten zo ontploffen, dat zij hun geen schade doen.

Wij bevelen ons en onze dierbaren in Uw handen! Doe niet met ons naar onze zonden, maar verheerlijk ons naar Uw barmhartigheid, die groot is.

Troost U de moeders, vrouwen en jonge dochters, wier verloofden, zonen en mannen hier niet met ons kunnen vergaderen in het huis des gebeds, maar in het open veld moeten liggen. Openbaar U als Trooster van levenden en stervenden, een Helper van noodlijdenden, een Vader der wezen, een Trooster der bedroefden.

O God! ontferm U over ons opdat wij ons houden aan Uw heilig woord! Ach! dat alleen is toch de troost van onze benauwde en bedroefde harten; daardoor alleen versterkt U die, opdat wij welgemoed mogen blijven in al onze verdrukkingen en met opgerichtte hoofd onze Verlosser, de Heere Jezus Christus, verwachten uit de hemelen. Ja, U zult Zich openbaren aan ons door en in Hem.

Genadige Verlosser en Zaligmaker! wij danken U voor Uw goedheid en oneindige genade, waarheid en trouw, waarmede U ons hebt liefgehad. Wij bidden, heilig U alles, wat wij uit Uw woord lezen en vernemen, aan onze harten en ga voort met de wegen van Uw woord in alle hoeken der aarde Uw genade te verheerlijken. Amen.

Dankgebed

God! Gij Almachtige Vader! laat Uw woord daartoe dienen, dat de vijand beschaamd gemaakt en vernietigd wordt, ja, al beroemt hij zich tienmaal, geef Gij, dat alleen Uw Naam, Uw zoete Jezusnaam, van ons geprezen wordt en blijvend verheerlijkt.

Doet U met ons naar Uw woord en Uw belofte, zoals wij allen hier tesamen vergaderd zijn. Toon ons, dat U een rechtvaardig en waarachtig God bent. Blijf bij ons, dan zal alles goed gaan en wij zullen vrede en rust genieten. Amen.

4 december 1870

Tekst: Lucas 8:1-15.

Gezang voor de preek: Lied 61, 2-4.

Tussengezang: Lied 62, 6.

Slotgezang: Lied 81, 16.

Gebed

Genadige God en Vader! U brengt ons weer tesamen voor Uw aangezicht om Uw woord te vernemen. Wat bent U toch onvermoeid om ons te waarschuwen, te vermanen, te tuchtigen en te troosten. U bent altijd vriendelijk en waarachtig, maar helaas! wij zijn zo ontrouw, en niets dan afschuwelijke huichelaars voor U, als wij ons Uw woord laten prediken en er naar luisteren maar het niet op ons zelf toepassen.

Daar U nu echter zo barmhartig bent, dat U ons Uw woord geeft, en het ons laat horen, ach! wees ons dan daarbij ook zó genadig, en werk zó met ons door Uw Heilige Geest in onze harten, dat Uw woord bij ons in goede aarde valt en vrucht draagt. Als wij onszelf veroordelen en ons in het geloof aan U houden, wil dan, naar Uw grote barmhartigheid, niet met ons handelen naar onze zonden en ongerechtigheid. U weet wel, wat wij waard zijn, wat voor arme en ellendige mensen wij zijn. U weet, hoe de duivel, die aartsvijand van onze zielen, ons vaak in zijn macht heeft! Ach, wij zijn niets dan stof, aarde en as en wij zijn zo

vervreemd van Uw zaligheid, van Uw heerlijke hemel! Heb toch ontferming met ons: U kunt ons geven wat ons ontbreekt en dat wilt U immers ook doen? want als een rijke Koning wilt U Zich immers ook over een bedelaar ontfermen?

Ach Heere! Gij al machtige God! Graveer toch Uw woord in onze harten. Wij zijn zo vergeetachtig en lichtzinnig, wij kunnen niets op ons zelf toepassen en wij blijven in ons zelf, voor en na, zulken, bij wie de vogelen des hemels, waarbij de duivelen alles wegnemen.

Of zulken, die niet pal kunnen blijven staan in het uur der verzoeking en aanvechting, of bij wie het goede zaad in de doornen valt en verstikt! Ontferm U over ons. Laat Uw woord toch op ons werken door Uw Heilige Geest. Laat het werken bij ons en bij onze kinderen, opdat wij wakker mogen worden geschud door de donder Uwer oordelen en wij ons van harte tot U bekeren. O Heere! wij belijden het voor U, wij liggen begraven onder het stof van deze wereld, onder de zorgvuldigheden van deze vergankelijke, aardse levens en als de nood ons niet al te na komt, wandelen wij voort in vadsige onverschilligheid.

Ach Heere! een wind der doding, der onverschilligheid voor Uw werken, waait door alle landen en zoekt Uw woord het stilzwijgen op te leggen. Er blijft niet veel anders in des mensen harten over dan de zucht om elkander te verdringen en te vermoorden.

Het ontbreekt overal aan een waarachtige bekering des harten!

Maar ach, als de kinderen het vaderhuis moeten missen, als U, o lieve dierbare Koning Jezus Christus, niet meer over ons heerst, zo zijn wij verloren! Ontferm U over ons. Hoe menigeen is onder Uw woord geweest en heeft er niet naar willen horen en als nu zijn hart in het verre land van de vijand ernaar verlangt, kan hij het niet meer horen. Hoe menigeen moet niet in deze dagen de dood sterven of met de vijand worstelen en niets voor ogen hebben dan bloedvergieten en smart, ellende en dood en kan de liefelijke klanken van Uw woord niet meer vernemen. Heere! wij moeten zwijgen en de hand op de mond leggen, zo Gij met Uw oordelen wilt doortrekken.

Ach, wat zijn wij? U hebt het ons gezegd, U hebt het ons laten vernemen, zoveel jaren lang. Wij hopen toch op Uw barmhartigheid. Zie neer op de bange nood waarin wij geraakt zijn en ons bevinden.

Ontferm U over zoveel jonge mannen, die in allerlei nood en gevaar verkeren.

Wees in genade met onze koning en zijn raadsliden. Ach Heere! Gij alleen kunt redding en uitkomst geven! U hebt aller harten in Uw handen en U leidt die als waterbeken. U alleen kunt ons de vrede weergeven en het lichaam en de ziel der onzen bewaren.

Ach Heere! geef ons toch dat wij ons geen rust gunnen maar ons buigen onder Uw oordelen en het toch begrijpen wat ons verkondigd wordt. Handel met ons naar Uw genade, zoals U tot nu toe gedaan hebt. Sterk en troost ons, bevestig ons in het geloof en wees met ons in al ons leed. Doe zo om Uws Naams, om Uwer gerechtigheidswille! Help Gij waar niemand helpen kan. Wees een Trooster der bedroefden, een Man der weduwen, een Vader der wezen.

Ach, U hebt zo vaak onze gebeden verhoord, verhoor nu ook de beden der kinderen des doods, verhoor onze verzuchtingen nu en in ons laatste uurtje, opdat wij ervaren, hoe U immer weer, onverwachts, voor ons staat als al het andere ons is ontzonken. Amen.

Slotgebed

O Heere! heb toch dank voor al Uw goedheid, barmhartigheid en trouw, dat U ons Uw heilig woord hebt gegeven. Wil het, dat bidden wij U, begeleiden met Uw Heilige Geest, opdat het vrucht draagt. Heb dank voor Uw barmhartigheid, voor Uw genadig woord, dat ons toch altijd weer opbeurt. Wees met ons naar Uw genade en verhoor alles, wat wij op het hart dragen en in het gebed voor U brengen. Amen.

18 december 1870

Tekst: Lucas 1:1-25.

Gezongen Psalm 113, 3-5;

Psalm 24, 2 en 3;

Psalm 24, 4.

Gebed

God en Vader! Barmhartige en getrouwe God! Dat weten wij, dat U ons kent en dat U ziet in de diepten en schuilhoeken van ons hart. U weet wat in onze harten en nieren schuilt. Dat alles ligt open voor U. Ons hart, ons huis, onze geest en ons leven, alles is U bekend. U doet alles, wat U behaagt, en U bewijst U tenslotte altijd als de alleen Wijze, alleen Rechtvaardige, Almachtige, Getrouwe en Waarachtige.

O, neen! voor U is niets verborgen. Al wat uit Uw mond gaat, is waarheid en wij mensenkinderen, wij schieten over met al onze ingebeeld wijsheid en verstaan niets. Geef Gij ons harten en oren, die U kennen, verbrijzel onze harten met de hamer van Uw woord, opdat die harten leren dat dierbare woord aan te nemen, het voor waarachtig te houden, in allerlei noden en beproevingen en niet te zien op hetgeen wij voor ogen hebben, maar op hetgeen Uw woord zegt en U door dat woord tot stand brengt. O God! U zult in alle eeuwigheid niet beschaamd maken die op Uw Naam vertrouwen en U vergeet nooit of nimmer de verzuchtingen en gebeden van Uw arm volk en treedt hen altijd weer onverwacht tegemoet met een vriendelijk: uw gebed is verhoord.

God des heils, als het met ons uit en gedaan schijnt te zijn, dan treedt U voor ons op en neemt onze zaak aan. Doe dit toch ook bij onze algemene lands- en oorlogsnood! En gedenk onzer zoals wij hier voor U vergaderd zijn. Gedenk in Uw barmhartigheid allereerst aan de ouders en vrouwen, wier mannen en zonen zo verre van hier zijn en die U zo gaarne met ons zouden prijzen. Ach, dat kunnen zij niet maar zij moeten hun leven dagelijks in de hand dragen en allerlei gebrek en ontberingen lijden. Neem U hen toch in Uw sterke vaderlijke hoede en het arme, angstig kloppende hart! stilt U het door Uw liefderijke hand, en richt het weer op.

U kunt wonderen doen, o God! Koningen en vorsten, vijanden en vrienden, hemel en aarde zijn in Uw hand, U heerst over alles wat leeft en dat bewijst U ook. Daarom, wees ons genadig en geef, dat onze ogen op U zien en wij leren, dat wij niets zijn dan bijwoners en vreemdelingen hier op aarde.

Ach, geef aan de arme volken toch de gouden vrede weer. Keer weer tot ons met Uw woord, met Uw grote genade en barmhartigheid, opdat alles uitloopt op de verheerlijking van Uw Naam en de uitbreiding van Uw heilig evangelie. Laat Uw genade over ons heersen, hier en overal. Bewijs U als een Man der weduwen, een Vader der wezen, een Helper der bedroefden en van allen, die U zoeken. O Heere! versterk U onze harten, opdat wij U beschouwen als de waarachtige en getrouwe God.

Geef ons een vast vertrouwen op U, geef dat ons en allen, die ver weg getrokken zijn in het land van de vijand, en U dáár aanroepen. Bestraf ons, leer ons en tuchtig ons, vermaan ons en houd ons maar vast bij de hand, opdat wij Uw geboden in ere houden. Versterk ons met de enige troost in leven en in sterven. Genadige God, dit smeken wij van U af voor ons en de onzen, om Uws lieve Zoon Jezus Christus wille, Die tot ons heeft gesproken: Hij, de Vader Zelf, heeft u lief.

Heb dank voor Uw grote goedheid en genade, voor Uw trouw, waarmede U Uw woord voortdurend waar maakt. Ja, U handelt niet met ons naar onze gedachten, maar wij ondervinden het telkens weer, dat U overvloedig bent in liefde en genade. Geef ons een hart, dat in waarheid de toevlucht neemt tot Uw goedheid en trouw. Amen.

Dankgebed

Wij zeggen U dank daarvoor, dat U ons door Uw boden, in Uw Naam laat verkondigen dat U allen wilt helpen, die hulp bij U zoeken. Leer ons toch daaraan vast te houden, dat wij nergens op bouwen en vertrouwen dan op U alleen. Wees Gij met ons en met onze koning en zijn legers. Gedenk onzer naar Uw barmhartigheid en geef, dat wij door Uw woord van ganser harte op U hopen en aan Uw woord blijven hangen. Amen.

15 januari 1871

Tekst: Heidelb. Catech. vr. en antw. 54;

Gezongen: Psalm 93, 1-4;
Tussenzang, Lied 2, 1 en. 2.
Psalm 100, 2-4.

Gebed.

Heere Jezus, dierbare Zaligmaker en Verlosser! Zoals Gij Petrus zijt nagegaan op zijn verkeerde weg, zodat hij tenslotte wel Uw Naam belijden moest, zo wilt Gij ook met ons bemoeienissen hebben in Uw grote barmhartigheid en oneindig geduld, en nog wilt Gij ons door Uw allerheiligst woord, door de heilsgezanten, die Gij ons gezonden hebt, op Uw woord en Uw beloften opmerkzaam maken, opdat wij zó aan de hand van Uw Geest mogen doordringen tot het eeuwige leven. O ja! Gij zijt en blijft toch steeds de Eerste! Uw Naam is en blijft "Jezus", dat wil zeggen: Die Zijn volk zalig maakt van hun zonden. U wilt hen niet versmaden, die U van de Vader zijn gegeven, U wilt hen niet van U stoten, noch verwerpen, maar U wilt hen heiligen, reinigen en rechtvaardigen. U wilt al hun zonden van hen wegnemen en hen overschaduwten met Uw genade.

Genadige God en Heere! Doe niet met ons naar onze zonden, straf ons niet naar wij verdiend hebben, maar handel met ons naar Uw eeuwige barmhartigheid. Ach! wij zijn het niet waard, neen! wij zijn het niet waard, dat onze oren het horen en van de lippen van Uw dienstknecht het vernemen dat wij Uw schone Jezus-naam op onze lippen mogen nemen en uitspreken.

Maar o, U doet alles, alles naar de wil van Uw Vader, Wiens liefde U verheerlijken en Wiens genade U groot wil maken. Daartoe is U Uw eigen leven niet te dierbaar geweest, maar U hebt dat leven niet gespaard, maar hebt het om onzentwille overgegeven tot de dood.

Genadige Heere en Zaligmaker! daarom bent U tot ons nedergedaald op deze aarde. Waar U bent, is genade en vergeving. U wilt ons Uw zegen schenken, ofschoon wij die niet hebben verdiend; U wilt ons Uw woord geven, ofschoon wij het onwaardig zijn. U kunt Uw Jezus-naam op onze lippen leggen; hoewel U bij ons niets vindt dan zonde en verderf, wilt U toch die heerlijke schone Jezus-naam aan ons verheerlijken, wanneer wij aan onszelf niets zien dan dat wij vloek- en verdoemenswaardig zijn.

O Gij dierbaar Lam Gods! Laat Uw aangezicht over ons lichten, U die de zonden der wereld draagt. Wees met ons en onze kinderen naar Uw grote barmhartigheid, U, die alles in Uw hand, macht en geweld hebt. De gehele wereld is aan Uw heerschappij onderworpen en overall hebt U Uw volk. Wil toch onder ons heersen met Uw genade, opdat Uw volk tesamen wordt gebracht en dat Uw heilig woord zijn vrije loop heeft en ook onder het vreselijk oordeel van de oorlog, waarmede U de wereld bezocht hebt, Uw grote Naam beleden wordt onder vorsten en volken, in alle landen der wereld. U zult de rechtvaardigen vergelden naar hun gerechtigheid en de goddelozen naar hun verkeerdheid en ongerechtigheid. Maak het kort met Uw oordelen, opdat wij U van ganser harte kunnen loven en prijzen, Uw goedheid verheffen en Uw Naam als onze heilsbanier kunnen opsteken boven alles. Amen.

Slotgebed

U zij dank gezegd omdat U zo genadig geweest bent onze gebeden te verhoren, onze tranen te tellen. Ja Heere, heb dank voor Uw trouw, Uw goedheid, Uw genade. Wij smeken U, wil toch dit alles aan onze harten heiligen en ons vasthouden bij Uw waarheid en bij Uw woord, opdat wij leren de zonden te mijden en met oprecht berouw te betreuren dat wij steeds in opstand zijn om in Uw bloed alleen geheiligd te worden. Ach Heere! geef ons toch genade om in te

zien, dat wij niet in deze wereld zijn om het leven te genieten, maar dat wij in het leven zijn om U te leven. U, die alleen onze ziel het leven geeft. Amen.

12 februari 1971

Tekst: Mattheüs 20, 17-28.

Gezongen: Psalm 119, 33 en 34;

Psalm 100, 2.

Slotzang: Lied 58, 1.

Gebed

Genadige Heere! Getrouwe Zaligmaker! U laat ons voortdurend zulke goddelijke woorden vernemen, opdat wij verzekerd zouden zijn, dat U ons, arme, verloren schapen, liefhebt, ja, dat U hen liefhebt, die zonder U voor eeuwig verloren zouden gaan. Neen! U laat ons niet varen, maar U wilt de armen en ellendigen te hulp komen, de hulpelozen, de behoeftigen, die U met Uw dierbaar bloed, die U, Heere, met Uw bitter lijden, verlost hebt van zonde, duivel en dood. Red ons uit al onze verdrukkingen! U wilt ons immers helpen in al onze treurigheid, en ons troosten te midden van al onze ellende? Och Heere! wat zijn wij toch anders voor U dan hulpeloze mensenkinderen, die zonder U niets kunnen doen, maar die alles van boven, uit Uw vaderlijke hand moeten ontvangen. Leer U Zelf ons dit bedenken dat, waar wij U navolgen mogen, wij toch van U niet zulke dingen moeten begeren waarnaar ons vlees en bloed hunkeren.

Wij willen de heren, de heersers zijn in dit leven; maar wie U in waarheid navolgt, krijgt het kruis op de schouders en met U moeten wij de beker der verdrukkingen uitdrinken tot op de bodem! Toch is één dag bij U beter dan duizend elders. Juist zó is de weg om met U in te gaan in de eeuwige heerlijkheid. Leer Gij ons dit toch begrijpen. Verleen ons daartoe Uw Heilige Geest. Vergeef ons al onze dwaasheden, ons onverstand, waardoor wij er geen begrip van hebben, wat wij eigenlijk aan U zouden kunnen hebben en wat wij al niet van U zouden kunnen verkrijgen!

Ach Heere! uit onze mond komt niets dan dwaasheid. U alleen bent de rechte Waarheid, de enige Weg, de ware hemelse vreugde en de eeuwige Trooster te midden van alles. Ontferm U toch over ons en leer het ons toch te bedenken: U hebt in Uw hart geen andere gedachten dan om ons deel te geven aan Uw allerheiligst lijden en sterven. U bent nergens op uit dan om ons te verlossen en zalig te maken, door Uw dood, die alleen ons leven is.

U wilt het gedurig om onzentwille de Vader voorhouden, hoe U de schrikkelijke weg voor ons bent gegaan, die door alle banden en beken Belials heenliep. Maar wij denken alleen om de aardse dingen, wij willen iets betekenen, menen alles te verstaan en bedenken niet, dat de heerlijkheid die bij U is, een verborgen heerlijkheid is en dat wij met U moeten lijden om met U verheerlijkt te worden.

Ontferm U over ons! Heb dank dat U met Uw heilig woord niet verre van ons blijft. Ofschoon wij niets anders verdiend hebben dan door U verstoten te worden, komt U toch telkens en telkens weer tot ons met Uw woord om ons terecht te brengen en roept ons telkens weer tot Uw kruis, opdat wij telkens weer zouden smaken, hoe goed en heerlijk het bij U is tegen de dood en al het lijden van dit leven in. Laat Uw Almacht onder ons blijken. Wees een Man der weduwen, een Vader der wezen, een God die het verstaat, de tranen van de wangen te drogen. Wees in genade met de koning, met zijn raadgevers en met zijn gehele leger.

Ach Heere! maak Gij zelf toch een einde aan die vreselijke oorlog.

Ontferm U over onze zieken en stervenden in het leger en ontferm U ook over ons allen, die in deze dagen zoveel bittere tranen over de wangen rollen. Wees met ons o Heere opdat onze

zielen mogen behouden worden en wij U eens in Uw eeuwige heerlijkheid mogen aanschouwen van aangezicht tot aangezicht, daar waar niet meer geweend wordt, waar geen harteleed meer is, maar eeuwig welvaren en vreugde. Wees met ons en verhef Gij over ons het licht van Uw aangezicht, dan zijn wij genezen. Amen.

Dankgebed

Genadige en barmhartige Heere en God, wij danken U voor al het wonderbare van Uw wegen, waarop U ons door kruis en druk naar de eeuwige heerlijkheid wilt brengen. Hier beneden is toch niets te vinden dan lijden en dood maar U wilt ons door Uw lijden, door Uw dood daarvan af en tot U trekken. Ja, U wilt tot ons komen met Uw woorden, waardoor wij genezen, zodat wij leven, troost en kracht vinden in en bij U. Vergeef ons in genade al de zonden, ook die zonde, dat wij U niet kennen zoals wij U moeten kennen en dat U ons toch hebt willen kennen in liefde en genade, gedenkende wat maaksel wij zijn.

Heb dank daarvoor dat U Zich aan dat alles niet hebt gestoord, dat U onze trouwe God en Zaligmaker wilt zijn en dat U ons met Uw dierbaar bloed gekocht en ons daardoor van de eeuwige dood hebt willen verlossen. Amen.

26 februari 1871

Tekst: Ev. Joh. 17, 1;

Gezongen: Psalm 54, 1-3;

Psalm 55, 10;

Psalm 54, 4;

Gebed.

Heere! God en Vader van onze Heere Jezus Christus, Gij die zijt en blijft onze toevlucht tot aan het einde der wereld voor allen die op Uw heil wachten! Heb dank voor Uw grote barmhartigheid, dat U ons in de bange tijd, die wij beleven, gedurende enige weken in het bijzonder Uw lijden en sterven laat voorhouden in de prediking van Uw woord. Heb dank daarvoor, dat U onze zinkende moed weer opnieuw levend hebt gemaakt door zo menig bewijs van Uw genade en trouw.

O, lieve hemelse Vader! wanneer wij een blik werpen op de wereld waarin wij leven, dan is het ons bang om het harte, maar als wij ons verdiepen in Uw heerlijk en dierbaar woord, en een blik werpen in Uw vaderhart, dan verdwijnt de bange vrees, want dan leren wij inzien, dat U onze Vader zijt en wij Uw kinderen en dat U als Vader, om Christus wille, alles wel zult maken.

Heb Gij dank, dat wij in het hogepriesterlijk gebed van Uw Zoon een pleitgrond hebben, die ons de verhooring van al onze zwakke en ellendige gebeden waarborgt en verzekert. Ach, neem toch in genade al die verschrikkelijke gedachten van ons weg die ons vervullen en leer ons maar altijd vaster te geloven dat U onze Vader zijn wilt. Wij belijden voor U, dat wij de eeuwige dood verdiend hebben en wij willen het allen met ons bloed ondertekenen, dat, als U met ons handelen wilt naar dat wij verdiend hebben, wij allen voor eeuwig verloren zijn, want er is geen denken aan, dat wij door onszelf vergeving en genezing zouden vinden.

Nadat U echter ons door Uw lieve Zoon Jezus Christus, onze dierbare Verlosser en Zaligmaker, uitkomst en verlossing hebt aangebracht, laat U het ons verzekeren, dat Uw Vaderhart voor ons openstaat, dat Uw Vadertrouw tegen ons onwankelbaar is, op grond van Uw allerheiligst woord. O, wil ons dus Zelf de rechte moed en vrijmoedigheid geven, dat wij in elk benauwd uur, in elk uur van nood en dood, in elke angst en elk gevaar, het de duivel niet gewonnen geven, noch naar de inblazingen van ons eigen vreesachtig hart luisteren,

maar, niettegenstaande de benauwdheid van onze harten en de rechtvaardige beschuldigingen van het geweten, onze toevlucht tot U nemen.

Ach, wij belijden het voor U, dat wij ondeugende kinderen zijn, die niets goeds kunnen, alles, alles aan onze zijde is verdorven en verloren, wanneer U ons niet vasthoudt met Uw eeuwige liefde. Ach, als het geen eeuwige liefde was, die U voor ons hebt, wij moesten allen Uw huis uit, maar U verstoot Uw kinderen, Uw erfgenamen niet uit Uw huis, al zijn zij ook nog zo verkeerd en verdorven. Uw bloed het bloed van Uw lieve Zoon Jezus Christus, brengt toch voortdurend allerlei wonderen tot stand. Ja, het is een almachtige Borg en Middelaar, die U ons hebt gegeven!

Leer U Zelf ons door Uw Heilige Geest, ons te houden aan Uw woord. Vergeef ons al onze verkeerdheden. Ach Heere, het is immers alles verkeerd, wat uit ons hart voortkomt, maar Uw hart alleen is louter goedheid. O, wil Gij ons dan bekleden en ons heiligen. Wees met ons allen, die Uw heilige naam aanroepen, aan alle einden en hoeken der wereld. Wees met ons met Uw grote barmhartigheid. Uit onszelf kunnen wij arme mensenkinderen niets. Geef ons, dat wij opgebouwd worden door Uw woord, laat dat zijn loop nemen in de harten, aan alle oorden, ja! tot aan alle einden der wereld. Alle aardse machten zijn niets voor U. U bent de Koning der koningen, de Heere der heren. U zult wel voor Uw gemeente zorgdragen. Schenk Gij Zelf ons een vast vertrouwen op U, wees met ons, wees met onze stad, wees met ons land, wees met onze keizer en koning, wees met vriend en vijand en doe Gij het ons inzien, dat Gij de Heere zijt, die lof en prijs toekomt tot in alle eeuwigheid. Amen.

Dankgebed

Genadige Heere en Heiland! Wij danken U voor Uw grote genade en trouw en voor al het heil, dat U ons schenkt. O, laat dat heil bij ons blijven, als wij moeten sterven, opdat wij daardoor heilig worden.

Ach Heere! waarom is het ons toch dikwijls zo bang in deze wereld? Omdat het ons te doen is om Uw en niet om onze eer en wij zo graag ook aan Uw belofte bevestigd zagen: die Mij eren zal Ik ook eren, maar wie Mij verachten, zal Ik ook verachten. Amen.

19 maart 1871

Tekst: Ev. Joh. 17, 7 en 8;

Gezongen: Psalm 69, 2 en 3;

Tussengezang: Lied 2, 1 u. 2.

Psalm 18, 1.

Gebed

Heere en Heiland! daar U gezegd hebt: waar twee of drie vergaderen in Mijn Naam, daar wil Ik in hun midden zijn, o, wees dan ook met Uw genade, met Uw goedertierenheid en tegenwoordigheid onder ons en bij ons! Leer U ons, want zonder dat verstaan en begrijpen wij er niets van, dat U alleen ons kunt helpen en redden. Open Gij onze ogen, anders zijn wij blind, zodat wij U niet meer kunnen zien en wij ons laten verschrikken door de bliksemstralen en donderslagen der hel en ons door onze zonden angst en benauwdheid laten aanjagen.

Wij kunnen niets van Uw genade en barmhartigheid zien als U niet Zelf komt en ons terecht helpt, zodat wij zien: Ja! dat leren de Uwen; dat leert U de Uwen, dat weten zij: wat U ook over hen brengt, wat U ook tot hen spreekt, het komt alles van de Vader. O, wees dan met ons, naar Uw genade, opdat ons arm en bezwijkend hart gesterkt mag worden, opgebouwd door de troost van Uw Heilige Geest. Ach, als wij niet op U zien, dan zijn wij voor altijd verloren. Help Gij ons, wij zouden zo gaarne geloven! Vergeef ons in genade al onze zonden

en reken ons onze misdaden niet toe. Wij belijden het voor U, dat wij geheel melaats zijn en blijven, als U ons niet reinigt door het woord van Uw mond.

Wij belijden het voor U, dat wij midden in de dood liggen en daarin zullen blijven liggen, als U ons niet redt en helpt. Wij blijven in onze zonden en verharden ons meer en meer daarin, als Gij ons hart niet verbrijzelt. Bij ons is alles verdorven; o Heere ontferm U onzer! en geef ons Uw goddelijke vreugde daarover, dat U onze Hogepriester bent en dat zult blijven tot in alle eeuwigheid.

Heere, wees Gij met onze kinderen, wees met allen, die U toebehoren en wees hun voorspraak bij de Vader. Dat alleen geldt bij Hem en wat U van Hem bidt, zal Hij onmiddellijk doen.

O, ontferm U over ons en over allen die in waarheid Uw Naam aanroepen. Laat Uw woord zijn loop hebben. Wees in genade met ons en met de stad van onze inwoning, met onze keizer en koning naar Uw grote barmhartigheid. Gelijk U onze vorst tot nu toe bewaard hebt, wil hem ook verder bewaren door de macht Uwer genade, die alleen ons behoeden en dragen kan. Betoon U ook als het heil voor ons vaderland en voor Uw kerk. Amen.

Dankgebed

Barmhartige en genadige Heere! getrouwe God en Zaligmaker, wij zeggen U dank voor al Uw woorden en wij bidden U, geef ons ook een hart om alles te bewaren in dit leven wat U tot ons spreekt om ons tot U te trekken en bij U te houden. Leer U het ons toch U van alles de ere te geven, bij U te blijven en op U te zien; Heere wees met ons, U getrouwe Herder! en geef ons genade om als schapen bij U, onze Herder, te blijven, want alleen bij U is het eeuwige leven! Amen.

9 juli 1871

Tekst: 1 Corinthe 9, 24-27;

Gezongen: Psalm 19, 4 en 5;

Tussenzang, Psalm 106, 4;

Slotzang Psalm 90, 8.

Gebed

Heere Jezus Christus! genadige barmhartige God! Wij danken U voor Uw genade, dat U ons weer tesamen brengt in dit morgenuur van Uw dag om het apostolische woord te vernemen. Wij bidden U, dat wij door de genade van Uw Heilige Geest Uw woord mogen opnemen in onze harten als een woord, dat ons aangaat, opdat Uw woord bij ons niet voor dove oren moge gepredikt worden, maar dat wij Uw waarheid mogen ter harte nemen; er is voor ons toch niets heilzamer dan door Uw krachtige hand te worden verootmoedigd, opdat U ons verhoogt op Uw tijd.

Gedenk onzer naar de grootheid van Uw barmhartigheid. Wij bidden U, geef ons genade om dat goed te begrijpen.

Gedenk onzer, o Heere! naar de macht van Uw barmhartigheid en Uw onwankelbare trouw, waarmede U Uw hand niet van ons wilt aftrekken, noch ons in onze zonden als goddelozen wilt laten sterven. Aan de ernst der prediking erkennen wij Uw grote genade.

Ach Heere! wij belijden voor U al onze gruwelijke misdaden en overtredingen. Ach, wat is er toch aan ons, dat U zou bewegen aan ons te denken en in Uw opzoekende liefde nog tot ons te komen met Uw woord om ons te bewijzen, dat U ons niet doden wilt. Bij ons is niets dan zonde en verkeerdheid en opstand tegen Uw heilige wil! Handel met ons naar Uw grote barmhartigheid opdat wij onszelf niet bedriegen en ter helle varen.

Maak ons levend door Uw woord, trek Gij Zelf ons tot U, o almachtige God! naar de rijkdom

van Uw genade en barmhartigheid, waar wij tot U naderen met de bede, ons gezond te maken in het geloof om van de onzalige weg af en op de rechte weg naar de hemel gebracht te worden. Wil toch onze wil buigen opdat wij tevreden mogen zijn met Uw wil.

Maak ons ootmoedig voor U. Laat onze ogen zien op Jezus Christus en laat ons in Hem zoeken en vinden onze gerechtigheid en de zaligheid onzer zielen. Wees een Man der weduwen, een Vader der wezen, een Trooster der bedroefden en aangevochtenen. Alles wat U doet, doet U toch maar alleen om ons naar U te trekken.

Gedenk ook de stad onzer inwoning, gedenk onze keizer en aan zijn regering en laat Uw woord toch zijn loop hebben.

Genadige God! gedenk onzer naar Uw barmhartigheid opdat wij ons buigen onder Uw woord, opdat wij gelukkig mogen zijn, ook waar Uw oordelen over ons gaan, maar ook onszelf geborgen voelen onder Uw woord en Uw goddelijke vrede.

Dankgebed

Wij zeggen U lof, o Heere Jezus Christus! Wij zeggen U dank en smeken U, geef ons Uw woord in een eerlijk hart te bewaren, opdat het vrucht drage. Geef, dat wij Uw macht hoger schatten dan alles wat wij zien en ondervinden. Amen.

24 September 1871.

Tekst: 2. Petrus. 1, 1-19.

Psalm 119, 53 en 54.

Tussengezang: Lied 2, 1 en 2.

Slotzang: Psalm 119, 25.

Gebed voor de preek.

Heilige Ontfermer! God en Vader van onze Heere Jezus Christus! Wij danken u van harte voor alle weldaden waarmee U dag aan dag ons overlaadt. Wij danken u voor al uw wegen, gerichten en geleidingen. Wij danken U voor uw genadige woorden.

Wij bidden U, geef ons de genade dat we afleggen alle vijandigheid en alle zonden, opdat wij net alleen maar horen wat U zegt in Uw woord, maar dat wij ons tot U wenden, met alles wat we hebben en wat we zijn, en bij U aanhouden dat Gij ons wilt leiden. Ach, stof, aarde en as, die wij arme zondaars zijn, en bekennen van harte voor U, dat in ons geen goed woont, dat het willen wel bij ons is, maar het volbrengen missen wij. .

Wij danken u voor uw trouwe vermaning, en dat u ons gedenken wilt. Geef ons een recht begrip van Uw Woord, opdat we dat in ons hart zouden opnemen.

Wees met ons in deze gemeente, opdat wij u mogen kennen in de vergeving van onze zonden. Betoon Uzelf als een Man van weduwen en een Helper van de troostelozen, als een arts van de zieken.

Wees met de koning, met de stad en het land opdat wij een gerust leven mogen leiden voor U, zodat we niet de moed verliezen, waar alles tegen ons is. Laat uw barmhartig aangezicht over ons lichten, opdat we ons verheugen, en dat Uw woord is onze troost is. Amen.

Slotgebed.

Wij danken u, de enige Heiland en Ontfermer, voor al Uw goede woorden dat U ons arme mensen steeds doet toekomen. U wilt altijd naar ons omzien. O, wie is die een Heiland zoals

Gij? Wij zijn niet waardig. We altijd te vergeten, onze God. Geloofd zij Uw naam dat U niet laten varen het werk van Uw handen, en dat Ge zelf in Uw trouw, ons de middelen bij de hand geeft, dat we het zo goed hebben. Amen.

4, of 5 januari 1873

Tekst: Lucas 2, 22-24.

Gezongen: Lied 60:1-3.

Psalm 51, 4.

Lied 15, 6 en 7

Gebed voor de preek.

Almachtige, barmhartige God en Vader! U wordt eeuwig dank gezegd hier in de gemeente op aarde en in de gemeente der voleindigden en zaligen, dat U, naar de eeuwige raad van Uw welbehagen in Jezus Christus, wederom voor Uw heilig aangezicht hebt willen terechtbrengen wat voor eeuwig van U gescheiden was, dat U ons tegen onze grote dood in Christus Jezus het leven hebt geschonken.

U wordt dank gezegd voor Uw genade, dat U niet moede noch mat wordt achter ons heen te zijn met de troost van Uw evangelie.

Wij bidden U, geef ons toch een eenvoudig hart, opdat wij Uw eenvoudige woorden toch ter harte nemen: hoe Uw lieve Zoon Zich heeft willen vernederen in onze plaats, om ons voor eeuwig van de vloek der wette verlossen. Ach God, leer het ons bedenken, opdat wij ons verootmoedigen, wanneer wij lezen, hoe Uw lieve Zoon om onzentwille alles op Zich heeft genomen en Zich in de diepste versmaadheid heeft willen werpen om ons te redden; hoe Hij Zich heeft willen vernederen om ons de Geest te verwerven, waardoor wij weer het juk van Uw lieve Zoon op ons nemen en welgetroost de last dragen, die U ons opgelegd hebt in dit leven.

Wij belijden, dat wij door onze zonden de zwaarste straffen verdiend hebben, dat wij en onze kinderen de verdoemenis verdiend hebben, dat wij verdiend hebben voor eeuwig van U verstoten te zijn. Alles, wat aan ons is, is onreinheid; in ons vlees woont niets goeds. Maar U hebt in Christus Jezus de troon der genade opgericht voor zondaren, die de verdoemenis waardig zijn; zo wees ons dan genadig, o God! en help ons en troost ons. Want waar zullen wij heenvluchten? Met mensenhulp is het uit en gedaan!

O God! Gij die eens hemel en aarde geschapen heeft, zou voor U iets te wonderbaar zijn? Laat ons niet door de duivel verleid worden!

Ontferm U over ons en onze kinderen, dat de weldaad van Uw lieve Zoon in onze harten doordringt, dat Zijn leven in ons krachtig werkt. Wees met ons, naar de macht van Uw barmhartigheid! Vertoon U in ons midden als een Arts der zieken, een Man der weduwen, een Vader der wezen.

Wees met deze stad en met het gehele land! Geef onze keizer en koning wijsheid, waar immers de vijand van Uw evangelie de brandfakkels in het land geworpen heeft.³

Maak levend wat in ons midden tot nu toe in de dood blijft. Wees met ons naar Uw barmhartigheid. Wij hebben niets, wij hebben volstrekt niets op grond waarvan wij in het gebed tot U kunnen komen, wij komen echter in de naam van Jezus Christus, Uw lieve Zoon, die tot ons gesproken heeft, dat Hij ons dat gaarne geven wil, wat wij in Zijn naam bidden. Amen

Slotgebed

Wij danken U voor Uw genade, dat U ons wederom verkwikt hebt door Uw evangelie, zodat wij vertrouwen ontvangen op U en in zulk vertrouwen U alles zeggen en klagen en alles op Uw heilig Lam leggen mogen. U zorgt voor ons en zult het voorts wel met ons maken; ja, maak het verder wel met ons naar Uw barmhartigheid, waarmede U alleen de ziel rust geven

³ De bidder doelt hiermede op de listige streken, waarmede de roomsen toentertijd Gods wonderen, in de protestantse landen geschied, te niet zochten te maken ten bate van hun afgodendienst! Red.

kunt. Amen.

12 januari 1873

Tekst: Matth. 28, 6. ("Gelijk Hij gezegd heeft")

Gezongen: Psalm 105, 1-3;

Lied 2, 1 en 2

Slotpsalm 117.

Gebed voor de preek.

Genadige, barmhartige Heere en Heiland! Hemel en aarde zullen vergaan, maar Uw woorden zullen niet vergaan. Wat U ons gezegd hebt in de dagen van Uw lijden, dat is alles zo gekomen als U gesproken hebt en alles wat U tot Uw volk gezegd hebt, dat is gekomen en dat komt nog; en wat U gesproken hebt, hebt U gesproken hier op aarde, als de overste Leidsman onzer zaligheid. Uw macht en trouw hebt U aan Uw volk door alle tijden heen bewezen zoals U immers gesproken hebt: Ik ben het die U leid.

Heb dank, genadigste barmhartige Heiland, dat U rust heeft gegeven en rust geeft wanneer het binnen in het hart stormt en de hemel ons gesloten lijkt. Heb dank dat U het Uw arme kinderen in herinnering brengt, wat U gesproken hebt. U hebt nog nooit iemand bedrogen; U bent de Waarheid en het Leven.

Alle jaren van dit leven en tot in hun grijze ouderdom belijdt Uw volk het van U, dat U de waarheid bent en dat al het andere leugen is en zo zal toch immer en altijd Uw woord blijven bestaan! Heb dank, dat U het Uw arme kinderen geeft, U te loven waar al het andere hun uit handen is geslagen (-) Uw Naam aan te roepen wanneer er anders niets meer is!

Heb dank, getrouwe Heiland, dat U het ons openbaar maakt, dat U de God der armen bent, dat U niet laat varen de werken Uwer handen, dat U de groeve trekt in welke geen water is, en dat U de diep gezonkene hoog boven alle nood plaatst! Heb dank voor de stil werkende genade van Uw Heilige Geest: zoals U een huis kunt bouwen, dat er geen hamerslagen vernomen worden, want U maakt de stenen gereed.

Genadigste Heere! U brengt alle Uw kinderen tesamen van morgen en avond! want Uw naam is Wonderbaar.

Wees met ons naar Uw barmhartigheid, ook in dit uur, opdat wij ter harte nemen hetgeen U gezegd hebt, ook tot ons gesproken hebt, opdat wij daaraan denken. Ach, dat wij Uw genadige woorden steeds zo vergeten kunnen!

Ontferm U over ons, opdat wij U voor ogen houden en aan Uw roem en sterkte vasthouden in al onze zwakheid. Betoon U in ons midden, gelijk U het steeds gedaan hebt, als een Verhoorder van het gebed, een Man der weduwen, een Vader der wezen, een Arts der zieken, als Een, die ruimte maakt voor de aangevochtenen.

God van alle barmhartigheid, ja, U bent barmhartig! wees genadig over Uw arm volk! vergeef de misdaden en werp achter Uw rug alles, waarmede wij wegwerpen hetgeen U ons geeft!

Vergeef ons ons sterk ongeloof, dat wij de duivel meer geloven dan U! Laat Uw genadig aangezicht over ons lichten en vervul ons met Uw vreugde en Uw vrede! En wees met stad en land, met de keizer en koning en zijn raadsliden, opdat de Antichrist niet slaagt in zijn streven tegen Uw kleine kudde, wees met ons naar de macht van Uw genade, dat wij acht geven op de boden die vrede verkondigen, heil verkondigen, het goede verkondigen. Amen.

Slotgebed

Trouwe God, troost ons met het woord, dat wij van U vernomen hebben. Wij bidden U om de genade van de Heilige Geest om het te bewaren in een oprecht hart, opdat wij troost mogen

hebben voor ons en de onzen. Laat Uw woord onze troost zijn, hetzij dat wij leven, hetzij dat wij sterven!

Wees met ons en allen, die nabij of verre zijn en die wij op het hart dragen, opdat wij allen gegrondvest en bevestigd worden op Uw woord! Amen!

26 januari 1873

Tekst: Rom. 8, 15-17.

Gezongen: Psalm 71, 1-3;

Psalm 73, 12.

Gebed

God en Vader van onze Heere Jezus Christus; barmhartige, genadige, trouwe, almachtige en goedertieren Vader! Heb dank voor deze overvloeiende genade, dat U Uzelf wilt geven tot een toevlucht voor Uw arme kinderen in deze wereld!

Heb dank dat U door Uw Heilige Geest Uw volk leren wilt, dat U een Vader bent en een Vader blijven wilt. Heb dank voor al Uw onverdiende weldaden. Wees met ons dag aan dag met Uw trouwe liefde. Heb voor alle dingen dank voor Uw onwifpelbaar woord, dat wij een zeker houvast hebben, wanneer wij verzinken en een troost in leven en sterven.

Heb dank voor al Uw leidingen; alles, alles moet toch ons ten goede dienen. Sterk Gij ons in onze zwakheid, door Uw almachtige genade en ach! geef ons toch geduld in alle smarten, in alle lijden, in alle nood, opdat wij de hoop op Uw heil er niet aan geven. Geef ons - gelijk U aan Uw volk beloofd hebt, zulks te willen doen - geef ons genade, opdat ons arme, verbrijzelde, vermoeide hart verkwikt wordt, dat wij in onze zwakheid opgericht worden, en verleen ons de genade van Uw Geest, dat wij, waar wij in de duisternis zitten en geen lichtstraaltje zien, evenwel gesterkt worden om te hopen op Uw naam en op U te vertrouwen, die U - om Jezus Christus, Uw lieve Zoons wille ons door het lijden van deze tijd heen, wat ons niet aangenaam kan zijn - tot heerlijkheid leidt.

Wij belijden het voor U van ganser harte, dat wij voorzeker door onze zonde Uw tuchtiging verdiend hebben en verdienen. Wij weten echter ook, dat U, wanneer U straft, de roede weer wegwerpt en vrede geeft. God van alle heil, wees met de gehele broederschap in de wereld.

Laat het ons toch verstaan, dat allen, die godzalig leven willen, vervolging en lijden doorstaan moeten en dat zij alleen in het bloed van Jezus Christus rust en vrede zullen hebben, opdat zij de goede strijd strijden, opdat zij de loop voleindigen, opdat zij geloof zouden behouden hebben.

Ach, wat zijn wij? Maak het wel met ons naar Uw barmhartigheid, naar Uw uitreddende macht. Zo wees dan met ons en de onzen.

Behoed ons vóór alles bij Uw woord, bij de verborgen troost van Uw Geest, dat wij ons bij alle verzinken vastgeklemd houden aan Uw woord, gelijk U Zich steeds bij Uw volk hebt doen vinden als een God der waarheid.

God van alle heil, verleen ons die genade, dat wij altijd op U zien als op onze Herder, op het Lam, dat U ons gegeven hebt, opdat wij met dit Lam blijmoedig de weg gaan, op welke Uw Lam gegaan is.

Behoud ons bij Uw woord! Houd U ons vast, want wij kunnen niets vasthouden, verlicht onze ogen, anders zijn wij blind, maak ons levend door Uw woord, anders sterven wij.

Wees met de hoge regering van stad en land, o God, opdat het toch ervaren wordt, dat U Koning bent, laat het Uw vijanden toch niet gelukken! Houd ons wakker in gebed en smeken voor Uw kleine kudde, die U nog hebt! Wees met onze weduwen en wezen, wees een Arts der zieken, almachtige God, U alleen kunt maken, dat onze zielen op de eeuwige heerlijkheid

zien, die aanstaande is. Wat kan een mens, die vlees en bloed is, anders doen dan zich vastklemmen aan het vergankelijke leven! Maar geweldiger en machtiger bent U toch in Uw genade! Wees met onze kinderen en al ons zaad, met allen, die nabij en verre zijn. Verhoor ons gebed om Jezus Christus wil, om de wil van de enige Heiland, die U ons hebt gegeven. Amen.

Dankgebed

Almachtige God! Wij zeggen U dank voor Uw eeuwig, trouw woord. Wij bidden U, zet ons als een zegel op Uw hart!

Ach, wees met ons! Behoud U ons onder Uw trouwe Herder, dan moet het goed gaan, daar immers het einde met Hem goed is, want Zijn einde voor Uw volk was immers zo, dat Hij, nadat Hij alles volbracht had, Zijn ziel in Uw handen overgaf. Amen.

16 februari 1873

Tekst: Phil. 4, 2, ("welker namen zijn in het boek des levens.") en Job 14, 1.

Gezongen: Psalm 139, 8-10;

Lied 2, 1 en 2

Psalm 39, 5.

Gebed voor de preek.

Genadigste God! God en Vader van onze Heere Jezus Christus, heb dank voor Uw grote barmhartigheid, waarmede U ons wederom door de afgelopen week gedragen hebt naar Uw woord en niet met ons hebt gedaan naar hetgeen wij verdiend hebben. Heb dank voor Uw barmhartigheid, waarmede U de moeden kunt sterken.

Heb dank voor Uw genade, dat U juist door droefenis, lijden en nood ons destemeer aan U vasthecht, dat U, ofschoon U Zich verborgen houdt, toch Uw helpende hand niet terugtrekt.

Heb dank voor Uw verborgen troost, voor Uw sterkte, waarmede U houdt en draagt en dat U ons dag voor dag, nacht voor nacht, verlost uit des duivels valsheid en list! Heb dank voor Uw groot geduld.

Wees met ons en de onzen zoals U vanaf onze kinderdagen met ons bent geweest. U bent toch een hoorder van het gebed! U schijnt wel eens dood te zijn, U schijnt te slapen, maar Uw ogen zijn toch steeds open over alle bedroefden, over groten en kleinen, over gezonden en zieken.

Heb dank voor Uw eeuwig woord, voor Uw eeuwig woord en evangelie, dat wij weten, waarheen wij arme mensen, die maar voor korte tijd leven en zo vol onrust zijn, onze toevlucht moeten nemen.

Heb dank dat U ons telkens en telkens weer vervult met Uw troost en heil.

Wees met ons en de onzen naar Uw barmhartigheid! Verheerlijk Uw geweldige Naam aan onze arme jeugd, die U nog niet kent.

Vergeef ons in genade al, al onze zonden! Ach God! wat zijn wij voor U! wat komt er uit het hart van de mensen niet allerlei tevoorschijn, dat U een gruwel is.

Wij belijden voor U, dat wij in onreinheid ontvangen en geboren zijn. Die éne troost blijft ons, dat onze namen met het bloed des Lams in het boek des levens geschreven zijn, waarin zeker beloofd wordt dat eens alle tranen van ons aangezicht zullen afgewist worden, dat er geen leed meer zal zijn, maar eeuwige vreugde en heerlijkheid.

Heere onze God! wees met ons en onze kinderen naar Uw grote goedertierenheid en naar de getrouwheid van Uw verbond.

Verheerlijk Uw macht aan de doodzieken, maak ons vrij van alles, wat ons terneder houdt. Hoe krampachtig hechten wij aan dit leven. O, geef ons de eeuwige troost!

Wees met ons en met deze stad, met het hele land en de regering.

Ontferm U over ons op alle plaatsen. Betoon U in ons midden als een Trooster dergenen die om heil verlegen zijn, als een Vader der wezen, als een Man der weduwen!

Heere onze God! laat ons hart gesterkt worden door Uw genade en blijf bij ons met deze genade om Uw lieve Zoons Jezus Christus wil. Amen

Slotgebed

Wij danken U voor de woorden des levens, die wij van U ontvangen hebben. Help ons daarmee door deze week heen. Wees met ons naar Uw grote barmhartigheid en wonderbare genade! Verheerlijk nader bij ons Uw genade en Uw vrede te midden van alle onvrede: de rust der ziel is toch alleen bij U! Amen.

2 maart 1873

Tekst: Matth. 26, 1, 2;

Gezongen: Psalm 32, 3-4.

Gebed

Grote God en Vader van onze Heere Jezus Christus, U, Enige Ontfermer! Wij danken U, dat U ons vloek- en verdoemenswaardige zondaars in genade hebt aangezien. Wat zou uit ons geworden zijn wanneer U ons niet van harte zou aangenomen hebben! Alles wat wij zijn hebben wij aan U te danken, van de wieg af tot heden. U had ontferming met ons! Ach, wat komt uit het hart van een mens tevoorschijn. Zoals de haren op ons hoofd niet te tellen zijn, zo zijn ook onze zonden, wanneer U het verborgene aan het licht wilt trekken, ontelbaar.

Ach, wie kan voor U bestaan! Wij bekennen het voor U, dat wij stof, aarde en as zijn, een ademtucht, anders niets. Nu komt U tot de arme, verloren zondaar om U aan hem voor te houden als zijn hoogste goed, als zijn enig heil en U, almachtige God, U neemt het stenen hart weg, verbreekt de gruwelijke vijandschap tegen U, vernietigt de lust om in de hel te varen en verwekt de lust om bij U, in Uw zalige hemel te komen en U te dienen.

U geeft Uw lieve Zoon als Borg en overdekt de verdoemden met Uw zegen. Ach, welk een God bent U! Wij kunnen het niet vatten, wat U voor een verlorende bent.

Wij bidden U, verleen ons de genade van Uw Heilige Geest, om te mogen zeggen: hetzij dat wij leven, hetzij dat wij sterven, wij zijn van de Heere! Ach, de mens is geheel en al verkeerd, bekeer ons tot U, zo zijn wij bekeerd. Ontferm U over jong en oud! Ach, dat wij toch Uw grote, geweldige liefde ter harte nemen en bedenken mochten, dat wij sterven moeten, opdat wij een wijs hart bekomen om op onze weg acht te geven, U niet te verlaten, ja, veeleer op Uw wegen, welke U ons in Uw woord aantoon, acht te geven.

Ontfermer, Gij zijt toch niet dood, Gij verhoort immers het gebed. Zwijg toch niet, anders kunnen wij U niet loven, wanneer wij het niet ervaren, dat U het gebed verhoort. Wanneer U ons niet verhoort, dan zijn wij een buit van de duivel en van onze zonden en zijn zo spoedig afgeweken van U en Uw heil, daar wij immers geheel en al in het zichtbare willen zijn.

Ach, schenk ons toch de genade dat wij de ogen sluiten voor het zichtbare en zien op het onzichtbare. Doe met ons naar Uw barmhartigheid. Wees met onze zieken en zwakken naar de macht van Uw genade en vervul hen met troost, met de troost van het eeuwige leven. U alleen kunt helpen waar een mens niets kan. Wees met ons naar Uw ontferming en verleen onze kinderen ook de genade dat zij zich bekeren tot Uw genade!

Doe met ons niet naar hetgeen wij verdienen, anders blijven wij in de eeuwige dood steken, maar laat de adem van Uw Geest in de gemeente waaien. Betoon U als een Trooster der troostelozen!

Ontferm U over ons en onze stad, ons land, onze keizer en koning en zijn raadsliden. Wees met ons! Houd ons vast aan Uw woord, of wij zien of niet zien; maak waar wat U beloofd hebt en verheerlijkt aan ons, wat U in Jezus Christus voor Uw volk gedaan hebt. Amen

Slotgebed

Heb dank voor Uw eeuwige goedertierenheid en genade, dat U ons Uw heilig evangelie hebt gegeven. Wij bidden U om de genade van Uw Geest, dat wat wij gehoord hebben in ons hart mag blijven, opdat wij ons kruis vrolijk dragen mogen in de vaste hoop en met het vaste geloof: dat U niet laat varen de werken Uwer handen. Amen.

23 maart 1873

Tekst: Joh. 18, 19-23;

Gezongen: Psalm 69, 3 en 4;

Psalm 119, 16;

Psalm 119, 32.

Gebed voor de preek.

God en Vader van onze Heere Jezus Christus! enige Ontfermer, barmhartige God, eeuwige Vader! wij danken U van harte voor de grote aanbiddelijke genade, dat U ons Uw woord hebt gegeven en ons gebracht hebt tot Uw wonderbaar licht; dat U ons verwaardigd hebt en verwaardigt, opgevoed te worden in de school van de Heere Jezus Christus, waarin wij van Hem Zelf leren, dat Hij zachtmoedig is en nederig van harte, leren van Hem rust te vinden voor onze zielen, troost, waarachtige troost ook voor het zwaarste lijden. In deze school wordt Uw heilige wet in onze harten geschreven, wordt ook opgewekt de levende hoop der eeuwige heerlijkheid.

O, hoe waar is het, wat Uw gemeente van Uw lieve Zoon getuigt: dat genade uitgestort is op Zijn lippen. Daarom bidden wij ook tot Hem: kus mij met de kus Uws monds, want Uw liefde is beter dan wijn.

Wees met ons naar Uw barmhartigheid. Laat Uw liefelijk aangezicht over ons lichten en geef ons genade om aan genade vast te houden. Vergeef ons in genade alle dwaasheden en scheld ons de schuld kwijt, die Jezus op Zich heeft genomen en betaald. Heere, onze God, Man der weduwen, Vader der wezen, betoon Gij U in ons midden als zulk een, die het verstaat het wenend kind te troosten, zoals een moeder haar kind troost!

Wees met alle treurigen, die nabij en verre zijn, die met ons zijn verbonden door banden des bloeds, door banden der liefde.

Betuig U als een Medicijnmeester der zieken, als het leven der stervenden. Ontferm U overal over ons! geef toch bekering opdat er ook in ons midden onder de jonge mensen de zodanigen worden gevonden, die zich tot U wenden en het leren verstaan, dat de wereld vergaat, maar dat Uw liefde vast en eeuwig is.

Genadige God! wees ook met onze oude keizer en koning, wiens geboortedag wij weer mochten vieren. Wij bidden U, behoud hem voor ons in het leven en wees met hem in zijn hoge ouderdom, opdat Uw naam geprezen en geloofd wordt, door hem en door ons! Heere! Gij zijt het immers, die ons koning en overheid geeft om ons te beschermen! Ontferm U over de keizer en over zijn gehele huis!

Wees ook met de regering der stad. Wees met ons om Uws grote Naams wil, opdat wij U loven. Amen

Slotgebed

Wij zeggen U dank voor Uw grote genade en barmhartigheid, dat U ons Uw dierbaar woord hebt gegeven. Wij bidden U, geef ons toch de genade van Uw Heilige Geest, opdat wij U van harte dankbaar zijn voor alles, wat U voor ons bent, wat U voor ons wilt blijven. Geef ons Uw Heilige Geest, opdat de vreze Uws Naams ons hart zó toebereiden mag, dat wij volharden tot aan het einde en zo getroost leven en eens zalig sterven. Amen.

20 april 1873

Tekst: Joh. 20, 26-29;

Gezongen: Psalm 86, 1-3;

Psalm 25, 4;

Psalm 119, 88.

Gebed voor de preek.

God en Vader van onze Heere Jezus Christus! Alleen in Uw Vaderlijke hand zijn wij veilig en geborgen, alleen zo ervaren wij, dat en hoe U een genadige Vader bent en dat U ons aan Uw alleen wijze hand wilt leiden naar Uw alleen wijze raad. Heb dank voor Uw grote barmhartigheid, waarmede U het ons hebt gegeven U hier beneden te leren kennen in het aangezicht van onze Heere Jezus Christus en zó in dit leven, dat toch niets anders is dan een gestadige dood, een sterke steun mochten hebben en een vast vertrouwen op Uw genade en ontferming.

Heb dank voor Uw genade, dat wij ons met al de onzen mogen vasthechten aan die enige Naam, waaraan wij blijven hangen, die U hebt uitverkoren om eens Uw heerlijke, Uw zalige heerlijkheid te aanschouwen.

Verleen ons Uw genade, opdat wij niet aflaten op de handen, op de wonden in de doorboorde zijde van onze Heere Jezus Christus te zien. U alleen bent alle kracht, U kent ons tot op het gebeente en weet wat maaksel wij zijn en wilt er aan gedenken dat wij stof en as zijn. Maar gelijk U, toen Uw lieve Zoon uit het graf was opgestaan, voor alles hebt gezorgd en zelfs de zweetdoek, waarin Zijn hoofd gewikkeld was geweest, afzonderlijk hebt laten tesamen leggen door de heilige engelen, zo zult U, o hemelse Vader, ook ons niet vergeten, ons niet begeven noch verlaten, maar in al onze aangelegenheden voorzien, in alles voor ons zorgen naar Uw vaderlijke macht en goedertierenheid!

U slaat ons, U verootmoedigt ons op de weg, maar U alleen verstaat het ook te helen en levend te maken en alles ons ten goede te doen meewerken naar Uw raad.

Wees met ons en verleen ons die genade, niet uit het oog te verliezen, dat ons leven niets anders is dan een pelgrimstand, dat wij hier beneden geen blijvende plaats hebben en dat de weg naar boven met kruisen bezet is en dat toch zó en niet anders de weg is naar de eeuwige heerlijkheid!

Heb dank voor Uw genadig woord, dat alleen de vreugde en troost onzer zielen is onder kruis en druk. Heb dank dat U ons gedurig op de achtste dag tesamen brengt om telkens weer te vernemen van de troost der wederopstanding van Christus uit de doden, van die troost, dat de zaligheid dergenen is die geloven en die ons in vermaning toeroept: wees niet ongelovig, maar gelovig en laat U wereld, duivel noch dood weerhouden. Zegen ons met het licht van Uw aanschijn, want in Uw licht alleen zien wij het licht. Amen

Slotgebed

Barmhartige God! sta ons bij met Uw genade, opdat, wat wij vernemen van Uw goedertierenheid en trouw, diep gegraveerd mag worden in onze harten, zodat wij U met

toegebonden ogen toch volgen, Uw zaligspreking geloven en getroost de pelgrimsstaf verder zetten. U hebt immers gezegd, dat het degenen, die op Uw goedertierenheid hopen, aan niets zal ontbreken. Amen.

8 juni 1873

Tekst: Handelingen 3, 1-19;

Gezongen: Psalm 105, 1-3,

Psalm 19, 4;

Psalm 25, 4.

Gebed voor de preek.

God en Vader van onze Heere Jezus Christus! God van alle genade en barmhartigheid, U zij de lof en de dankzegging voor Uw onmetelijke genade, waardoor U Uw volk bewijst, dat U Uw Woord waar weet te maken, dat U het stenen hart uit de mens weet weg te nemen, zoals U gesproken hebt: Ik zal maken dat Gij in Mijn inzettingen wandelt en Mijn rechten zult houden en daarnaar doen.

O, hoe rijk zijt Gij in ontferming! Van jongs af zag het er jammerlijk voor ons uit en spaarde U ons niet, wij zouden zeker verloren zijn. Ja, U bent steeds de eerste om ons uit het geweld en de heerschappij van de duivel te trekken, zodat wij een afschrik, een heilzaam ontzag krijgen voor Uw toorn. Maar U bent ook de Eerste om ons te vervullen met Uw genade, zodat wij ervaren, dat er vergeving der zonden voor ons is en dat U Zelf het geloof hieraan, het geloof, aan de Heere Jezus Christus, in ons wilt verwekken en in ons levend houden.

Ja! heb dank voor zulk een goedheid en genade. Hoe het ook met ons mag staan, U blijft Dezelfde! Neen, U laat niets onbeproefd om ons te roepen en ons te brengen op de weg des heils.

Geef Gij ons oren om te horen, wat de Geest tot de gemeente spreekt. Geef Gij ons handen om aan te nemen wat Gij ons schenkt. Amen.

Slotgebed

God onzes heils! verheerlijk Uw genade met ons. Geef ons genade om Uw woord te bewaren in een eerlijk hart en ons heil te verwachten alleen van Uw genade in Uw lieve Zoon Jezus Christus. Zegen ons daarin, dat wij Uw genade blijven vasthouden. Amen.

15 juni 1873

Tekst: Handel. 4, 1-22;

Gezongen: Psalm 99, 1-3;

Psalm 99, 4, 5.

Slotzang, Lied 70, 1.

Gebed voor de preek.

Heere onze God! Gij, die de hemel en de aarde geschapen hebt, de zee en alles wat daar in is. Gij alleen zijt omgord met macht en U alleen komt toe alle eer, want U bent de God in de hoogte! Laat Uw genade en waarheid over ons heengaan als een stroom. Gedenk onzer naar Uw barmhartigheid, opdat wij met Uw Heilige Geest mogen begenadigd worden en begenadigd mogen blijven.

Wij bekennen voor U, dat wij stof, aarde en as zijn. Gij genadige God! doet niet met ons naar

onze zonden en Gij vergeldt ons niet daarnaar maar naar Uw barmhartigheden. O, vergeef ons in genade al onze overtredingen en verkeerdheden. Wij belijden het van harte voor U, dat in ons, dat in ons vlees, niets goeds woont. Al is het willen bij ons, het goede te volbrengen, dat vinden wij niet.

Ontferm U over ons! en geef ons, ons heil en onze zaligheid alleen te bouwen op de blijvende hoeksteen, die U gelegd hebt. Zij met ons naar Uw grote en geweldige genade, opdat wij U loven en prijzen. Amen.

Slotgebed

Ja! wij zeggen U lof en dank, dat U ons Uw dierbaar woord hebt gegeven. Geef ons een hart om op te merken al de weldaden waarmede U ons overlaadt. Geef Gij ons Uw vrede! Amen.

6 juli 1873

Tekst: Handel. 2, 42; 4, 32; 9, 31;

Gezongen: Psalm 133, 1-3;

Tussenzang, Lied 95, 3 en 4

Psalm 137, 3.

Gebed voor de preek.

Genadige, barmhartige God! God en Vader van onze Heere Jezus Christus, wat U gezegd hebt, dat komt U zeker na. U hebt Uw Naam verheerlijkt en Uw sterke arm geopenbaard in de dagen die wij beleven. O, bewaar ons toch in de vreze Uws Naams.

Heb eeuwig dank voor Uw barmhartigheid en trouw en geef ons, arme, blinde mensenkinderen, toch ogen om te zien en een ootmoedig hart, opdat wij het heil daar mochten zoeken, waar het te vinden is, opdat wij niet afdwalen van U op onze zelfgekozen wegen, maar in U leren te geloven en in het geloof alles te laten varen, wat niet is naar Uw alleen heilige wil. Wij geloven, dat U almachtig bent en dat U Uw woord en trouwe houdt en dat U Uw genade en waarheid verheerlijken zult aan al de belijders van Uw Naam.

Verleen ons ook Uw genade om de schuld van alles bij onszelf te zoeken, de schuld van alles, wat verkeerd is en te geloven, dat U, niettegenstaande dat, alles, alles goed zult maken voor Uw volk. Geef ons ook die genade, dat wij uit Uw volheid kracht schappen om getrouwelijk om te gaan met alles, wat U ons hebt toevertrouwd.

Vergeef ons al onze zonden, vergeef ons, dat wij zo gaarne met onze ogen overall heenzwerfen in plaats van naar Uw troon te zien. Heere onze God! Houd U ons toch vast en regeer ons genadig door Uw Woord. Laat dat het licht zijn op ons pad. Wees met ons naar Uw barmhartigheid en met onze kinderen, met onze zieken en aangevochtenen, met onze weduwen en wezen, met stad en land, met de keizer en met de hoge regering. Getrouwe God! U die alles hebt vervuld wat U beloofd hebt, U zult ook verder al de beloften vervullen, die U aan Uw volk hebt gegeven. Geef ons genade om te volharden bij hetgeen U ons hebt geschonken. Amen.

Slotgebed

Heb dank voor al Uw onderwijzingen, voor al de vertroosting, die U ons zo geheel onverdiend doet toestromen en verleen ons de genade van de Heilige Geest om alles goed te bewaren in een verbrijzeld en ootmoedig hart, opdat wij al tesamen Uw genade mogen groot maken en in ootmoedigheid volharden in de leer der Apostelen. Amen.

20 juli 1873.

Tekst: Handel. 8, 4-17;

Gezongen: Psalm 92, 1-3;

Psalm 96, 3 en 4;

Psalm 95, 1 en 2.

Gebed voor de preek.

Almachtige Ontfermer! God van alle heil, in U alleen is het leven; wat wij leven, dat leven wij in U, door U in Jezus Christus, Uw lieve Zoon, en wat wij machtig zijn, dat zijn wij in en door U machtig. Heb eeuwig dank voor Uw grote barmhartigheid, dat Gij de hovaardigen wederstaat en de ootmoedigen, de nedrigen, genade geeft. U laat niet te schande worden wat op Uw Naam hoopt.

Heb dank voor Uw grote barmhartigheid, dat U ons weldaad op weldaad doet toekomen, dat U onze tranen wilt drogen, dat U nog in het leven behoudt die dreigen te sterven, dat U overall wonderen doet in Uw gemeente ter verheerlijking van Uw grote Naam! O, wil ons toch geopende ogen geven om vlijtig acht te geven op hetgeen U ons laat verkondigen, opdat wij niet blind blijven voor Uw weldaden. Bewaar ons voor ondankbaarheid.

Wees met ons om Uws groten Naams wille, want als U ons niet behoudt, komen wij om.

Vergeef ons in genade al ons ongelooft, onze grote dood, al onze verschrikkelijke zonden, die wij U met diep berouw belijden.

Almachtige Ontfermer! als U met ons handelen wilt naar dat wij verdiend hebben, wat zou er van ons terecht komen? Maar U spreekt tot de ziel: Ik wist wel, dat u zeer trouweloos zou handelen en een overtreder zou zijn, toch verwerp Ik al uw zonden om Mijn grote Naams wille.

Ach, bij ons is niets aanwezig dan tegenstreven en opstand, totdat U ons te sterk wordt en ons ternederwerpt, om ons daarna, op Uw tijd, te verhogen.

Leer ons bedenken, dat alleen bij U het oordeel is, de genade en de kracht. Wees met Uw gemeente, met ouden en jongen.

Werk krachtig met Uw woord, en met Uw Geest, opdat zij, die nog in hun dood ternederliggen, daaruit mogen opwaken.

Wees met stad en land, met de keizer en zijn raadsliden, opdat het de boze en verkeerde mensen, die menen alles naar hun zin te kunnen zetten, niet mag gelukken hun verkeerde wil door te zetten en ons Uw woord te ontroven.

Wees met Uw kleine gemeente en laat de golven, die zich tegen haar verheffen, breken op de rots van Uw Almacht. Amen.

Slotgebed

Wij danken U voor Uw genade, dat U niet ophoudt, ons te dragen, te leiden, te leren, opdat wij Uw grote genade leren kennen en niet aflaten als bedelaars voor Uw genadedeur te blijven liggen om daar te blijven aanhouden om redding en uitkomst voor ons en de onzen. Amen.

10 Augustus 1873

Tekst: Handel. 8, 28-35;

Gezongen: Psalm 119, 61 en 62;

Psalm 134, 1 en 3.

Slotzang: Lied 60, 8.

Gebed voor de preek

Genadige, barmhartige God! U brengt ons wederom tesamen, wij zitten voor Uw aangezicht in de banken en hebben Uw woord voor ons. Geef ons de genade, dat wij de vraag in ons laten opkomen: begrijpt ge ook wat ge leest, wat ge hoort, wat ge zingt?

Ach, alwetende God! vergeef het ons toch, dat wij zo dwaas zijn voor U en menen, dat wij alles weten en begrijpen en dat wij tegelijkertijd toch zo vervuld zijn van de aardse dingen, dat er in onze harten voor Uw woord geen plaats is.

O, vergeef het ons toch in genade, dat wij niet meer leven en drijven op Uw woord, geef Gij ons toch meer bij U aan te houden, om opening van onze ogen, opdat wij mogen zien de wonderen van Uw wet. Geef het ons toch hier beneden niet van Uw heilsweg af te dwalen en het einddoel van onze pelgrimsreis veilig te bereiken.

Geef ons, alles rustig op Uw hand te leggen, opdat wij voor Uw genade verzekerd worden, dat de weg tot Uw genadetroon open voor ons blijft staan.

Ontferm U over ons, o Heere! want wat komt er niet uit het menselijk hart voort, namelijk onverstand in de zaken van dit leven en nog veel meer in de dingen des Geestes. Wees met ons naar Uw barmhartigheid!

Ontferm U over ons en onze kinderen, ook over die kinderen, die in de loop van deze week *belijdenis des geloofs* hopen af te leggen; ontferm U ook over hun ouders, opdat ouders en kinderen toch leren bedenken, wat het betekent, voor Uw heilig aangezicht uit te spreken: ik ben een levend lidmaat van U geworden.

Almachtige God! verheerlijk Gij Uw genade, daar waar niets is. Wees met ons om Uws lieve Zoons Jezus Christus wille, genadige God en Vader, opdat Uw Heilige Geest op ons en onze kinderen mag nederdalen en brengt U ons bij, wat wij uit onszelf niet begrijpen.

Ontferm U over stad en land. Behoud voor ons onze keizer en koning in zijn hoge jaren, geef hem en zijn raadslieden wijsheid om het schip des staats door de vreselijke klippen heen te brengen.

Ontferm U over onze zieken, over onze weduwen en wezen, over allen, die verre zijn om Uws Naams wille, die alleen goed is. Amen.

Slotgebed.

Genadige, barmhartige God en Zaligmaker! Gij alleen geeft rust der ziele. Verleen ons de genade van Uw heilig woord, dat wij vernomen hebben, te bewaren als onze enige troost in leven en in sterven, Uw heilig woord, dat ons leert, dat U alleen bent de Weg, de Waarheid en het Leven! Amen.

24 augustus 1873

Tekst: Handel. 4, 1-6;

Gezang voor de Preek: Lied 254, 1-3.

Tussenzang: Psalm 51, 8.

Slotzang: Lied 67, 1.

Gebed voor de preek.

Genadige God! Al Uw heiligen loven en prijzen U voor Uw leidingen, waaruit blijkt, dat U alleen Jezus bent en dat U Jezus blijft. Zij loven U voor al Uw ernstige dreigingen zowel, als voor de grote barmhartigheid, die hun geschied is, dat U hen tot stilstand hebt gebracht op hun zondewegen. Zij prijzen U, dat zij de Uwen zijn geworden, zodat zij niet langer hun eigen verkeerde wil kunnen doen maar naar Uw wil moeten vragen.

Al Uw heiligen schamen zich voor Uw heilig aangezicht voor de glans van Uw heerlijkheid,

en moeten de hand op de mond leggen, want alles wat in en aan hen is, is zonde.

Heere! al Uw heiligen zingen van Uw Naam, want daarin ligt louter zaligheid en uitredding.

Ach Heere, vergeef ons toch in genade, dat wij zo koud zijn voor Uw woord en vergeef het ons in genade, dat wij het zo kunnen vergeten wat U voor ons gedaan hebt, doordat U ons in Uw genade Uw heilig woord hebt gegeven, o geef ons ook Uw Heilige Geest, opdat er nog onbekeerden bekeerd mogen worden.

Uw verootmoedigingen zijn gewis barmhartigheid en trouw, maar wij willen zo graag het kruis van ons werpen, want wij begrijpen niet dat het kruis ons zo heilzaam is, opdat het stenen hart in ons verbrijzeld wordt en wij in waarheid een hart van vlees krijgen.

Heere! U alleen kunt doen boven denken en boven bidden en wie kan de donder van Uw Almacht weerstaan?

Ontferm U over ouden en jongen, ook over hen, die U niet kennen en niet willen kennen. Ontferm U over onze woonplaats, over de stad onzer inwoning. Houd Gij ons vast aan Uw woord opdat het deze stad niet zal gaan als Sodom en Gomorra.

Wees met onze weduwen en wezen. Wees een geneesheer der zieken. Sta Uw arm volk bij, overal waar U ze nog hebt. Amen.

Slotgebed

Wees met ons allen naar Uw barmhartigheid en trouw! O Heere! laat ons hart toch leren beven voor Uw woord, opdat dat boze hart bekeerd wordt tot U. Wees met ons naar de macht van Uw genade, opdat wij U prijzen voor Uw trouw en U leren kennen en belijden als onze enige Heere en Zaligmaker. Amen.

7 September 1873

Tekst: Handel. 9, 31;

Gezongen: Psalm 89, 7 en 8;

Psalm 119, 3:

Psalm 118, 7.

Gebed voor de preek

Almachtige barmhartige God en Vader, God en Vader van onze Heere Jezus Christus, heb dank voor Uw grote barmhartigheid, voor zo velen als U ons wedergeboren hebt tot een levende hoop door de opstanding van Jezus Christus, om te erven de eeuwige, onvergankelijke erfenis, die bij U bewaard is voor de grondlegging der wereld in Uw eeuwige vrede raad, en die ons bereid is in het bloed Uws Lams.

Genadigste God! Wij zouden moeten vertwijfelen en omkomen in onze nood en ellende, wanneer wij Uw woord niet hadden en het licht van Uw Heilige Geest. God, Gij zijt zo goed en genadig, dat U ons Uw woord hebt gegeven van kindsheid aan, dat U ons Uw woord geeft en laat tot op deze dag.

Wij bidden U om de genade van Uw Heilige Geest ook voor dit uur, opdat wij Uw woord aannemen als Uw woord. Gedenk aan ons naar de macht van Uw barmhartigheid, o God! U alleen weet, hoe droefenis, nood en treurigheid in een huis binnenstromen kan. U alleen weet, hoe zwak Uw arm volk is, hoe het zo spoedig moedeloos en vertwijfeld is, maar U ruimt ook weer alles uit de weg, U bent de God des heils, altijd en immer, een God van volkomen zaligheid.

Ontferm U dan ook over ons naar de macht van Uw genade en bewijs Uw barmhartigheid aan ons en aan ons zaad, opdat wij mogen komen, jong en oud, meer en meer, tot de erkenning van Uw zaligmakende naam. God van alle genade! verheug U met Uw heil, wat in treurigheid

terneder ligt. Bewijs U als een algenoegzaam God in de harten van hen, die zich zo ledig voelen; als een God des levens bij hen die zich zo dood voelen. Verheerlijk U Zelf Uw Naam in onze harten en laat niet varen de werken Uwer handen.

Wees een geweldige levenstroost der stervenden, een Heiland en Helper voor onze zwakken en zieken, bewijs U als een Man der weduwen en als een Vader der wezen. Laat Uw woord alom zijn loop hebben, verstoor alles, wat de duivel, alles, wat de satan opbiedt om Uw schapen te verslinden.

Heere God, verheerlijk bij ons meer en meer Uw waarheid.

Ontferm U over stad en land, behoud onze keizer en koning nog lang in goede gezondheid en regeer hem en zijn raadslieden door Uw goede Geest. Amen.

Slotgebed

Genadige Heere en Heiland, laat Uw gemeente in vrede leven voor Uw aangezicht en laat haar vervuld worden met de troost van de Heilige Geest. Wij bidden U om Uw genade, houd ons vast in Uw genade.

Ontferm U over ons, opdat wij niet loslaten. Geef ons in U de kracht om vast te houden en niet te wijken, maar staande te blijven, opdat wij de kroon mogen wegdragen.

Heere onze Heiland, U alleen betaamt enig lof, prijs en ere, U, die ons hebt gekocht met Uw bloed en ons gemaakt hebt tot koningen en priesteren voor God en de Vader! Amen.

21 september 1873

Tekst: Handel. 9, 19-25;

Gezongen: Psalm 145, 1 en 2;

Psalm 100, 1-4;

Psalm 146, 1.

Gebed voor de preek

Genadigste Ontfermer! U bent hen genadig, die U genadig zijn. Hoe groot is Uw macht, hoe heerlijk Uw licht, hoe dierbaar Uw leven, dat U de doden geeft uit genade. Waar is zulk een God, als U bent, die de misdaden achter Uw rug werpt, in de diepte der zee van Uw barmhartigheid! Waar is zulk een God als U? Wat U van moederslijf aan, ja, van alle eeuwigheid, als Uw volk verkozen hebt, dat maakt U ook klaar, opdat het Uw Naam zou verkondigen, dat U alleen groot bent; dat bereidt U door lijden tot heerlijkheid, om in Uw heerlijkheid alleen heerlijk te zijn en te verachten alle hoon, smaad en spot der wereld.

Grote God, wat hebt U niet alles voor ons gegeven en wat hebt U niet alles voor ons gedaan; ach werk genadig door Uw Heilige Geest en Uw woord ook in ons, opdat wij Uw grote Naam alleen ere geven, Uw Naam, aangeropen in alle nood, van Uw Naam getuigen en op Uw Naam leven en sterven! God van alle heil! ja, dat bent U voor een ieder, die zich in nood bevindt en tot U roept. Gij, God van volkomen zaligheid, verheerlijk Uw Naam bij allen die tot U smeken om een kruimke, opdat zij niet omkomen! Troost allen, die in aanvechting zijn en betoon U als een Geneesheer der zieken!

Ach, wees met ons en verheerlijk Uw wonderen voortdurend in deze Uw gemeente, werk met Uw Heilige Geest ook in onze jeugd, opdat zij geloven en de wereld en haar lust vaarwel zeggen!

Betoon U voor stad en land als een schutsheer en neem onze keizer en koning en zijn raadslieden in Uw bescherming, opdat Uw woord zijn loop hebbe! Trooster der bedroefden, troost der treurigen, betoon U als een Man der weduwen, als een Vader der wezen.

Geef ons, waar U ons de prediking geeft, ook verstand en een eerlijk hart om het gehoorde te

bewaren. Dat bidden wij U om Uws lieve Zoon Jezus Christus wil! Amen.

Slotgebed.

Trouwste Heiland, ontferm U over ons, opdat wij bewaren wat wij vernomen hebben, opdat het vrucht drage ten eeuwig leven.

O, welk een heerlijkheid is het toch, welke U voor de Uwen bereid hebt, opdat zij genade zouden vinden, vergeving der zonden en tijdelijke en eeuwige verlossing. Amen.

5 oktober 1873

Tekst: Handel. 9, 26-42;

Gezongen: Psalm 72, 7-9;

Psalm 81, 6 en 12.

Slotzang: Lied 81, 13.

Gebed

Genadigste Ontfermer! In ons is geen licht, maar onze ogen zijn op U gericht. U bent de sterkte des volks, in Uw licht zien wij het licht en wij weten, dat U alles in Uw hand en geweld hebt en dat wij voor mensen niet hebben te vrezen, die immers niets kunnen? Wij weten, dat U een almachtig Ontfermer bent, maar wij bekennen voor U, dat wij geheel en al verdorven zijn, dat wij de eeuwige dood verdiend hebben, ook als weerspanningen het verdienen, dat alle onheil over ons komt.

Bij ons is alles ijdelheid en melaatsheid van de voeten tot het hoofd. O God, wanneer U met ons wilde doen naar dat wat wij verdiend hebben, wat zou er uit ons worden? Wij bidden U om Jezus wil, ach, wil ons in genade al onze zonden vergeven en ons versterken door Uw woord, opdat wij Uw woord waarachtig als Uw Woord aannemen en van harte geloven, dat U ons genadig bent en ons helpen wilt!

Genadigste Ontfermer! wij zijn stof, aarde en as en dat wilt U immers wel weten en aan ons indachtig blijven, wat maaksel wij zijn en dat wij meer vijanden en zonden onzer ziel hebben dan haren op ons hoofd. Laat ons toch daaraan blijven denken, dat U van ons niets hebben wilt, maar dat U ons een offer hebt bereid, dat eeuwig geldt! Wees met ons naar Uw barmhartigheid en gelijk U aan al Uw heiligen Uw weg bekend hebt gemaakt, zo maak hem ook aan ons bekend, opdat wij op Uw macht en trouw mogen zien. Gij laat niet te schande worden, die op Uw heil hopen. Neen, dat hebt U nog nooit gedaan en als wij angstig en in benauwdheid zijn, troost U ons dan.

Ach, wees met ons en behoud ons bij Uw Woord, houd ons in de rechte armoede! Wees met ons in dit uur, opdat wij Uw woord verstaan en het, vervuld van begeerte naar Uw heil, op ons zelf toepassen door Uw Heilige Geest, opdat wij het toch begrijpen, hoe wij werkelijk stof en as zijn, opdat wij naar het leven grijpen, naar het eeuwige leven.

Wees alsoo ook met onze zieken en stervenden, wees in ons midden, almachtige Ontfermer! Heere God, wanneer U met Uw woord komt, en met Uw licht, dan is er troost voor ons in leed, nood en dood. Wees met ons en onze kinderen, met onze weduwen en wezen naar de macht van Uw trouw en wees een ruimtemaker voor de bedroefden.

Ontferm U over stad en land en over onze hoge regering. Maak te niet, wat zich tegen de kennis van Uw Naam verheft, en verheerlijk Uw genade, dat Uw volk steeds van U mag zingen en zeggen dat U de ellendigen heerlijk helpt. Wij bidden U, wil ons zulks geven boven bidden en denken, om Jezus, Uw lieve Zoons wil. Amen.

Slotgebed

Barmhartige, trouwe God, wees onze beschutting en bescherming opdat wij getroost en goedsmoeds de pelgrimsreis voortzetten. Amen.

26 oktober 1873

Tekst: Handel. 10, 1-6;

Gezongen: Psalm 24, 2-4;

Psalm 20, 1;

Psalm 103, 10.

Gebed

Genadigste God! U brengt ons weer tesamen opdat wij Uw woord zouden horen. Wij vernemen het overal in Uw woord, dat Uw woord het alleen doet, dat wij nooit tot rust komen, wanneer wij niet door Uw woord weten, wat wij eigenlijk te doen hebben en daar U ons onder de verkondiging van Uw woord vergadert, zo open ook ons verstand, opdat wij begrijpen, wat wij horen!

Ach, behoud ons dat wij niet tot het volk behoren, dat oren heeft en niet hoort, dat ogen heeft en niet ziet, maar verwek in ons door Uw Heilige Geest de rechte honger en dorst naar U, de levende God! Wij hebben U nodig bij begin en voortgang. Wij hebben Uw Woord nodig, zolang wij hier beneden op de pelgrimsreis zijn!

Wees ons genadig en geef ons een hart voor Uw Woord, opdat wij het aannemen, opdat wij het geloven en vervul ons dan door de prediking van Uw Woord met Uw Heilige Geest, opdat wij in ons allerheiligst geloof niet wankelen, maar bevestigd worden en opdat wij de rechte vrucht dragen, welke uit het geloof ontspruit.

Wees met ons en onze jonge mensen naar Uw grote barmhartigheid.

Wees in genade met al onze dierbaren, die verre zijn en niet tot ons kunnen komen!

Wees in genade met onze zieken en stervenden en geef hun de troost van het eeuwige leven en blijmoedigheid, daarop te sterven, dat, gelijk Uw woord zegt, ons de zonden vergeven zijn door Uw lieve Zoon! O, geen mens kan uit zichzelf nemen wat hij nodig heeft; o, wij kunnen niets vasthouden wanneer U ons niet vasthoudt. Geef ons de genade, dat wij niet rusten totdat wij het bezitten!

Wees met stad en land en onze keizer en waar hij Uw Naam beleden heeft voor de gehele wereld, zo wees Gij ook met hem in de hevige storm, die opgekomen is uit de hel en wees hem genadig en rust hem toe in zijn hoge ouderdom met Uw Woord!

Wees met ons en met deze stad, en laat ons ervaren, hoe U wilt zijn een Man der weduwen en een Vader der wezen, een Trooster der bekommerden en een Verrasser van hen die menen dat U hun gebeden niet verhoort. Geef ons de genade, dat Uw woord ons vervult met licht en troost. Amen.

Slotgebed

Wij danken U, getrouwste God en Heiland, dat U ons leert, wat wij moeten doen! Ja, geef Gij ons het geloof! Ontferm U over ons, opdat wij Christus, Uw lieve Zoon leren kennen, goed leren kennen, meer en meer leren kennen! Amen.

2 november 1873

Tekst: Handel. 10, 7-16;

Gezongen: Psalm 139, 1-3;

Psalm 32, 1.

Slotzang: Lied 270, 1.

Gebed.

God van alle vlees, wat zijn wij? Wij zijn arme mensenkinderen en zijn verloren zondaren, wanneer U Zich niet over ons ontfermt. O, welk een wonderbaar God bent U toch, dat U met Uw woord komt tot hem, die een verbrijzelde geest heeft en wegzinkt voor Uw woord. Alles, alles - wij belijden het voor Uw eeuwige Majesteit - alles aan ons is onrein en U, Heere, komt met Uw evangelie, om wat afschuwelijk en onrein is, rein te spreken en te verklaren, dat U het gereinigd hebt! O God, dan is er geen zonde of verdraaidheid meer, die U zouden kunnen afhouden, genadig te zijn, waar U genadig wilt zijn, U te ontfermen waar U Zich ontfermen wil! Wij betuigen het, hoe alleen Uw Lam het is, dat de zonden der wereld wegdraagt.

O God, open ons toch de ogen, want wij zien uit onszelf niets van de wonderen in Uw wet. Neem toch van ons weg alle bittere wortelen van de hoogmoed, waardoor wij voor U niet belijden willen wat wij zijn, waardoor wij niet met onze schuld en zonde voor U verschijnen willen, zoals wij moesten! Wij zouden zo graag onze wil doorzetten, zonder naar U te vragen! Maar o, hoe bent U zo genadig, dat, wanneer de tijd van Uw liefde daar is, U het hart van de eenzame vervult met de geweldige macht van Uw liefde en de verlorene op de weg bijstaat. O, vergeef het ons in genade, wanneer wij met Kaïn denken, dat onze zonden te groot zijn, dan dat zij ons vergeven zouden kunnen worden en vergeef ons in genade al onze boze gedachten van U, waar wij bij onze zonden staan blijven en nooit vooruit komen!

Ach God, geef ons een hart, gelijk U het graag hebt, een eenvoudig hart! U wilt immers ons hart herscheppen en het niet verbreken met Uw wet, maar het rein maken door het bloed van Jezus Christus.

Ontferm U over ons om der wille van Uw lieve Zoon Jezus Christus. Laat Uw genadig aangezicht over ons lichten, opdat wij ons in het stof buigen en Uw genade vol dank aannemen, welke ons aangeboden wordt in Uw Evangelie!

Wij danken U voor al het goede, dat U ons hebt laten toekomen voor het beste van alles, dat Gij U Zelf aan ons geopenbaard hebt en dat ons zitten en opstaan voor U niet verborgen is. Vat ons bij de hand en leid ons, anders gaan wij verkeerd! Wees met ons en de onzen, wees in genade met onze zieken en stervenden, en verander hun het ziekbed in een bed van juichen!

Verblijd Gij wat verbrijzeld terneder ligt, opdat het goedsmoeds mag zijn! Wees een Geneesheer van diegenen, die met ziekte geslagen zijn!

Doe met ons en ons zaad naar Uw barmhartigheid! Leer het ons te bedenken, dat wij sterven moeten en leer ons, opdat wij het voor zeker houden, dat alleen in Christus Jezus ons leven is.

Wees op alle plaatsen met ons, ook in dit uur; schenk ons een aandachtig hart.

Heb dank voor de goede regering, die U ons gegeven hebt; wees met onze keizer en koning, bewaar hem opdat hij het tegenover al zijn vijanden mag ervaren, dat, gelijk hij U beleden heeft voor de wereld, U hem ook belijden zult en bind hem in de bundel der levenden!

God van alle genade! laat onze ogen op U gericht zijn, dan zullen wij niet omkomen! Amen.

Slotgebed

Machtige, enige Heere en Heiland! U wilt U bekennen tot stof, aarde en as: U hebt alles volbracht en doet ook alles om het de mens in het hart te geven! Zo geef ons dan ook, zoals wij hier voor U vergaderd zijn, dat wij ons geheel en al aan U overgeven, dat wij leven en sterven op dit woord, dat U ons rein maakt en gemaakt hebt. Amen.

16 november 1873

Tekst: Handel. 10, 23-33;

Gezang voor de preek: Lied 50, 3-5.

Tussenzang: Lied 96, 1-3.

Slotpsalm 118, 14.

Gebed.

God en Vader van onze Heere Jezus Christus! die zo rijk zijt aan ontferming en ons hier samenbrengt opdat wij in Uw tegenwoordigheid zouden zijn, voor U, die U woorden der zaligheid geeft, opdat wij zalig worden met ons gehele huis, verleen ons ook de Geest der genade en van het gebed, de Geest der ootmoedigheid, om te belijden: het is geheel en al, geheel en al Uw grote barmhartigheid, dat U ons de woorden des levens geeft. O God, geef ons oren om te horen, een hart om lief te hebben, dat, wat uit Uw mond uitgaat. Ontferm U over ons; ach, vergeef ons in genade alle, alle onze zonden. U weet wel, wat uit het hart van een mens voortkomt en hoe hij onmogelijk iets doen of nemen kan, wanneer U het niet geeft. Heere, omgord U Uw volk, opdat het U zijn sterkte vindt, zijn heil, zijn moed.

Wees met ons naar Uw barmhartigheid en met onze kinderen en met het zaad van ons zaad, die U trouw houdt tot in het honderdste geslacht bij hen, die U vrezen. Wees met ons in dit uur naar Uw belofte, opdat wij op Uw woord leven en sterven.

Ontferm U Over ons, onze stad en ons land! Wees een Man der weduwen en een Vader der wezen!

Troost door Uw Heilige Geest alle treurenden en aangevochtenen!

Wees een Geneesheer der zieken, o God, Die alleen wonderen doet. Wees het leven der stervenden en doe Uw hemel open opdat wij gelukkig gemaakt worden door een blik in Uw Vaderhart, dat wij verwaardigd worden Uw lieve Zoon aan te roepen als onze Profeet en Koning, opdat wij overgoten worden met Uw Heilige Geest, zodat wij zeggen mogen: Ik leef niet, maar Christus leeft in mij!

O, denk aan allen, die Uw Naam aanroepen en graag getuigen van Uw heil. Behoud ons in genade bij Uw woord, verstoor alle aanslagen van de duivel en de antichrist!

Wees in genade met de keizer en koning en zijn raadsliden, o God, dat het hun mag gelukken, waartoe U hen geroepen hebt, inzonderheid in deze dagen, waar de vergadering van de Rijksdag tesamen komt, wees U dan ook met hen en geef hun een geest van vrede en eendracht. Het rijk is van Uw lieve Zoon!

Laat het ons ervaren, dat U ons gebed verhoort, gelijk U steeds gedaan hebt om Jezus Christus wil! O God, wij hebben anders niets, waarop wij staan kunnen, het is alleen het dierbare bloed van Uw Lam, waarvan wij het verwachten, dat U Zich over ons ontfermen wilt.

Laat ons Uw Naam belijden, opdat Uw Naam alleen verhoogd wordt en de Naam van Uw lieve Zoon, in welke alleen heil is. Amen.

Slotgebed

Barmhartige God en Heiland, God en Vader van onze Heere Jezus Christus, o, U bent toch zo rijk aan genade en barmhartigheid, doe ons de ogen open, meer en meer open, opdat wij zien de wonderen in Uw wet, opdat wij goedsmoeds mogen zijn in de zekerheid, dat U nog woord en trouwe houdt. Wat U bezegelt in Uw woord, is het niet het eeuwige leven! Heere maak voor ons ruimte, zo zijn wij in de ruimte! Amen.

20 november 1873

Tekst: Handel. 10, 36-48;

Gezang voor de preek: Lied 41, 4-7.

Tussengezang: Lied 41, 8-10.

Gezongen: Psalm 133, 1 en 2.

Gebed

God des hemels en der aarde! God en Vader van onze Heere Jezus Christus, wij zijn allen uit U, door U, tot U. Alles wat wij zijn en hebben is Uw gave! Dat wij leven, dat wij al onze behoeften verkrijgen, dat wij Uw woord ontvangen - het is alles Uw barmhartigheid. Is het niet van U, dat Uw lieve Zoon Jezus Christus gekomen is in ons vlees en voor ons heeft willen lijden en sterven. Is het niet van U, dat Hij is opgewekt uit de doden en zit aan Uw rechterhand. U bent een toevlucht van al Uw schepselen, zodat zij ervaren, dat U de gebeden verhoort.

Welk een genade, dat U onvermoeid bent om het ons te laten prediken, wat onze geest en ons hart niet begrijpen kunnen, dat de vergeving van alle zonde in het bloed van Uw Lam is, wanneer wij van harte geloven in Zijn Naam.

Wij begrijpen niet wat geloof is; leer het ons door Uw Heilige Geest, opdat wij steunen op Uw Lam in leven en in sterven, dat wij ons verheugen in het leven van Jezus Christus, dat wij daarin leven en Uw Naam hoog roemen! Hoe wonderbaar zijt Gij! Gij verootmoedigt om te verhogen. U brengt tesamen naar Uw woord wat leven zal en eren Uw naam! Daar U een Hoorder van het gebed bent, zo verhoor ook ons gebed.

Vergeef ons alle, alle onze zonden al zijn zij ook bloedrood. U zult ze toch wit als sneeuw maken in het bloed van Jezus Christus! God van alle heil, vertroost ons door Uw Heilige Geest en verlos ons van de Boze, en van alle geweld van de duivel. Wees met ons en de onzen, geef ons Uw vrede en verleen ons de genade, dat wij onszelf verloochenen en onze wil laten varen en Uw wil doen gelijk de engelen in de hemel.

Wees met onze doodzieken, troost hen met de vergeving der zonden en de verzekering, dat U het leven bent.

Wees met onze armen, de weduwen en de wezen naar Uw barmhartigheid.

Wees met ons, gelijk wij hier voor Uw aangezicht zijn en met allen, die nabij of ver zijn, die Uw naam aanroepen!

Wees ook met onze keizer en koning en behoud hem nog lange tijd. Troost en regeer Gij hem en sterk hem in de harde strijd en wees met zijn raadsliden. Amen.

Slotgebed

Wij danken U voor al Uw weldaden en bidden U, dat U ons Uw Heilige Geest wilt geven, opdat wij in ons hart bewaren hetgeen wij gehoord hebben. Amen.

14 december 1873

Tekst: Jesaja 7, 1-14;

Gezang voor de preek: Lied 66, 1-3.

Tussengezang: Lied 68, 3.

Gezongen: Psalm 135, 1 en 2.

Gebed

Genadigste God! barmhartige God en Vader! U brengt ons hier weer tesamen voor Uw heilig

aangezicht opdat wij woorden des levens zouden vernemen, bereid dan onze harten ook daarvoor, opdat wij waarachtig verbrijzeld voor U mogen zijn; besnijd ons het hart en de oren opdat wij het horen en ter harte nemen, welk een teken U ons geeft, een teken van Uw eeuwige verbondgenade, Uw onveranderlijke trouw, Uw wonderbare liefde en Uw almacht! O God, wij bidden U, wil U ons in genade geven een verbroken en verbrijzeld hart, opdat wij toch niet onverschillig blijven onder de zware last van onze zonde en van ons verderf, opdat wij toch niet eigenwillig het geloof met geweld ons toeëigenen, waar wij toch niet geloven kunnen, wil in onze harten de erkenning bewerken, dat wij geheel en al verdorven zijn, opdat wij alle hoop op onszelf en onze werken er aangeven en maar te zinken komen op Uw vrije genade, op het enige voor U geldende offer: Jezus Christus, Uw lieve Zoon.

Ach wij belijden het voor U, dat wij zo ledig en dood zijn, wanneer U ons niet vervult en levend maakt. Maak ons levend en vervul ons hart met Uw woord, opdat wij aan Uw woord vasthouden in nood en dood. Betoon U in ons midden als een Man der weduwen en een Vader der wezen, als een almachtige Helper in de nood, een God, die ruimte maakt voor hen, die in de benauwdheid zijn, een Arts voor de zieken!

Verheerlijk, o Koning aller volkeren, verheerlijk Uw genade bij onze keizer en koning, opdat wij bij Uw woord behouden blijven en het de verstoorder van de vrede niet gelukken zal al wat hij tegen Uw woord beraadslaagt. Heere onze God, waar U genade verheerlijken wil, neemt U zonde en schuld weg en komt met Uw lieve Zoon, opdat Hij ons leidt door Uw Heilige Geest, opdat ons hart gesterkt wordt en wij blijven in de vreze van Uw Naam en behouden worden! Amen.

Slotgebed

Heb dank voor Uw genade en waarheid. Versterk toch onze arme ziel zo, dat wij toch blijven bij Uw woord, opdat de vogelen des hemels niet komen en het wegnemen en de zorgen der wereld het niet verstikken!

Wees met ons naar de macht van Uw genade, opdat wij in ootmoedigheid met U wandelen en also ervaren, hoe U Uw eeuwig teken bij ons verheerlijkt, Uw Immanuël! Amen.

1 januari 1874

Nieuwjaarspreek, Tekst: Psalm 90, 14-17;

Gezongen: Psalm 119, 9 en 10;

Psalm 134, 1 en 3;

Psalm 145, 3.

Slotgebed

Genadigste God en Ontfermer! Geef ons Uw Heilige Geest! vervul ons vroeg van Uw genade! Schenk ons die genade, dat wij Uw lof zingen omdat U aan ons gedaan hebt boven bidden en verstaan! Schenk ons die genade, dat wij toch niet zien op al het lijden, hetwelk wij doorgemaakt hebben maar dat wij het toch bij U zoeken, zodat wij ons verheugen, ja, eeuwig verheugen! O, Heere! laat onze ogen op U gericht zijn en op het bloed van Uw lieve Zoon Jezus Christus.

Voleindig het werk Uwer handen en wees met deze gemeente, met oud en jong! Behoud ons in Uw vrede, opdat wij met de hope des eeuwigen levens vervuld worden! Maak levend, wat in ons midden dood is. Breng terecht wat verkeerd is.

Ach God! geef genadig de Geest der waarachtige wedergeboorte, opdat Uw naam lof gezongen wordt.

Genadigste God en Heere! geef ons die genade dat onze ogen steeds op U zien, dat Gij een God zijt, die vreugde schept, opdat wij U vertrouwen, dat Gij een God zijt ook onzer doden, dat zij voor U leven.

O God! vervul ons met de hoop der eeuwige heerlijkheid, maak ons bereid, de Bruidegom van onze ziel, Jezus Christus, na te volgen, dat wij met het bruiloftskleed bekleed mogen zijn en graag deze wereld om Uw Naams wil verlaten.

O, zegen het werk onzer handen, ook in de huishoudingen, tussen man en vrouw, ouders en kinderen, in de regering van onze stad! Wees met de keizer en koning en bevestig verder zijn gezondheid, opdat het de vijanden van het Evangelie niet gelukken zal; geef hem en zijn raadsliden de overwinning tegen alle aanslagen van de vijand. Met alles, wat wij zijn en wat wij hebben, bevelen wij ons aan Uw genade.

Geef ons zekerheid van de vergeving onzer zonden; schenk ons Uw vrede in onze harten en huizen, verheerlijk U bij onze weduwen en wezen en stervenden. Wij bidden zulks alles van U om derwille van Uw lieve Zoon. Amen.

11 januari 1874

Tekst: Psalm 65, 3;

Gezongen: Psalm 65, 3-5;

Tussengezang: Lied 96, 1-3.

Psalm 40, 1.

Gebed

Heere God, U geeft ons Uw woord, dat U een Verhoorder der gebeden bent. Dat hebben alle Uw heiligen steeds aan U geprezen. U geeft het aan allen te ervaren, welk een jammer dit leven eigenlijk is en daar geeft U het hun ook te ervaren, dat U hoog verheven zit boven elke zondvloed; dat U werkelijk verhoort naar Uw wonderbare goedertierenheid, zodat wij het telkenmale aan U prijzen, dat U wonderen doet in Israël.

Dat is toch een wonder dat U Zich bekennen wil als de God van stof, aarde en as, dat U Uw oor neigen wilt tot het roepen der Uwen en dat U verstaat, wat tot U opwaarts gezocht wordt uit de diepste diepte van het hart en dat U het vertrouwen op U in een arm mensenhart legt, dat zo vaak twijfelt.

Zo bent U dan ook daarin goedertieren en genadig, dat U de Uwen al het zichtbare, ja, alles, uit de handen slaat, opdat zij hun vertrouwen stellen op Uw genade alleen. O, hoe bent U zo genadig, waar wij zo in onze zonden steken, dat U ons niet vanwege onze zonden en misdaad van U verstoot, maar dat U Uw volk genadig bent en hun alle zonden vergeeft en hen kroont met barmhartigheid.

O genadigste God! schenk ons allen, die nu hier voor Uw aangezicht vergaderd zijn, dat wij acht geven op Uw woord.

O, hoe gerust konden wij dan leven en sterven! Ach, wij belijden het voor U, dat wij geneigd zijn tot alle kwaad, en geheel onbekwaam tot alle goed; dat wij steeds met onze harten op de dwaalweg gaan, als U ons niet vasthoudt aan Uw hand.

Wij bidden U, wil ons toch regeren door Uw Heilige Geest, opdat, waar wij het bedorven hebben, wij met de bedorven stukken tot U komen!

Heere, ontferm U over ons en schenk ons die genade, dat wij ons niet met onze onmacht verontschuldigen, maar dat wij tot U komen en dat wij een hart ontvangen om naar Uw geboden te wandelen!

Wees ons barmhartig en genadig, Heere, ons en de onzen! Hoe doet U ons zo overvloedig wel, hoe bewijst Gij U bij alle armen als een Verhoorder des gebeds. O, Gij die alle dingen uit niet geschapen hebt, U doet boven bidden en denken!

Wij schamen ons, daar wij toch dag aan dag ervaren, hoe U in alle dingen voor ons zorgt, dat wij ons zo in het stof laten terneerdrukken door het zichtbare, en dat wij twijfelen kunnen aan Uw Genade. U handelt niet met ons naar onze zonden! Geef ons ook in dit uur Uw woord, en de genade ons daarop te verlaten, daarop te bouwen en te vertrouwen.

Wees met de weduwen en wezen in onze gemeente! Wees genadig met onze zieken en stervenden en bewijs U als een barmhartig God, die de zonden achter Uw rug werpt.

Ontferm U over onze stad en geef ons het stille geloof, dat U alles onderhoudt en het geweld der zeeën bedaart.

Geef zulks ook te ervaren aan onze keizer en koning en zijn raadslieden. Ontferm U over ons naar Uw genade, om Jezus Christus wil, die tot ons gesproken heeft: bidt en U zal gegeven worden. Amen.

Slotgebed

Wij zeggen U lof en dank voor Uw grote trouw, goedertierenheid en genade, dat U in Jezus Christus ons alles wilt laten toekomen, wat wij arme mensen nodig hebben.

Wij bidden U, wil ons ook dat schenken, dat wij tot U heenvluchten en dan ervaren, met welk een troost U ons troost in leven en sterven en in allerlei droefenis. Amen.

25 januari 1874

Tekst: Handel. 20, 21 en Catech. vraag 88-90

Gezang voor de preek: Lied 108, 1-3.

Tussengezang: Lied 87, 5.

Slotzang: Lied 108, 12.

Gebed.

Heere God, enige Heiland, Gij Herder Uwer schapen, Gij trouwe Herder, die de verloren

schapen zoekt tot ze gevonden zijn, die de armen goedertieren is en de ellendigen een Helper, ontferm U over ons, Lam Gods, Die de zonden der wereld wegneemt, de zonden van een ieder, die belast gaat onder hun juk. God van alle heil, wees in genade met ons en alle de Uwen, die nabij en verre zijn, die U verstrooid hebt over de hele wereld! Spijzig ons meer en meer en drink ons, behoud ons bij het leven, anders versmachten wij! U alleen weet, Gij kenner der harten, hoe het een arm mensenkind te moede is, dat zo graag van zijn zonde verlost zou willen zijn.

Ach, ontzeg ons toch Uw genade niet; wie zal ons, ellendige mensen, verlossen van het lichaam des doods? Gij, die gezegd hebt: Ik heb u van eeuwigheid liefgehad. Welk een wonderbare genade is het toch, dat U het in de ziel legt om te juichen: Mijn Heere en Mijn Heiland! O, hoe zijt Gij bij ons geweest, van kindsbeen aan en hoe zijt Gij dit ook nog heden. Getrouwe Heer! geef ons Uw zegen in dit morgenuur, dat wij in eenvoudigheid aannemen dat Gij het ons schenkt.

Wees met onze zieken en stervenden. Bewijs U als een Man der weduwen en een Vader der wezen. Houd U ons vast!

Ontferm U over onze stad, behoud onze keizer bij goede gezondheid en geef hem de zege over de aartsvijanden van zijn rijk.

Verleen ons die genade, dat wij U niet laten varen, opdat wij in alle strijd de overwinning mogen behalen. Gij kunt helpen, en Gij wilt en zult helpen. God! enige Heiland! Genadigste Ontfermer! laat het woord der prediking in onze harten blijven. Dat wij gelukkige kinderen mogen zijn en goedsmoeds blijven. Amen.

Slotgebed

Wij danken U, dat U ons in genade vasthouden wilt! Ontferm U over ons, opdat wij de geest der blijdschap er niet aan geven, daar U het toch alleen bent. Amen.

8 februari 1874

Tekst: 1 Petrus 5, 5;

Gezongen: Psalm 34, 6-8;

Psalm 25, 2 en 3;

Psalm 131, 3 en 4.

Gebed.

Genadigste en barmhartigste God! Heb dank voor Uw genade, dat U ons wederom in gezondheid samenbrengt om Uw woord te vernemen en daar de mens niets nemen kan tenzij het hem van boven gegeven wordt, zo bidden wij U om de genade van de Heilige Geest, opdat wij nemen uit Uw volheid dat, waarvoor wij eigenlijk geen handen hebben. Heel de dorre hand van ons geloof, en geef ons een waarachtig, ootmoedig hart!

Ach, waarmede zouden wij ons verhovaardigen? Wij belijden het voor U, dat wij Uw toorn verdiend hebben, omdat wij zo hoogmoedig zijn. U kent ons tot in het diepste gebeente en wij belijden het voor U, dat in ons geen goed woont, maar alles is boos, wat uit ons hart, waar wij aan onszelf overgelaten zijn, te voorschijn komt.

Ach, wij kunnen er niet aan vasthouden dat U genade geeft, dat wij echter stof, aarde en as zijn en met gedachten, woorden en werken niets anders verdienen, dan dat U ons weerstaat.

Wees ons genadig met Uw barmhartigheid, dat de ogen van ons hart gericht zijn op Jezus Christus, Uw lieve Zoon, die ons toeroept: leert van Mij, van harte zachtmoedig en ootmoedig te zijn, zo zult u rust hebben voor uw zielen.

Denk aan ons naar Uw barmhartigheid; breng het ons toch bij, dat wij niets zijn, niets hebben

en niets betekenen. Breng het ons toch bij, dat ook het redelijk verstand van U alleen is, en dat wij ieder ogenblik neerstorten kunnen, wanneer wij niet door U vastgehouden worden.

Ontferm U over ons, o God! denk aan ons naar Uw grote barmhartigheid, heb dank voor al Uw gaven, die U ons zo overvloedig doet toekomen. Heb dank voor Uw genadig woord, waarmee U onvermoeid achter ons aan bent.

Betoon U in ons midden als een Man der weduwen en als een Vader der wezen, een Heiland der zieken!

Wees met deze stad en neem ons in Uw bescherming. Vergeld het ons niet, dat wij ons aanmatigen, het land en zijn inwoners te willen regeren.

Neem in Uw bescherming onze keizer en koning, dat de goede zaak van Duitsland haar voortgang mag hebben en iedere vijand verootmoedigd mag worden naar Uw woord, dat de antichrist neergeworpen, hem een molensteen om de hals gedaan en hij in zee wordt geworpen.

O, geef dat wij U de ere geven, zo wilt U ons geven Uw volheid. Amen.

Slotgebed

Heb dank voor Uw woord, voor Uw genade en voor de leer des heils.

Wij bidden U, gedenk ons naar Uw barmhartigheid, dat wij Uw woord bewaren. Ach God, doe er ons toch aan vasthouden, dat wij stof en as zijn, maar dat U ons genadig wilt zijn en daaraan gedachtig wilt blijven, wat maaksel wij zijn en dat, waar wij om genade smekende, wij bij U komen, en U ons genade geeft en ons niets verwijt. Amen.

22 februari 1874.

Tekst: 1 Petrus 5, 7;

Gezongen: Psalm 37, 1-3;

Psalm 25, 10.

Slotgezag: Lied 58, 1 en 3.

Gebed

Genadigste God Gij onze Schepper, trouwe Herder Uwer schapen, hebt Gij ooit tot schande laten worden die op Uw Naam gehoopt hebben? Hebt Gij ze niet alle tot ere gebracht op Uw tijd? Is dan Uw woord niet waar? Leeft Gij niet? Zorgt Gij niet voor ons? Ach, wij denken zo vaak heel anders. Maar waar wij U dan met onze gedachten tot een leugenaar gemaakt hebben, geef ons Uw genade, dat wij toch wederom bekennen, dat wij afvallige mensen zijn, die Uw woord laten varen en de moed laten zinken. Vergeef het ons in genade, waar wij niet met een opgericht hoofd de toekomst tegemoetzien.

Wees met ons naar de macht van Uw barmhartigheid, want ofschoon het kruis, dat U ons oplegt, voor het vlees hard is, zo is het toch voor het hart gezond en U maakt alles goed op Uw tijd en hebt alles welgemaakt.

Vergeef het ons in genade, dat wij onszelf in het licht staan en U in de weg zijn. Vergeef het ons in genade, dat wij niet volharden kunnen noch wachten op Uw hulp.

Schenk ons, dat wij aanhouden in het gebed, en ons vastklemmen aan Uw belofte, dat U voor ons zorgt. Geef ons Uw woord recht te verstaan en verleen ons, dat wij op U zien, U, die hemel en aarde gemaakt hebt, U die alleen alles vermag en alles volbrengt op Uw eigen tijd.

Geef ons een gezegend uur, opdat wij Uw woord belijden en ter harte nemen en getroost onze pelgrimsreis voortzetten. Amen.

Slotgebed

Grote God! die ons leidt aan Uw hand dag voor dag, U alleen bent waarachtig en alleen getrouw! Behoud ons bij Uw woord denk aan ons op al Uw wegen, opdat onze ogen zien op U, dat wij dankbaar en blijmoedig aan Uw hand mogen gaan en de weldaad van Uw woord genieten! Amen.

8 maart 1874

Tekst: Joh. 19, 23-24; en Exodus 18, 31-35;

Gezongen: Psalm 132, 6-8;

Tussengezang: Lied 25, 14.

Psalm 117.

Gebed

Genadigste Heere! Getrouwste Heiland! O, wanneer wij U maar hebben, zo hebben wij een hart, dat voor ons klopt, een oor, dat onze zuchten hoort en een mond, die goede troostrijke dingen tot ons spreekt; een krachtige arm om ons te helpen.

Alles, alles wat aan U is, is liefelijkheid, trouw, waarheid, leven; alles wat aan U is, is troost, enige troost, is een zeker houvast voor de ziel om niet door smart te vergaan, is een zekere hoop van eeuwige zaligheid. Heb dank, dat Gij U openbaren wilt, hoe U in al de volheid der Godheid lichamelijk woont, hoe in U ook alle schatten zijn van de volkomen verlossing.

Laat Uw aanschijn over ons lichten en wees niet verre van ons. Gelijk Gij ons Uw woord geeft, zo geef ons ook een oor er voor. O, wij mogen U immers alles zeggen en U alles vragen.

Wij zijn zo verkeerd, ach hoeveel zonden steken in ons en U wilt ons die alle vergeven en ze bedekken en tot ons spreken: Ik ben uw Heil, vrees niet!

Doe met ons, die op Uw Naam vertrouwen naar Uw eeuwige barmhartigheid, Gij getrouwe Hogepriester, die medelijden met ons hebben kunt, doordat Gij verzocht bent gelijk wij in alles. Amen.

Slotgebed

Genadigste Heere! wij danken U voor Uw genade en barmhartigheid, dat Gij ons openbaart Uw heilsgeheimen.

Ach, houd ons vast door de macht van Uw genade, dat wij daarbij volharden in leven en in sterven, want dat alles is immers waarachtig. Amen.

22 maart 1874

Tekst: Johannes 12, 24;

Gezongen: Psalm 68, 16, 17.

Tussengesang: Lied 96, 1-3.

Slotgezag: Lied 152, 2 en 3.

Gebed

Genadigste Heere, die ons leven en waarheid is, geef ons een gezegend uur, dat wij de laatste woorden, die U voor Uw lijden gesproken hebt en hoe U Uw lijden verstaan hebt, goed begrijpen mogen en ter harte nemen tot onze troost, opdat wij zulk een leer ook in ons eigen lijden als waarheid mogen ervaren.

Genadigste God en Vader van onze Heere Jezus Christus! heb lof en dank voor Uw grote barmhartigheid, dat U Uw lieve Zoon voor ons hebt gegeven, heb lof en dank voor het wonder van Uw genade, dat U ons de zekere hoop gegeven hebt van het eeuwige leven in Jezus Christus, Uw lieve Zoon!

Vergeef het ons in genade, dat wij ons door zonde en duivel onder laten houden en voortdurend door de wereld de ogen laten verblinden, vergeef het ons in genade, dat wij zo weinig indachtig zijn het lijden en sterven van Uw lieve Zoon, dat dat zo weinig in ons hart leeft, dat wij veeleer zo van gruwelen en afschuwelijkheid vervuld zijn en niet willen erkennen, welke vrucht Uw lieve Zoon in Zijn bloed voor ons heeft doen opgroeien!

Verleen ons de genade van Uw Heilige Geest, opdat jong en oud daartoe gebracht worden, U recht te erkennen in de vergeving van alle onze zonden. Schenk ons die genade, dat wij ons tot U wenden zolang het nog tijd is en dat wij, waar wij dan smart en hoon voor ons zien, evenwel aanschouwen eeuwige ere en heerlijkheid, die ons ten goede komt!

Wees met ons naar de macht van Uw genade en met allen die verre of nabij zijn; wees met onze weduwen en wezen, wees met onze stervenden en zwaar zieken; vervul ons met de troost, dat al onze zonden weggedragen zijn, opdat wij mogen geloven en de duivel geen gewonnen spel mogen geven!

Heb dank voor zo vele weldadigheden, waarmede U ons onverdiend overlaadt.

Heb lof en dank, dat U onze keizer en koning tot op heden gespaard hebt, zodat wij zijn zeven en zeventigste geboortedag mogen vieren; dat U hem verwekt hebt, die held, om voor veel christenen een voorbeeld te zijn in het belijden van Uw Naam, zoals het in deze tijd geen ander vorst gedaan heeft. Sterk hem ook verder en vervul hem in zijn hoge ouderdom met Uw vreugdeolie, om U lof en dank te zeggen. O, God, laat het hem, de oude koning, gelukken tegen zijn vijanden en beroof de vijanden van hun wapenen.

God van alle heil, in Uw lieve Zoon hebt U immers de overwinning behaald over alle tegenstand, en zult ze behalen. Amen.

14 mei 1874 (Hemelvaartsdag)

Tekst: Hemelvaart;

Gezongen: Psalm 68, 9 en 10;

Psalm 47, 3 en 4;

Psalm 45, 7.

Heere, Gij hebt U gezet in de hoogste hemelen ter rechterhand Uws Vaders; Gij hebt zulks gedaan als de Zoon voor het huis, dat wij zijn! Gij zijt een genadig Heere, want U deelt alles uit wat ons ten goede komt in het huis van Uw Vader. Zo bidden wij U om de genade van de Heilige Geest, dat U Hem in ons midden krachtadig wilt zijn en onze ogen openen opdat wij niet op onszelf mogen zien maar op U, die Hogepriester is over het huis Gods. Wij bidden U, wil in genade bij ons zijn en blijven, en ons voortdurend versterken en op de goede grond zetten, wil ons vrijmoedigheid geven om in al onze droefenis van U te bidden, wat wij nodig hebben en U te vertrouwen, dat U een Hoorder der gebeden bent.

Ontferm U over ons en sterk onze harten in die waarheid, dat onze wandel naar Uw woord, in de Hemel is. Amen.

21 juni 1874

Tekst: Openbaring 14, 1-3;
Gezongen: Psalm 33, 1 en 2;
Psalm 143, 8, 10 en 11;
Psalm 68, 12.

Heb dank voor die grote genade, dat U zo achter ons heen bent dag aan dag, week na week, jaar aan jaar, en dat Uw genade en waarheid zich zo geweldig aan de Uwen verheerlijkt.

Heb dank, dat U het verstaat Uw geweldige Naam steeds te verheerlijken bij stof, aarde en as en dat Gij Uw treurigen vervult met een lofzang, ook dat U ons hier weer tesamenbrengt voor Uw heilig aangezicht. Open ons de ogen, opdat wij U zien met de ogen van het geloof in Uw heerlijkheid.

Geef ons, waar U ons Uw woord brengt, de genade, dat wij het recht ter harte nemen en het goed verstaan, opdat wij ons niet bedriegen, maar ons hart voor U blootleggen, op Uw barmhartigheid hopen en van U leren, welk een God en Heiland wij aan U hebben. Trek onze harten hemelwaarts en van deze aarde weg.

Wees met ons en de onzen naar Uw barmhartigheid en wees met stad en land naar Uw grote goedertierenheid en barmhartigheid; regeer met Uw Heilige Geest de keizer en koning en zijn raadsliden, opdat wij een gerust en godzalig leven leiden mogen. Sla Uw vijand neer opdat hij verstomt! Geef ons, dat wij U met ons ganse hart zingen! Dat is als grote wateren en zware donderslagen. Amen.

Slotgebed

Genadige, barmhartige God, U bent ons genadig en barmhartig, opdat wij, door alles wat wij gehoord hebben, bemoedigd en meer en meer tot U heengedreven worden, opdat wij mensen, die sterven moeten, het daar zoeken, waar het te vinden is en dat wij tot die gelukkige mensen behoren, die U eeuwig lofzingen. Amen.

26 of **28 juli 1874**

Tekst: Galaten 1, 3;

Gezang voor de preek: Lied 60, 4-6.

Tussengezang: Psalm 130, 2.

Slotzang: Psalm 130,4.

Gebed.

Genadigste, barmhartige God en Vader, U weet, dat een mens niets vermag tenzij het hem van boven gegeven wordt, maar U brengt ons tesamen voor Uw aangezicht, Gij God en Vader van onze Heere Jezus Christus, opdat wij Uw woord vernemen, Uw woord en dat wij door dit woord opgericht worden te midden van onze jammer en ellende en dat wij door dit woord Uw sterkte aangrijpen om vrede met U te sluiten, opdat Uw vrede onze zielen vervult.

God van alle heil, heb dank voor deze Uw barmhartigheid, dat U ons, die hier beneden in onszelf niets hebben en niets vinden, wat U aangenaam zou kunnen zijn, uit een vaderlijk hart en uit eeuwige liefde dat geeft en aan de gemeente mededeelt, wat wij van onszelf niet hebben. Geef ons maar Uw genade, dat wij de schat ter harte nemen, welke U ons hebt aangeboden en dat wij door de genade van Uw Heilige Geest het geloof mogen ontvangen om aan te nemen waar U ons schenken wil wat bij U is.

O, verheerlijk ons Uw genade! Bij ons is niets dan zonde en ellende. Wees met ons naar Uw barmhartigheid, maak ons hart vast door Uw genade, waardoor het alleen vast wordt en zend Uw vrede in onze arme heen en weer geworpen harten, opdat wij in deze vrede voor Uw aangezicht wandelen mogen en ons deze vrede niet laten ontnemen.

Genadigste God en Ontfermer, U bent en blijft de waarachtige toevlucht van alle armen en ellendigen en beschaamt nooit of nimmer die op Uw woord en Uw genade hopen.

U laat nooit en nimmer varen de werken Uwer handen. U verootmoedigt op de weg en ontnemt ons licht en kracht, opdat wij ook in duisternis op U zouden vertrouwen en zo in Uw licht het rechte licht zien en in onze zwakheid ervaren, hoe algenoegzaam ons Uw genade is.

Genadigste Ontfermer! open ons de ogen des harten, opdat wij U erkennen, zoals U bent en vergeef het ons in genade, dat wij zo blind zijn en zo hard van harte, dat in ons zo volstrekt geen vertrouwen op U en Uw genade is. Dat wij zo blind zijn in de erkenning van Uw lieve Zoon Jezus Christus en dat wij ons steeds van U aftrekken laten en op het vergankelijke zien.

Vergeef het ons, waar wij onze eigen eer zoeken en ons gemak en de belijdenis van Uw waarheid schuwen, vergeef het ons, waar wij niet staan blijven in de rechtvaardigheid, welke U ons geeft.

Denk aan ons naar Uw genade en trouw en betoon U in ons midden als een Trooster der troostelozen, als een God, die hen, die op het dwaalspoor gaan, terecht te brengen en hen in het oor te fluisteren: weet, dit is de weg die bewandeld dient, en anders niet, noch ter rechter, noch ter linkerzijde.

Wees in genade met alle aangevochtenen. Ontferm U over dat, wat in ons midden dood is, opdat het tot waarchtig leven kome. Ontferm U over ons zaad en over het zaad van ons zaad naar Uw eeuwig genadeverbond. Wees met stad en land, met de keizer en zijn raadslieden.

Wij bevelen U Uwe gemeente aan, waar zij zich ook bevindt en bidden U: laat het de vijand niet gelukken. Behoud ons in genade bij Uw woord, opdat wij ons verblijden over Uw heil, dat wij in gezondheid des geloofs leven en sterven en in ootmoedigheid en vertrouwen op Uw heil eens van deze aarde thuis gehaald mogen worden. Amen.

Slotgebed.

Genadigste God en Vader, getrouwe Ontfermer! Nadat U ons Uw woord hebt doen horen, zo bidden wij U om de genade, dat wij het in onze harten bewaren mogen en dat wij vooral in dagen van aanvechting U goed verstaan mogen en in uren van treurigheid U niet uit het oog mogen verliezen.

Bewaar Gij ons genadig in alle verzoeking, opdat wij U niet los mogen laten. Ontferm U over ons, dat wij, waar wij niets zijn, en niets voelen, evenwel op U vertrouwende, de hand op Uw woord leggen en tot U spreken: Heere Jezus, Gij kent mij. Amen.

23 augustus 1874

Tekst: Prediker 11, 3 en Lucas 16, 19-31.

Gezang voor de preek: Lied 83, 13-15.

Tussengezang: Lied 142, 5.

Slotgezang: Lied 142, 7.

Gebed

God van alle waarheid, U die harten en nieren kent, geef ons de rechte indruk van hetgeen wij uit Uw woord vernemen, opdat wij bedenken hetgeen tot onze vrede dient en het verstaan mogen, dat wij eenmaal geopenbaard moeten worden voor de rechterstoel van Jezus Christus, Uw Zoon.

Wees met ons naar Uw barmhartigheid, opdat wij het profetische woord hebben en horen en onszelf niet bedriegen, opdat wij door het horen van het gepredikte woord tot het waarachtig geloof komen bij aanvang en voortgang. Versterk ons door Uw genade, opdat wij hier in deze tijd dat vastgrijpen, wat ons alleen houden kan en opdat wij daarbij vastblijven.

U weet, wat wij zijn, hoe wij tot niets deugen, hoe wij altijd maar het zichtbare voor ogen hebben en hoe het er in onze harten uitziet als ware het met het einde van ons leven gedaan en hoe wij alleen najagen en soms met list proberen te krijgen hetgeen hier beneden tot onze rust dient.

O, U weet hoe gruwelijk wij door onze verdorven natuur zijn. Ach, vergeef ons dat alles naar de grote macht van Uw genade en geef ons die genade, dat wij duivel, wereld, zonde, die het goede doelwit voor onze ogen willen wegrukken, hun afscheid geven, opdat wij op U zien en ons vertrouwen op U stellen.

Neem ons bij de hand en houd en leid ons evenals wij zelf onze toekomst in Uw vaderlijke hand leggen.

Wees met ons allen, die wij getuigen van Uw waarheid, met allen in wier harten de gebaande wegen zijn.

Wees met alle armen en ellendigen. Wat op de dwaalweg gaat, brengt U het terecht en wat neergebogen is, richt U het weer op. Verhoor de gebeden van hen, die U bidden zolang het nog tijd is.

Wees met ons, met stad en land en met onze keizer en koning naar de macht van Uw genade. Vergeef onze stad alle gruwelen, die in haar gedaan worden. Behoud ons in genade bij Uw woord, opdat de kandelaar van deze stad niet geheel van zijn plaats genomen wordt, om het bloed van Jezus Christus, Uw lieve Zoons wil, op grond waarvan U verhoren wilt, ook wanneer er nog maar enkele rechtvaardigen in de stad zijn. Amen.

Slotgebed

Genadigste God en Heiland! Wij zeggen U dank voor al Uw woorden der vermaning. Wat zijn wij toch voor mensen wanneer U niet altijd achter ons staat.

Genadigste God! behoud ons in de vreze Uws Naams en zegen ons, jong en oud, opdat wij U erkennen gelijk U Zich te erkennen gegeven hebt in het aangezicht van Jezus Christus. Amen.

11 oktober 1874

Tekst: Lucas 13, 1-9;

Gezongen: Psalm 25, 1-3;

Tussengezang: Lied 2, 1 en 2.

Psalm 25, 4.

Gebed.

Rechtvaardige en heilige Vader, voor Wie alle vlees zijn weg bedorven heeft; Die in Uw recht blijft, wanneer U ons allen verwerpt; Die God bij Wie geen onrecht is, die geen antwoord geeft van Uw doen, maar Uw woorden der bestraffing gaande houdt; ontferm U over ons, opdat wij het toch mogen bedenken, dat U bent de eeuwige God, dat wij stof, aarde en as zijn - opdat wij U voor ogen houden en U vrezen, U vasthouden en Uw woord, en Uw allerheiligst gebod, en opdat wij beven voor Uw toorn en voortdurend Uw genade vastgrijpen voor ons en de onzen.

O God, wat zijn wij? U bent oneindig in geduld en zachtmoedigheid, oneindig om ons te dragen en altijd weer te zoeken, of wij vrucht mochten dragen.

Wees met ons naar Uw barmhartigheid opdat wij bedenken voor het te laat is, wat tot onze vrede dient; geef ons genade, opdat onze ogen open mogen zijn en wij van U leren wat onze rechtvaardigheid is, opdat wij niet wijken van Uw woord en Uw waarheid. God almachtig, doe met ons en de onzen naar Uw barmhartigheid, geef ons die genade, dat wij toch Uw woord waarachtig voor Uw woord houden, opdat wij het bedenken, dat Uw woord wonderen doet. Geef ons de genade op U in volharding te blijven wachten niettegenstaande alle tegenspoeden. Gij maakt niet beschaamd noch laat te schande worden die op Uw heil wachten. Geef, dat wij ons buigen onder Uw genadige hand opdat, waar U ons verootmoedigd hebt, U ons ook verhoogt te Uwer tijd!

Houd ons staande, U, die het verborgen zuchten hoort. Geef ons te bedenken, dat wij niets verdiend hebben dan eeuwige toorn!

Wees met ons en onze kinderen, opdat Uw genade ons staande houdt. Geef ons waarachtige vrucht. Werk met Uw Heilige Geest de vrucht van Uw Naam bij de jeugd van onze gemeente, opdat U niet met zware oordelen komen moet.

O God, wees met ons naar Uw barmhartigheid en betoon U in ons midden als een Man der weduwen en een Vader der wezen, als een Heiland en Arts onzer zieken, een God van troost en van leven, een God die ruimte maakt, die terugroept van verkeerde wegen om ons op Uw eigen tijd en uur te brengen op de rechte weg.

Vervul ons en onze kinderen meer en meer met Uw genade en neem het stenen hart weg en geef ons een hart van vlees.

Geef het ons te bedenken, dat het waarheid is, wanneer U zegt dat wij een halsstarrig volk zijn. Ontferm U over ons, opdat, waar Uw woord komt, wij waken, bij U blijven en naar Uw woord horen en dat wij ook in dit uur Uw woord ter harte nemen.

Wees met stad en land, met de keizer en koning, met zijn huis en zijn raadsliden. Behoud ons genadig bij Uw woord en verstoor alle aanslagen, die tegen Uw heilige naam bedacht worden.

Ontferm U over ons opdat wij ons nog mogen verheugen over Uw tuchtigingen en over de bewijzen van Uw liefde. Amen.

Slotgebed

Genadigste God, almachtige Heiland, enige Ontfermer! Verleen ons die genade, dat wij allen, een ieder voor zich, ter harte nemen wat wij gehoord hebben, dat een ieder beeft voor Uw toorn, opdat wij ootmoedig in het stof liggend, Uw geweldige geduld en genade erkennen waarmede U zo wonderbaarlijk Zich betoont in Christus Jezus, Uw lieve Zoon.

Ja, wees Gij ons genadig, opdat wij op Uw genade drijven en daarop sterven. Amen.

17 of 18 oktober 1874

Tekst: Marcus 8, 34-38.

Gezang voor de preek: Lied 59, 2-5.

Tussenzang: Lied 61, 1.3.4.

Slotzang: Lied 81, 13.16.

Gebed

Genadigste God! Zijt Gij het niet alleen, Die ons weldoet? Hebben wij niet alles alleen van U? Alleen van U, dat wij leven in deze dampkring, dat wij spijzen hebben, dat wij kleding hebben, dat wij door deze wereld komen? Is het niet alleen Uw weldaad, dat wij voor eeuwig gered geworden zijn? Bij wie zullen wij het zoeken, zo niet bij U alleen? Hoe hebt Gij ons zo wonderbaarlijk gevormd, gemaakt uit een klomp aarde waarin U echter geblazen hebt Uw Geest, alzo een levende ziel, een ziel, die niet sterven kan! O, waar wij Uw woord horen, verleen Gij ons daar de genade van Uw Heilige Geest, opdat wij mogen bedenken, hetgeen tot ons waarachtig welzijn en eeuwige vrede dient, opdat wij welgetroost mogen wandelen door dit land der pelgrimschap en verwachten de kroon der rechtvaardigheid, welke U de Uwen beloofd hebt. Doe met ons naar Uw barmhartigheid! Wij hebben niemand anders. U alleen bent onze Helper, ander is er niet te vinden.

Wij kunnen ons op niets verlaten maar op U kunnen wij ons toch verlaten! Nog nooit is iemand beschaamd of te schande geworden die zijn hoop op U, de levende God, gesteld heeft. O, geef ons toch een gehoorzaam hart en neem het stenen hart uit ons weg!

Verdrijf Gij de duisternis die op onze ziel rust en wees ons genadig naar Uw grote goedertierenheid, opdat wij ons verheugen over Uw Ontferming! Waar zullen wij heen, wanneer het niet is tot U met al onze zonden? Hebben wij toch alleen in het bloed van Jezus Christus, Uw lieve Zoon, het losgeld. Geef, dat onze ogen gericht mogen zijn op dat éne wat nodig is en schenk ons Uw troost, een ieder naar zijn behoeften, de troost in zijn nood. Amen.

Slotgebed

Heere onze God! Wees ons genadig opdat wij in ons hart bewaren, wat wij gehoord hebben! Open ons verstand, opdat wij Uw woord verstaan en vervul ons met Uw zegeningen, o genadigste, hemelse Vader, die ons door Uw Zoon Jezus Christus gegeven hebt wat ons alleen baten kan.

Wees met ons naar Uw ontferming, opdat wij de schat, die U ons gegeven hebt, in waarde houden, opdat wij U voor het losgeld danken, dat Gij voor ons in Uw lieve Zoon gegeven hebt. Amen.

8 november 1874

Tekst: Deuteron. 8, 1-3;

Gezongen: Psalm 103, 1-3;

Psalm 81, 9-12;

Psalm 103, 9;

Gebed

Genadigste God, enige Ontfermer! Trouwste Heiland! Enige Sterkte in al onze zwakheid, Gij Heilige Israëls, die het verstaat ons te heiligen op wegen, die wij niet gekend hebben, ontferm U over ons, opdat wij Uw trouw en de macht van Uw genade gedachtig zijn, opdat wij niet door vlees en bloed, niet door de duivel en zijn plagen uit onze vaste plaats weggetoverd worden maar dat wij staande blijven in Uwe geboden, waar U ons bevolen hebt niet acht te geven op het zichtbare, maar ons te houden aan het onzichtbare, aan U, de levende God, want U laat geen van Uw woorden ter aarde vallen, maar U laat alles volkomen uitkomen op Uw tijd.

Heere, vergeef het ons in genade, dat wij altijd weer opnieuw geen verstand hebben van Uw leven! Vergeef ons in genade alles, waardoor wij U in de weg zijn met ons zorgen en klagen, waarmede toch niets gewonnen wordt!

Genadigste God! geef ons rechte troost in ons hart, de troost van de vergeving der zonden, dat U onze God hebt willen zijn en blijven tot op deze dag en dat wij de toevlucht tot U mogen nemen, hoe erbarmelijk het er ook bij ons uitziet. Wees met ons en de onzen. Verkwik ons met Uw woord!

O, U helpt ons week aan week, dat wij door dit leven, steunende op Uw staf, komen en het land erven dat U ons beloofd hebt.

O, wees ons een troost waar wij treurig zijn en behoud ons bij Uw woord. Wees met ons naar Uw barmhartigheid, dat wij alles op U mogen werpen en alleen op U hopen want bij het schepsel is alles ijdelheid. U alleen zijt onze hoogste God, en bij U alleen en in Uw genade, hebben wij alle volheid.

O, wees met ons en onze kinderen, met allen, die nabij en verre zijn, die ons aan het hart gegroeid zijn en die Uw waarheid liefhebben. Wees met onze weduwen en wezen en zieken.

Zegen Gij deze stad en dit land, zegen onze keizer opdat wij behouden worden bij Uw woord om een rustig en stil leven te leiden. Onze ogen zien op U, want bij U alleen is macht en kracht en ere en heerlijkheid.

Ontferm U over ons om Uws lieve Zoons Jezus Christus wil, opdat wij bij U blijven en niet vertwijfelen. Amen.

Slotgebed

Genadigste Heere! Getrouwste God! Enige Helper en Enige Trooster, laat over ons Uw genadig aanschijn lichten, gedenk ons naar de macht van Uw ontferming.

Geef het ons te ervaren, een ieder voor zichzelf, hoe U, God, al Uw woorden alsoo laat komen, dat een iedere ziel, die hongert en dorst, U prijst als ons brood des levens! Amen.

15 november 1874

Tekst: Deuteron. 8, 1-18;

Psalm 34, 1-3;

Psalm Ps. 100, 2-4;

Psalm 145, 5.

Gebed

Genadigste Ontfermer! U wordt niet moede of mat, daar U ons door en door kent, ons voortdurend te vermanen, opdat wij Uwer indachtig zouden blijven in alle Uw grote weldaden. Ja, ons hart is arglistig meer dan enig ding, ja, dodelijk!

Wij belijden voor U onze zonde en schuld, dat wij niet ophouden ons door het zichtbare te laten betoveren, zodat wij U niet voor ogen houden zoals wij toch moesten want wij hebben alles alleen van U! Gij alleen zijt onze Schepper en Verlosser!

Grote God, wat is toch alles wat wij hebben! Zonder U is alles ijdelheid, met U echter en bij U is alles weldaad!

U denkt aan Uw Verbond, zo denk dan aan ons en onze kinderen altijd en immer! O, geef ons dit ene nodige, dat U ons hart vastbindt aan Uw woord, aan Uw beloften en aan de vreze Uws Naams. Wees met ons naar de macht van Uw barmhartigheid en vergeef ons al onze zonden, dat wij het zo weinig hebben verstaan, dat wij alles door U en alles zonder verdienste hebben en hoe wij uit onszelf niets zijn en niets kunnen maar dat U het alleen bent en ons krachten geeft onze zaken te verrichten.

God, U houdt woord en trouwe, U laat niet varen de werken Uwer handen. Waar is zulk een God als U? Een God, die alles leidt zodat het door de woestijn gaat en er zijn toch geen vijanden! Wees met ons naar de macht van Uw genade, opdat wij Uw naam en Uw wonderen gedachtig blijven tot onze laatste snik en dat wij U prijzen voor al Uw goedertierenheid, want het is alleen omwille van Uw lieve Zoon Jezus Christus, alleen omwille van het Verbond, dat U bezworen hebt, dat wij zijn, wat wij zijn, dat wij hebben, wat wij hebben.

Denk aan ons naar Uw barmhartigheid, goedertierenheid en trouw, gedenk onze weduwen en wezen, zieken en stervenden, naar de macht van Uw trouw.

Wees met stad en land, o God naar Uw ontferming en geef onze keizer en koning Uw Heilige Geest op zijn weg, opdat wij voor Uw aangezicht leven, dat Uw woord zijn loop behoudt en de antichrist neergeworpen wordt. Doe met ons naar Uw barmhartigheid, die ons leidt niet naar onze wil en raad, maar naar Uw raad, opdat wij ons eeuwig verheugen voor Uw aangezicht over al Uw wegen. Amen.

Slotgebed

Genadigste God, trouwste Ontfermer! wij danken U voor Uw eeuwig blijven woord.

Wij bidden U, wees verder met ons de ganse week, ook op deze dag, naar de macht van Uw genade, opdat wij ons verheugen over Uw heil en U loven voor Uw weldaden, waar U ons te eten geeft en verzadigd te worden door Uw genadig woord, zodat de honger van onze ziel naar vergeving der zonden gestild wordt door de genade van onze Heere Jezus Christus. Amen.